

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ:ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ:ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ
ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗ ΑΡΓΥΡΩ,
ΙΩΚΕΙΜΙΔΗ ΑΣΗΜΩ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:ΚΑΙΜΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	8
Το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ	8
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.2. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	9
1.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	10
1.2.2. ΜΕΤΟΧΟΛΟΓΙΟ-ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	12
1.3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΑΕΠ	12
1.4. ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	13
1.5 Η ΤΥΠΙΚΗ ΔΟΜΗ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	15
1.6. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	15
1.7. ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ.....	18
1.8. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	19
1.9. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	24
Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	24
2.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
2.2.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	25
2.3.ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	28
2.4.ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	30
2.5.ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	34
ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	34
3.1.ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	34
3.1.1.ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	35
3.1.2.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	37
3.2.ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΆΓΓΕΛΟΙ.....	38
3.2.2.ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ.....	39

3.2.3.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ.....	40
3.3.ΔΑΝΕΙΑΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	42
3.3.1.ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ.	43
3.3.2.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	47
3.4.ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	48
3.4.1.ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	49
3.4.2.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	50
3.5.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ.....	51
3.5.1.ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ	52
3.5.2.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ.....	55
3.5.3.ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ	57
3.6.Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ-LEASING.....	58
3.6.1.ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΟ LEASING.....	63
3.6.2. ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ LEASING	64
3.6.3.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	68
Άλλες σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης επιχειρήσεων	68
4.1. VENTURE CAPITAL (Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών).....	68
4.1.1.Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ. ...	69
4.1.2.ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	73
4.2. FACTORING (ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ)	78
4.3. «ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ» ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (BUSINESS INCUBATORS)	81
4.4. ΤΕΜΠΜΕ (ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ) ..	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο	85
Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	85
5.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	85
5.2.ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	86
5.3.ΟΙ ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	89
5.4.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	91
5.4.1.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ.....	91
5.4.2. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	93
5.5.ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ LEASING.....	96
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	103

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	105
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	105
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	112

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως είναι γνωστό, η παγκόσμια οικονομία και το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα αντιμετωπίζουν σήμερα τη χειρότερη κρίση από τη δεκαετία του 1930, καθώς έχουν εμπλακεί σ' ένα διπλό φαύλο κύκλο:

- Ø Πρώτον, η αποσταθεροποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών και η επιδείνωση στην πραγματική οικονομία επιδρούν αρνητικά η μια στην άλλη. Αυτή η αλληλεπίδραση ανατροφοδοτεί και εντείνει τις συνθήκες κρίσης, με αποτέλεσμα να παραμένει ασυνήθιστα υψηλός ο βαθμός αβεβαιότητας.
- Ø Δεύτερον, η κρίση αρχικά εκδηλώθηκε στις ΗΠΑ και στις άλλες προηγμένες οικονομίες, τελευταία όμως έχει αγγίξει και τις αναδυόμενες οικονομίες. Η αβεβαιότητα στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές οδηγεί σε μείωση της ροής κεφαλαίων προς τις οικονομίες αυτές. Ταυτόχρονα, περιορίζεται η ζήτηση των προηγμένων οικονομιών για εισαγωγές από τις αναδυόμενες οικονομίες. Με τη σειρά της, η επιβράδυνση της ανάπτυξης των αναδυόμενων οικονομιών πλήττει τις εξαγωγές των προηγμένων οικονομιών.

Οι ριζικές μεταβολές των τελευταίων δεκαετιών στην διεθνή κεφαλαιαγορά, με την κατάργηση των αυστηρών μέτρων ελέγχου και το άνοιγμα των εθνικών συνόρων στην ελεύθερη κυκλοφορία πιστώσεων και κινητών αξιών, οδήγησαν στον πολλαπλασιασμό των χρηματιστικών

"εργαλείων" με σκοπό την προσέλκυση των επενδυτών και την ικανοποίηση των δανειζόμενων. Ο ανταγωνισμός γίνεται οξύτερος, τα κέρδη συμπιέζονται, η μεγάλη κινητικότητα δημιουργεί αστάθεια και μεγάλους κινδύνους. Είναι γεγονός ότι τα πιστωτικά ιδρύματα επεκτείνουν βαθμιαία τη δραστηριότητά τους σε νέους τομείς, προσφέρουν νέες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και νέα προϊόντα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει τα βασικά είδη και τις μορφές χρηματοδότησης που προσφέρει το Ελληνικό σύστημα προς τις επιχειρήσεις, καθώς και ο τρόπος αξιολόγησης της θέσης μίας επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τράπεζες αποτελούν την καρδιά του Χρηματοδοτικού Συστήματος μιας χώρας. Διαθέτουν Κεφάλαια μέσω του Δανεισμού και των Επενδυτικών Δραστηριοτήτων στους Ιδιώτες, τις Επιχειρήσεις και τις Κυβερνήσεις μέσω των καταθέσεων που δέχονται διάφορες μονάδες. Με τις λειτουργίες αυτές διευκολύνουν τη Ροή των Αγαθών και Υπηρεσιών από τους Παραγωγούς προς τους Καταναλωτές, καθώς και τις Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες της Κυβέρνησης. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην Αναπτυξιακή Διαδικασία μιας χώρας, ενώ αποτελούν και τα μέσα Εφαρμογής της Νομισματικής Πολιτικής.¹

Οι τράπεζες, μέσω της παροχής Χρηματοδοτικών Υπηρεσιών στην Οικονομία, διαθέτουν Ενεργητικό που είναι σχεδόν χρηματικής Μορφής, ενώ περιέχει και Μετοχικό Κεφάλαιο. Αναλαμβάνουν την έκδοση

¹ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

Συμβατικών Υποχρεώσεων για να αποκτήσουν τα Κεφάλαια που θα τους εξασφαλίσουν τα πιο πάνω χρηματικά διαθέσιμα. Η Καθαρή Αποθεματική Κατάσταση ενός Πιστωτικού Ιδρύματος, που απορρέει από την Πώληση Τίτλων ή από τη Συσσώρευση Διακρατούμενων Κερδών, αντιπροσωπεύει μια σχετικά μικρή πηγή Κεφαλαίων. Το Τραπεζικό Σύστημα, λοιπόν, είναι κρίσιμο για τη Λειτουργία της Οικονομίας μιας χώρας.²

1.2. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η κεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με την εξαίρεση την Τράπεζα της Ελλάδος, στο τέλος του Δεκεμβρίου 2009 ανερχόταν στα 32,87 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχούσε στο 39,4% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του Χρηματιστηρίου Αθηνών, ενώ τα ίδια μεγέθη στο τέλος Σεπτεμβρίου του 2010 ήταν 21,4 δισ. Ευρώ και 37,09% αντίστοιχα. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ31, ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος παρουσίασε ελαφρά αύξηση συγκριτικά με το 2007. Στην Ελλάδα το μερίδιο αγοράς των πέντε (5) μεγαλύτερων τραπεζών σε όρους ενεργητικού διαμορφώθηκε στα τέλη του 2008 σε 69,5% (ενώ το 2007 ήταν στο 67,7%) εμφανίζοντας στο διάστημα 2003-2008, ελαφρά αύξηση του βαθμού συγκέντρωσης (το 2003 ο βαθμός συγκέντρωσης ήταν 66,9%). Ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, παρότι εμφανίζεται υψηλότερος από το γενικό μέσο όρο του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παραμένει αρκετά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο βαθμό συγκέντρωσης των τραπεζικών συστημάτων κρατών - μελών της ευρωζώνης με πληθυσμό αντίστοιχο της Ελλάδας, όπως το Βέλγιο, η Ολλανδία, η Δανία και η Φινλανδία.³

² Κιόχος Π. Α. - Παπανικολάου Γ. Δ. «Χρήμα - Πίστη - Τράπεζες» έκδοση Ελληνικά Γράμματα.

³ Τόλιος Γιάννης «Συγκέντρωση Κεφαλαίου Τραπεζικοί και Ασφαλιστικοί Όμιλοι στην Ελληνική Κοινωνία» εκδόσεις ANT.ΣΑΚΟΥΛΑ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, τον Απρίλιο του 2011, ήταν στην Ελλάδα εγκατεστημένα και λειτουργούσαν 62 πιστωτικά ιδρύματα (έναντι 65 τον Νοέμβριο του 2010), εκ των οποίων:

- 34 πιστωτικά ιδρύματα (18 εμπορικές και 16 συνεταιριστικές τράπεζες) που έχουν καταστατική έδρα στην Ελλάδα, έχουν αδειοδοτηθεί και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης (κοινοτικό διαβατήριο) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3601/2007,
- 22 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, επίσης, υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης (κοινοτικό διαβατήριο) του ν. 3601/2007, εποπτευόμενα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής των πιστωτικών ιδρυμάτων,
- 5 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς δεν υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης, και
- 1 πιστωτικό ίδρυμα που έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του ν. 3601/2007, δηλαδή το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Έως το τέλος Απριλίου 2011 αποχώρησαν από τη χώρα μας τρία υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ένα πιστωτικό ίδρυμα άρχισε να λειτουργεί ως υποκατάστημα πιστωτικού ιδρύματος με έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η τάση αύξησης του αριθμού των τραπεζών στην Ελλάδα, συνοδεύτηκε και με αύξηση του αριθμού των καταστημάτων των τραπεζών κατά την εξαετία 2003-2008, η οποία ήταν διαρκής και υπερδιπλάσια έναντι της ευρωζώνης. Η εν λόγω τάση αύξησης των καταστημάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων διακόπηκε κατά τη διάρκεια του 2010.⁴

Σύμφωνα με τον κατάλογο καταγραφής της παρουσίας του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα (γνωστό ως ευρετήριο ΗΕΒΙC), στο τέλος Δεκεμβρίου 2010 ο αριθμός των καταστημάτων των τραπεζών στην Ελλάδα, χωρίς να υπολογίζονται τα καταστήματα της Τράπεζας της Ελλάδος, ανέρχονταν σε 4.183. Ωστόσο, σε σχέση με το 2008, η ποσοστιαία μεταβολή στον αριθμό των τραπεζικών καταστημάτων αυξήθηκε κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες.⁵

Η εξέλιξη αυτή αντανακλά εν μέρει την προτίμηση της πελατείας των τραπεζών στην Ελλάδα για την πραγματοποίηση τραπεζικών συναλλαγών κυρίως μέσω των καταστημάτων τους, τις προσπάθειες των εγκατεστημένων στη χώρα μας τραπεζών να αυξήσουν τα σημεία φυσικής εξυπηρέτησης της πελατείας τους και τη διεύρυνση του δικτύου καταστημάτων τους σε γεωγραφικές περιοχές της χώρας με χαμηλά ποσοστά αστικοποίησης (ορεινές περιοχές, νησιωτική Ελλάδα, κ.λπ.). Παράλληλα με τη διαχρονική αύξηση του αριθμού καταστημάτων, σημαντική και συστηματική υπήρξε και κατά τη διάρκεια του 2010 η προσπάθεια των εγκατεστημένων στη χώρα μας τραπεζών να αναπτύξουν εναλλακτικά δίκτυα διανομής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όπως αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ΑΤΜ), τηλεφωνική τραπεζική (phone banking) και ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking).

⁴ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

⁵ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

1.2.2. ΜΕΤΟΧΟΛΟΓΙΟ-ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το μετοχολόγιο των δεκατριών (13) εισηγμένων (Ένωση Τραπεζών 2010) στο Χρηματιστήριο Αθηνών εμπορικών τραπεζών, συντίθεται από ιδιώτες, έλληνες και ξένους θεσμικούς επενδυτές, ασφαλιστικά ταμεία, καθώς και φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα χαρακτηρίζεται από έντονη διασπορά, καθώς και από ενισχυμένη διαπραγματευσιμότητα σε καθημερινή βάση.⁶

Οι θεσμικοί επενδυτές, έλληνες και ξένοι, καταλαμβάνουν ποσοστό που προσεγγίζει το 45% της μετοχικής σύνθεσης των τραπεζών με τους ιδιώτες μετόχους να ακολουθούν με 37% και το Δημόσιο μαζί με τα ασφαλιστικά ταμεία να καταλαμβάνουν ποσοστό 18% επί της μετοχικής σύνθεσης (Ελληνική Ένωση Τραπεζών 2011).

Η κεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, εξαιρουμένης της Τράπεζας της Ελλάδος, στο τέλος Δεκεμβρίου 2010 ανήλθε στα 14 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχούσε στο 26% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του Χρηματιστηρίου Αθηνών, έναντι της αντίστοιχης κεφαλαιοποίησης στο τέλος Δεκεμβρίου 2009 η οποία ανερχόταν στα 28 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχούσε, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, στο 33% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του Χρηματιστηρίου Αθηνών (Ελληνική Ένωση Τραπεζών 2011).

1.3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΑΕΠ

⁶ Τόλιος Γιάννης «Συγκέντρωση Κεφαλαίου Τραπεζικοί και Ασφαλιστικοί Όμιλοι στην Ελληνική Κοινωνία» εκδόσεις ANT.ΣΑΚΟΥΛΑ.

Η άμεση συμμετοχή του τραπεζικού συστήματος στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας παραμένει κατά την περίοδο 2004-2010 σταθερά κοντά στο 5%, παρουσιάζοντας την περίοδο 2004-2009 σημαντική αύξηση της τάξης του 11% (από 4,33% το 2004 σε 4,81% το 2009), σε σταθερές τιμές προηγούμενου έτους, ενώ το 2010 επανήλθε κοντά στα επίπεδα του 2004 (Πίνακας 15). Τα παραπάνω στοιχεία αναδεικνύουν τη σημαντική συμβολή του τραπεζικού συστήματος στην αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας, ακόμα και σε δυσμενείς περιόδους, όπως αυτή που διανύουμε. Σημειώνεται ότι η συμβολή αυτή αναφέρεται αποκλειστικά στην «άμεση» συμβολή, χωρίς να υπολογίζονται:

- (α) η με άλλους τρόπους θετική συμβολή σε συνολικά οικονομικά μεγέθη (π.χ. φορολογικά έσοδα, απασχόληση κ.λπ.), και
- (β) τα κάθε τύπου πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από την «έμμεση» συμβολή του τραπεζικού τομέα στην ελληνική οικονομία (Ελληνική Ένωση Τραπεζών 2011).

1.4. ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η κατάταξη των τραπεζών γίνεται ανάλογα με το κριτήριο βάσης που χρησιμοποιείται και οι τράπεζες κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες:⁷

∅ Με βάση την ιδιότητα του φορέα τους (ως βασικό μέτοχο ή ως πηγή άντλησης κεφαλαίου) διακρίνονται σε :

Û Δημόσιες , όταν ο φορέας είναι το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ.

Û Ιδιωτικές, όταν ο φορέας είναι Ν.Π.Ι.Δ.

Û Μικτές, όταν συμμετέχουν και το Δημόσιο και Ιδιώτες

⁷ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

ü Συνεταιριστικές, όταν ο φορέας τους είναι συνεταιριστικές οργανώσεις.

Ø Με βάση την γεωγραφική έκταση των εργασιών τους οι Τράπεζες διακρίνονται σε εθνικές και σε διεθνείς ή υπερεθνικές.

Ø Με βάση τον κλάδο της οικονομίας στον οποίο κατέεχον την επιλογή για να δραστηριοποιούνται κατατάσσονται σε :

ü εμπορικές,

ü αγροτικές,

ü ναυτιλιακές,

ü εξαγωγικές,

ü βιομηχανικές,

ü κτηματικές.

Ø Με βάση τον τρόπο συγκέντρωσης των κεφαλαίων τους και το είδος των πιστωτικών τους εργασιών διακρίνονται σε:

ü εκδοτικές,

ü εμπορικές,

ü επενδύσεων.

Ø Με βάση τη λειτουργική τους δομή διακρίνονται σε τράπεζες με υποκαταστήματα ή τράπεζες χωρίς υποκαταστήματα καθώς και σε ηλεκτρονικές Τράπεζες.

Ø Τέλος με κριτήριο τον επιχειρηματικό τους προσανατολισμό ταξινομούνται σε τράπεζες παροχής τραπεζικών υπηρεσιών προς μεγάλους πελάτες (private banking), προς μεγάλες επιχειρήσεις (corporate banking), στο ευρύ επενδυτικό κοινό (retail banking) και προς όλες τις ομάδες συναλλασσομένων (universal banking).⁸

1.5. Η ΤΥΠΙΚΗ ΔΟΜΗ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Όσον αφορά την τυπική δομή μιας τράπεζας αυτή αναπτύσσεται κυρίως σε ιεραρχικά επίπεδα και ακολουθεί τους κανόνες που της απαγορεύουν οι κανόνες λειτουργίας της σε σχέση με το μέγεθός της και τον τρόπο διοίκησης που ακολουθεί (συγκεντρωτικό ή αποκεντρωτικό) και περιγράφει τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των στελεχών και του υπαλληλικού προσωπικού. Σχετικά με το πρώτο επίπεδο διαμορφώνεται η επιχειρηματική στρατηγική, η αποστολή και το όραμα της Τράπεζας. Στο δεύτερο επίπεδο που αποτελεί το διαχειριστικό επίπεδο, αποφασίζεται η επιχειρησιακή στρατηγική και οι πολιτικές που θα εφαρμοστούν για κάθε προϊόν ή αγορά. Το τρίτο και τελευταίο επίπεδο αποτελεί το εκτελεστικό.⁹

1.6. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι τραπεζικές εργασίες διακρίνονται σε παθητικές (αυτές για τις οποίες επιδιώκεται η άντληση και συγκέντρωση των παθητικών κεφαλαίων-καταθέσεις και εμφανίζονται στο παθητικό της Τράπεζας) και σε ενεργητικές (αυτές για τις οποίες επιδιώκεται προσοδοφόρος επένδυση

⁸ Κιόχος Π. Α. - Παπανικολάου Γ. Δ. «Χρήμα - Πίστη - Τράπεζες» έκδοση Ελληνικά Γράμματα.

⁹ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

των αντληθέντων χρηματικών κεφαλαίων και εμφανίζονται στο Ενεργητικό της Τράπεζας).¹⁰

∅ Οι κύριες παθητικές εργασίες είναι οι ακόλουθες:

ü Η έκδοση τραπεζογραμμάτων από τις εκδοτικές τράπεζες,

ü Οι καταθέσεις από τις εμπορικές τράπεζες,

ü Η έκδοση ομολογιακών δανείων,

ü Η αναπροεξόφληση από τις εμπορικές τράπεζες του χαρτοφυλακίου τους

ü στην εκδοτική Τράπεζα,

ü Έκδοση επιταγών.

∅ Οι κύριες ενεργητικές εργασίες είναι οι ακόλουθες:

ü Η προεξόφληση συναλλαγματικών, γραμματίων, επιταγών σε διαταγή καθώς και άλλων αξιογράφων όπως ομολογιών, τοκομεριδίων και εντόκων γραμματίων,

¹⁰ Κιόχος Π. Α. - Παπανικολάου Γ. Δ. «Χρήμα - Πίστη - Τράπεζες» έκδοση Ελληνικά Γράμματα.

- ü Η παροχή δανείων με ενέχυρο τίτλους, εμπορεύματα, ακίνητα ή άλλα πολύτιμα αγαθά, τα οποία με βάση τη διάρκειά τους διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα,
- ü Πίστωση με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό,
- ü Πίστωση με προσημείωση ή υποθήκη ακινήτων, πλοίων ή άλλων αξιών που να επιδέχονται με βάση το ισχύον νομικό σύστημα υποθήκευση,
- ü Πίστωση με ενέχυρο μετοχές,
- ü Πίστωση margin account,
- ü Καταθέσεις της Τράπεζας σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα,
- ü Αγοροπωλησίες ακινήτων,
- ü Αγοροπωλησίες συναλλάγματος,
- ü Αγοροπωλησίες κινητών αξιών.¹¹

Εκός από τις εργασίες αυτές, με βάση τις οποίες οι τράπεζες μεσολαβούν με δικό τους κίνδυνο και για δικό τους λογαριασμό στις πιστωτικές συναλλαγές προβαίνουν και σε μεσολαβητικές εργασίες, τις οποίες διενεργούν προς εξυπηρέτηση της πελατείας τους με αντάλλαγμα κάποια αμοιβή. Τέτοιες εργασίες είναι οι παρακάτω:

¹¹ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

- ∅ Εντολή μεταφοράς κεφαλαίων από έναν λογαριασμό σε άλλο,
- ∅ Σύμβαση επιταγής,
- ∅ Σύμβαση τραπεζικής θυρίδας,
- ∅ Συναλλαγές σε μετοχές και Α\Κ,
- ∅ Ασφαλιστήρια Συμβόλαια,
- ∅ Τραπεζικό έμβασμα,
- ∅ Τραπεζική εγγυητική επιστολή,
- ∅ Καταθέσεις ως κάλυμμα για την έκδοση εγγυητικών επιστολών,
- ∅ Τραπεζική ενέγγυα πίστωση καθώς και άλλες.¹²

1.7.ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

Σύμφωνα με το ισχύον φορολογικό δίκαιο στην Ελλάδα, τα συνολικά κέρδη των νομικών προσώπων φορολογούνται με συντελεστή 25% για τη χρήση 2009 και 24% για τη χρήση 2010. Ο νόμος 3943/2011 (ΦΕΚ 66 Α/31.3.2011) «Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, στελέχωση των ελεγκτικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών» προβλέπει ότι για τις διαχειριστικές χρήσεις που αρχίζουν από 01.01.2011 και μετά, ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων ορίζεται σε 20% (από 24%), ενώ σε περίπτωση διανομής κερδών που εγκρίνονται από γενικές συνελεύσεις από 01.01.2011 και μετά διενεργείται παρακράτηση φόρου 25%. Ειδικά για τα

¹² Τόλιος Γιάννης «Συγκέντρωση Κεφαλαίου Τραπεζικοί και Ασφαλιστικοί Όμιλοι στην Ελληνική Κοινωνία» εκδόσεις ANT.ΣΑΚΟΥΛΑ.

κέρδη που διανέμονται εντός του 2011, διενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή 21%.¹³

Επίσης, με το άρθρο 5 του νόμου 3845/2010 (ΦΕΚ 65 Α/6.5.2010) «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» επιβλήθηκε έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης στο συνολικό καθαρών εισοδημάτων νομικών προσώπων, οικονομικού έτους 2010, εφόσον αυτό υπερέβαινε το ποσό των €100.000. Για τις θυγατρικές εταιρείες των τραπεζών που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες, ο φόρος έχει υπολογιστεί με τους αντίστοιχους ισχύοντες, για τις χρήσεις 2009 και 2010 στις χώρες αυτές, ονομαστικούς φορολογικούς συντελεστές (Ηνωμένο Βασίλειο: 28%, Βουλγαρία: 10%, Ρουμανία: 16%, ΗΠΑ: 35%, Σερβία: 10%, Ουκρανία: 25%, Αίγυπτος: 20%, Κύπρος: 10%, FYROM: 10%, Λουξεμβούργο: 28,59% και Αλβανία: 10%). Το σύνολο των φόρων που καταβλήθηκε το 2010, ανήλθε στα €766,3 εκατ. από €702,8 εκατ. το 2009, ήτοι αύξηση κατά 9%.

Τέλος, η φορολογική επιβάρυνση που προήλθε από την επιβολή της έκτακτης εισφοράς που αναφέρθηκε πιο πάνω ανήλθε, για το συγκεκριμένο δείγμα ελληνικών τραπεζικών ομίλων, σε €223,3 εκατ.

1.8. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το έναυσμα για την προσαρμογή του ελληνικού συστήματος στις νέες επιταγές καθώς και τις γενικότερες κατευθύνσεις έδωσε η απελευθέρωση του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος Έστω και αν υπήρξαν κάποιες καθυστερήσεις ή ακόμη και παλινδρομήσεις, η απελευθέρωση

¹³ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος τελικά άρχισε να διαφαίνεται στα τέλη της δεκαετίας του '80.¹⁴

Σε αυτό βοήθησαν τόσο η πολιτεία όσο και η Τράπεζα της Ελλάδος, όπου προκειμένου να γίνει πράξη η ανάγκη προσαρμογής στις κοινοτικές και διεθνείς προδιαγραφές, προχώρησαν στη διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου με βασικά χαρακτηριστικά που καταγράφονται παρακάτω:¹⁵

Τη βαθμιαία μείωση αρχικά και την πλήρη κατάργηση στη συνέχεια των υποχρεωτικών επενδύσεων σε τίτλους του Δημοσίου.

- ∅ Την κατάργηση των επιδοτήσεων επιτοκίου
- ∅ Την πλήρη απελευθέρωση των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων.
- ∅ Τη διεύρυνση του φάσματος των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.
- ∅ Την άρση κάθε περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων.
- ∅ Τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς.

Σχετικά με τα νέα εργαλεία και τους θεσμούς με τους οποίους έχει εμπλουτισθεί η τραπεζική αγορά, συμβάλλουν στη συνεχή βελτίωση των λειτουργικών αποτελεσμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων και κυρίως προωθούν τη διαφάνεια των συναλλαγών με άμεση συνέπεια την

¹⁴ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

¹⁵ Τόλιος Γιάννης «Συγκέντρωση Κεφαλαίου Τραπεζικοί και Ασφαλιστικοί Όμιλοι στην Ελληνική Κοινωνία» εκδόσεις ANT.ΣΑΚΟΥΛΑ.

προστασία των συναλλασσομένων μερών και τη σταθερότητα της αγοράς.¹⁶

1.9. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Αναφορικά με τον έντονο ανταγωνισμό των ελληνικών τραπεζών αυτός έχει μειώσει σημαντικά τα επιτόκια με τα οποία δανείζουν οι τράπεζες τις ελληνικές επιχειρήσεις. Σήμερα το περιθώριο του δανειακού χαρτοφυλακίου των μεσαίων επιχειρήσεων διαμορφώνεται σε 2,5%, όσο δηλαδή και των στεγαστικών. Με βάση τον βαθμό αξιολόγησης που προκύπτει από τα μοντέλα αξιολόγησης, οι περισσότερες μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις θα πρέπει να δανείζονται με υπερδιπλάσιο περιθώριο (spread) του σημερινού για να καλυφθούν οι δεσμεύσεις που προβλέπονται στη Βασιλεία ΙΙ. Στο δε χαρτοφυλάκιο μικρομεσαίων επιχειρήσεων το περιθώριο είναι πολύ μεγαλύτερο.¹⁷

Το συνηθέστερο και διαθρωτικό πρόβλημα για τις ελληνικές επιχειρήσεις είναι το πρόβλημα της χαμηλής ανταγωνιστικότητας, το οποίο εντείνεται στο κλίμα ύφεσης. Οι εταιρείες που αντιμετωπίζουν οικονομική στενότητα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: σε αυτές που έχουν συγκυριακά προβλήματα και σε αυτές που στην ουσία δεν έχουν μέλλον. Αναγκαστικά, αργά ή γρήγορα, θα υπάρξει εξορθολογισμός, ανεξάρτητα από το αν η αγορά ευημερεί ή βρίσκεται σε ύφεση, αφού κάτι τέτοιο συμβαίνει σε όλον τον δυτικό κόσμο. Ως εκ τούτου οι τράπεζες προσανατολίζουν τις ενέργειές τους σε υγιείς επιχειρήσεις.

¹⁶ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

¹⁷ Κιόχος Π. Α. - Παπανικολάου Γ. Δ. «Χρήμα - Πίστη - Τράπεζες» έκδοση Ελληνικά Γράμματα.

Όσον αφορά την προσπάθεια των κερδοφόρων εταιρειών να περιορίζουν τα δανειακά τους κεφάλαια είναι συνάρτηση του κόστους δανεισμού (επιτόκιο δανεισμού, χρηματοοικονομικά έξοδα, χρόνος για την εύρεση των οικονομικότερων και πιο συμφερούσων για την εταιρεία όρων). Η επιφυλακτικότητα των κερδοφόρων επιχειρήσεων για την έκθεσή τους σε δανεισμό αποτελεί ένδειξη προνοητικότητας αλλά και υποδηλώνει την ανάγκη για χαμηλά επιτόκια δανεισμού προκειμένου να αυξηθεί η επενδυτική δραστηριότητα και να μη λειτουργήσει ως τροχοπέδη για το μέλλον της επένδυσης. Βέβαια ο δανεισμός είναι απαραίτητος για την αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας, αλλά το υψηλό κόστος δανεισμού λειτουργεί αποθαρρυντικά για τη λήψη δανειοδότησης.. Τα αρχικά υψηλά πραγματικά επιτόκια που πηγάζουν κυρίως από τις υψηλές δανειακές δαπάνες του Δημοσίου, φαίνεται να έχουν αποτελέσει τον κύριο ανασταλτικό παράγοντα στην ανάκαμψη των επενδύσεων. Επίσης οι πληθωριστικές πιέσεις του παρελθόντος είχε αναγκάσει την διακινούμενη πίστη να έχει μορφή περισσότερο βραχυπρόθεσμη, καθιστώντας τις επιχειρήσεις ευάλωτες στις νομισματικές μεταβολές. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός είχε αρνητικά αποτελέσματα κυρίως στην βιομηχανία όπου οι ανάγκες για μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις κεφαλαίου είναι αναπόφευκτες.

Ωστόσο, το υψηλό κόστος δανεισμού καθώς και η δυσλειτουργικότητα του τραπεζικού συστήματος (υπέρμετρη κανονικοποίηση στις διαδικασίες) ανάγκασε πλήθος επιχειρήσεων να προβούν στον εξωτραπεζικό δανεισμό, κυρίως με τη μορφή δανεισμού μεταξύ των επιχειρήσεων.

Λόγω της χρηματοπιστωτικής απελευθέρωσης όμως δημιουργήθηκαν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης των επιχειρήσεων με άμεση συνέπεια τη σταδιακή μείωση του κόστους δανεισμού. Έτσι στο βαθμό που οι μακροοικονομικές ανισοροπίες μειώνονται ή έστω ελέγχονται, οι επιχειρήσεις θα είναι σε θέση να επωφελούνται των θετικών συνεπειών της χρηματοπιστωτικής απελευθέρωσης. Προκειμένου να τονωθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις απαιτήθηκε ένα «λογικό» κόστος χρήματος και ταυτόχρονα οι Τράπεζες άρχισαν να στηρίζουν τις μονάδες με παροχή

συμβουλών και υποδείξεων, την λήψη μέτρων για τη κάλυψη κινδύνων και τη διερεύνηση των αναγκών της αγοράς.¹⁸

Στην ελληνική αγορά ενώ δραστηριοποιούνται 46 τραπεζικοί οργανισμοί, είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι το 65% του μεριδίου αγοράς καταλαμβάνουν μόλις οι πέντε μεγάλες τράπεζες. Έτσι, οι μικρότερες τράπεζες στερούνται της απαραίτητης κλίμακας που θα τους επέτρεπε να βελτιστοποιήσουν την απασχόληση των κεφαλαίων τους, ενώ οι μέτοχοί τους δεν είναι πάντα πρόθυμοι να συνεισφέρουν στις σημαντικές αυξήσεις κεφαλαίου που απαιτούνται. Οι μεγάλες τράπεζες δεν μπορούν να προσφέρουν διέξοδο στις μικρές, καθώς είναι απίθανο να αφιερώσουν όρους σε εξαγορές που δεν αποφέρουν σημαντική ενίσχυση των μεριδίων τους.¹⁹

¹⁸ Λώλου Σαρ. Λεωνίδου «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.

¹⁹ Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης «Επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ" Ιανουάριος 2004.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

2.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος Χρηματοδότηση Επιχειρηματικών Κεφαλαίων²⁰ χρησιμοποιείται στον παρόντα Οδηγό για να περιγράψει τα προγράμματα που επιτρέπουν τη διάθεση δημόσιων κονδυλίων στις ΜΜΕ με την προϋπόθεση ότι τα κεφάλαια αυτά θα ανακυκλώνονται και θα προσελκύουν τη χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα.

Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν δάνεια, παροχή κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και συναφούς χρηματοδότησης, εγγυήσεις και άλλα μέσα χρηματοδότησης. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν και άλλες τεχνικές τόσο για να ενθαρρυνθεί η παροχή χρηματοδότησης όσο και η επενδυτική ετοιμότητα των ΜΜΕ.

²⁰ Στον παρόντα Οδηγό καλύπτονται τα δημόσια χρηματοδοτούμενα μέσα χρηματοδότησης υπό τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων, μικροπιστώσεων και εγγυήσεων. Ο ορισμός αυτός είναι ευρύτερος του ορισμού που χρησιμοποιείται στο *Σχέδιο δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια* της Επιτροπής.

Όλα τα προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις – παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια του Οδηγού. Συνήθως, τα προγράμματα αυτά λειτουργούν βάσει επενδυτικών κριτηρίων τα οποία επιτρέπουν επενδύσεις μόνο σε σχέδια που αφορούν ΜΜΕ οι οποίες δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκή εμπορική χρηματοδότηση.²¹

2.2.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Πολλοί είναι οι λόγοι που η χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος ως εναλλακτική μέθοδος χρηματοδότησης σε σχέση με τις μη επιστρεπτέες ενισχύσεις στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ. Κατ' αρχήν, παρά την μακροχρόνια μαζική παροχή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων από τα διαρθρωτικά ταμεία, οι περιφερειακές ανισότητες δεν έχουν μειωθεί σημαντικά και συνεπώς πρέπει να εξεταστούν εναλλακτικοί τρόποι χρηματοδότησης. Δεύτερον, οι μέθοδοι χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της 'οικονομίας της γνώσης', η οποία πλέον αναγνωρίζεται ως το κλειδί για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και ευημερίας. Τέλος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, λόγω της αυξανόμενης ανάγκης σε κοινοτικούς πόρους που προκύπτει από την προσχώρηση των χωρών της Κεντρικής και της Ανατολής Ευρώπης στην ΕΕ, είναι ανάγκη τα κονδύλια να γίνουν πιο αποδοτικά. ²²

²¹ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

²² Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης «Επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ" Ιανουάριος 2004.

Γι' αυτούς και για άλλους λόγους, οι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2000-06 δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη χρήση μέσων χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων, όπως τα προγράμματα επιχειρηματικών συμμετοχών μέσω ιδίων κεφαλαίων και τα καινοτόμα προγράμματα δανειοδότησης, ως πιο αποτελεσματικού και βιώσιμου μέσου δημόσιας πολιτικής από τις παραδοσιακές μη επιστρεπτές ενισχύσεις. Σύμφωνα με τους Κανονισμούς, τα κράτη μέλη έχουν την επιλογή να χορηγούν 10% επιπλέον ενίσχυση στις ΜΜΕ, για τα τμήματα του επενδυτικού σχεδίου που χρηματοδοτούνται με άλλους τρόπους εκτός των μη επιστρεπτών ενισχύσεων.²³

Στο πλαίσιο της πολιτικής για τον περιορισμό της παρέμβασης του δημόσιου τομέα σε τομείς της οικονομικής δραστηριότητας όπου παρατηρείται αδυναμία της αγοράς, η Επιτροπή πρότεινε ότι στις επιλέξιμες για ενίσχυση μέσω των διαρθρωτικών ταμείων περιφέρειες, η συγχρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων μπορεί να παρέχεται μέσω ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων καθώς και μέσω άλλων μορφών χρηματοδότησης των ΜΜΕ εκτός από μη επιστρεπτές ενισχύσεις. Τα σχετικά αποσπάσματα των Κανονισμών παρατίθενται στα παραρτήματα.

Την περίοδο 1994-99, υπήρχαν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ ως προς το επίπεδο χρήσης των διαρθρωτικών ταμείων για μέσα χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων. Σύμφωνα με εκτίμηση που έγινε για την Επιτροπή, οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε 570 εκατομ. ευρώ. Υπήρχαν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών, ενώ πέντε χώρες δεν έκαναν χρήση των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων για τα μέσα χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων. Στα εναπομείναντα δέκα κράτη μέλη, το ποσοστό των δαπανών για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων κυμαινόταν

²³ Λαζαριδής Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

μεταξύ 0,5% και 13,2% των συνολικών δαπανών των διαρθρωτικών ταμείων.²⁴

Σε σύγκριση με την περίοδο 1994-99, οι δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων στο πλαίσιο των προγραμμάτων της τρέχουσας περιόδου 2000-06 έχουν αυξηθεί σημαντικά. Η ανωτέρω ανάλυση, που βασίζεται σε πληροφορίες που χορήγησαν τα κράτη μέλη στη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής μέχρι τον Ιούλιο του 2002, δείχνει ότι η προγραμματισμένη συγχρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων μέσω του ΕΤΠΑ διπλασιάστηκε, από 570 εκατομμύρια ευρώ την περίοδο 1994-99 σε σχεδόν 1.200 εκατομμύρια ευρώ την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού. Οι συνολικές δαπάνες μέχρι σήμερα ανέρχονται στα 3.300 εκατομμύρια, ευρώ, εκ των οποίων το 35% προέρχεται από πόρους της ΕΕ, 25% από εθνικούς πόρους και 40% από ιδιωτικούς πόρους.

Το σύνολο των εθνικών, ιδιωτικών και κοινοτικών δαπανών που αναφέρεται στον παραπάνω πίνακα, δείχνει τις προγραμματισμένες δαπάνες στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων για όλους τους τύπους χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων, τόσο στο πλαίσιο γενικών προγραμμάτων όσο και στο πλαίσιο ειδικών προγραμμάτων για τις αστικές περιοχές και συγκεκριμένες ομάδες-στόχο. Υπάρχουν επίσης πολλά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από εθνικές ή άλλες πηγές.

Στο παράρτημα Η παρέχονται λεπτομέρειες για τις πραγματικές και τις προγραμματισμένες δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων -

²⁴ Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης «Επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ" Ιανουάριος 2004.

ΕΓΤΠΕ, Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας - ΧΜΠΑ) για την περίοδο προγραμματισμού 2001-2006 ανά περιφέρεια.²⁵

Υπάρχουν και άλλες πηγές κοινοτικών ενισχύσεων για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων. Σ' αυτές περιλαμβάνονται, εκτός από τα διαρθρωτικά ταμεία, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ), των οποίων η ενίσχυση ορισμένες φορές συνδυάζεται με βοήθεια από τα διαρθρωτικά ταμεία.²⁶

Υπάρχουν επίσης κάποια εξειδικευμένα προγράμματα για την προώθηση ειδικών στόχων όπως είναι η έρευνα και η ανάπτυξη. Στο δικτυακό τόπο της Cordis (κοινοτικός κόμβος πληροφόρησης για την έρευνα και την καινοτομία): <http://www.cordis.lu/en/home.html>), υπάρχει κατάλογος με ανοικτές προσκλήσεις για υποβολή προσφορών υπό τον τίτλο "Έρευνα χρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση". Στις σελίδες Χρηματοδότηση της καινοτομίας του δικτυακού τόπου της CORDIS παρέχονται πληροφορίες σε επιχειρηματίες και επενδυτές σχετικά με τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, τις τραπεζικές και άλλες δανειοδοτήσεις, τις άτυπες επενδύσεις, τα χρηματιστήρια... καθώς και για μεγάλο εύρος σχετικών προγραμμάτων κοινοτικής ενίσχυσης και προσκλήσεων για υποβολή προσφορών.

2.3.ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Η έμφαση στη χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων στην περιφερειακή πολιτική πρέπει να θεωρηθεί στο ευρύτερο πλαίσιο της κοινοτικής πολιτικής για την παροχή επιχειρηματικών κεφαλαίων. Ένα

²⁵ Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης «Επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ" Ιανουάριος 2004.

²⁶ Καζακος Πάνος «Ανάμεσα σε Κράτος και Αγορά» εκδόσεις Πατάκη (τρίτη έκδοση).

Σχέδιο δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια ²⁷ (ΣΔΕΚ) εγκρίθηκε στη σύνοδο κορυφής του Κάρντιφ, τον Ιούνιο του 1998, και από τότε έχουν δημοσιευθεί τρεις εκθέσεις προόδου²⁸.

Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου του ΣΔΕΚ φανερώνουν την ταχεία ανάπτυξη των επιχειρηματικών κεφαλαίων στην ΕΕ μέχρι την περίοδο που καλύπτει η τελευταία έκθεση (2000). Όπως επισημαίνεται στην έκθεση:

Ο συνολικός όγκος των επενδύσεων σε επιχειρηματικά κεφάλαια συμμετοχών στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της προλειτουργικής φάσης και των φάσεων εκκίνησης, επέκτασης και αντικατάστασης μιας επιχείρησης, αυξήθηκε θεαματικά από περίπου 10 δις ευρώ (0,14% του ΑΕγχΠ) το 1999 σε περισσότερο από 19,6 δις ευρώ (0,23% του ΑΕγχΠ) το 2000.

Το ΣΔΕΚ περιλαμβάνει μέτρα σχεδιασμένα για την άρση των εμποδίων στην παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών εμποδίων, και μέτρα στον τομέα της φορολογίας, όπου υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Το σχέδιο δράσης απευθύνεται σε επιχειρήσεις κάθε μεγέθους που αναζητούν χρηματοδότηση. Επικεντρώνεται όμως κυρίως στον τομέα της τυπικής χρηματοδότησης, όπου το μέσο ύψος των συναλλαγών είναι σχετικά μεγάλο (κατά μέσο όρο 5 εκατομμύρια ευρώ). Σε τοπικό επίπεδο υπάρχει ανάγκη να διασφαλιστεί η διοχέτευση των πλεονεκτημάτων του ΣΔΕΚ και σε μικρότερες εταιρείες, που μπορεί να μην προσελκύουν το ενδιαφέρον των μεγάλων ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων συμμετοχών.

²⁷ Βάσει ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο "Επιχειρηματικά κεφάλαια: Κλειδί για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση", SEC(1998)522, Απρίλιος 1998

²⁸ COM(1999) 493 της 20.10.1999, COM(2000) 658 της 18.10.2000 και COM(2001) 605 της 25.10.2001

Σημαντικό ρόλο στο θέμα αυτό μπορούν να διαδραματίσουν τα διαρθρωτικά ταμεία.²⁹

2.4.ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Η σύσταση οποιουδήποτε προγράμματος χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων πρέπει να είναι σύμφωνη με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Σύμφωνα με τους κανόνες της κοινής αγοράς της συνθήκης ΕΚ,

*Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές..*³⁰

Η συνθήκη ΕΚ ορίζει επίσης τις προϋποθέσεις εξαίρεσης για τις περιπτώσεις όπου οι κρατικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Κατ' εξαίρεση κρατικές ενισχύσεις χορηγούνται σε διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, χορηγούνται ενισχύσεις σε περιοχές που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, π.χ. 'για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση'.

Επίσης, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά 'ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον'³¹

²⁹ Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης «Επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ" Ιανουάριος 2004.

³⁰ Άρθρο 87, παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ (πρώην Άρθρο 92, παράγραφος 1)

³¹ Άρθρο 87, παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ (πρώην Άρθρο 92, παράγραφος 3)

Στο πλαίσιο της συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή υποχρεούται, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, να εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που ισχύουν στα κράτη αυτά και να τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και λειτουργία της κοινής αγοράς.³² Αν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι η ενίσχυση που χορηγείται δεν είναι σύμφωνη με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, αποφασίζει ότι 'το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει'.³³ Αν το εν λόγω κράτος δεν συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή, η Επιτροπή δύναται να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώνουν την Επιτροπή για τα μέτρα χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων με κρατική ενίσχυση πριν από την εφαρμογή τους. Για να εγκρίνει η Επιτροπή ένα περιφερειακό πρόγραμμα χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων, τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία για την αδυναμία της αγοράς.

Η Επιτροπή έχει αναπτύξει λεπτομερείς πολιτικές για τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να χορηγηθούν κρατικές ενισχύσεις βάσει των εξαιρέσεων που περιλαμβάνει το άρθρο 87 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ. Οι πολιτικές διατυπώνονται υπό μορφή κανονισμών και κατευθυντήριων γραμμών. Εκεί καθορίζονται οι πιθανοί δικαιούχοι των διαφόρων ενισχύσεων, ανάλογα με τον τύπο και το σκοπό για τον οποίο έχουν προβλεφθεί, καθορίζονται όρια για το ύψος ή το ποσοστό των ενισχύσεων αναφορικά με το κόστος, και ορίζονται οι λοιπές προϋποθέσεις. Παρακάτω παρατίθενται οι βασικές διατάξεις περί χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων.³⁴

³² Άρθρο 88, παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ (πρώην Άρθρο 93, παράγραφος 1)

³³ Άρθρο 88, παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ (πρώην Άρθρο 93, παράγραφος 2)

³⁴ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

2.4.ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

Μέχρι πρόσφατα, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις δεν είχαν προσαρμοστεί σωστά σε κάποιες κοινές μορφές μέτρων χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων, ιδιαίτερα στα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Για να συμμορφώνονται με τους κανόνες, οι κρατικές ενισχύσεις έπρεπε να συνδέονται με ορισμένους τύπους δαπανών, όπως τα πάγια στοιχεία ενεργητικού, η έρευνα & ανάπτυξη, η επαγγελματική εκπαίδευση κ.λπ., γνωστές ως 'επιλέξιμες δαπάνες'. Πολλά προγράμματα επιχειρηματικών κεφαλαίων ήταν δύσκολο να ανταποκριθούν σε αυτή την απαίτηση.

Τον Αύγουστο του 2001, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού εξέδωσε ανακοίνωση για τις κρατικές ενισχύσεις και τα επιχειρηματικά κεφάλαια, ώστε να διασαφηνιστεί το θέμα των κρατικών ενισχύσεων και των επιχειρηματικών κεφαλαίων για τις εθνικές και περιφερειακές αρχές. Στην ανακοίνωση τίθενται τα κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογούνται και εγκρίνονται τα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης των αγορών επιχειρηματικών κεφαλαίων.³⁵

Η Επιτροπή προσδιόρισε ότι ο ρόλος της δημόσιας χρηματοδότησης των μέτρων για τα επιχειρηματικά κεφάλαια περιορίζεται στην κάλυψη εντοπισμένων αδυναμιών της αγοράς. Οι κατευθυντήριες γραμμές καταρτίστηκαν ώστε να αντικατοπτρίζουν τη γενική πολιτική της Επιτροπής για την προώθηση των επιχειρηματικών κεφαλαίων, η οποία αναπτύσσεται στο βιβλίο του 1998, Επιχειρηματικά Κεφάλαια, Κλειδί για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και

³⁵ Κρατικές ενισχύσεις και επιχειρηματικά κεφάλαια, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ C 235, 21.8.2001, σ. 3.

ενισχύεται από το ΣΔΕΚ (Σχέδιο Δράσης για τα Επιχειρηματικά Κεφάλαια).³⁶

Η ανακοίνωση για τα επιχειρηματικά κεφάλαια καλύπτει τα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Δεν καλύπτει δημόσια χρηματοδοτούμενα επιχειρηματικά κεφάλαια υπό τη μορφή δανείων από άλλες πηγές. Ωστόσο, σε αυτές τις περιπτώσεις οι υπόλοιποι κανονισμοί ή κατευθυντήριες γραμμές κρατικών ενισχύσεων μπορεί να εξακολουθούν να ισχύουν. Για παράδειγμα, τα προγράμματα δανείων υπό ευνοϊκούς όρους εμπίπτουν συχνά στον κανονισμό περί εξαιρέσεων των ΜΜΕ κατά κατηγορίες³⁷ ή στις κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις.³⁸ Ειδικοί κανόνες καθορίζουν τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους των ενισχύσεων (“ισοδύναμο επιχορήγησης”) των δανείων υπό ευνοϊκούς όρους.³⁹

Όσον αφορά τις εγγυήσεις, η Επιτροπή δημοσίευσε τον Μάρτιο του 2000 λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ περί κρατικών ενισχύσεων με τη μορφή εγγυήσεων.⁴⁰

Οι κατευθυντήριες γραμμές θέτουν τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται ώστε να αποφευχθεί τυχόν παραβίαση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων και την μέθοδο υπολογισμού του ύψους των

³⁶ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

³⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 70/2001 της 12^{ης} Ιανουαρίου 2001 : Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ, L 10, 13.1.2001, σ. 33. .

³⁸ Κατευθυντήριες γραμμές περί εθνικών περιφερειακών ενισχύσεων.: Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ, C 74, 10.3.1998, σ. 3, και Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ, C 258, 9.9.2000, σ.5.

³⁹ Υπολογισμός του ύψους της ισοδύναμης επιχορήγησης των δανείων υπό ευνοϊκούς όρους.

⁴⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ περί κρατικών ενισχύσεων με τη μορφή εγγυήσεων, Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ, C 71, 11.03.2000, σ. 14.

εγγυήσεων (“ισοδύναμο επιχορήγησης”). Στον παρόντα οδηγό οι προϋποθέσεις αυτές παρατίθενται συνοπτικά στο τμήμα περί εγγυήσεων. Ειδική εξαίρεση προβλέπεται για τις χαμηλού ύψους ενισχύσεις. Κατά την έννοια του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, που πλέον περιλαμβάνεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12^{ης} Ιανουαρίου 2001, εάν οι παρεχόμενες κρατικές ενισχύσεις σε μια επιχείρηση για περίοδο τριών ετών είναι ύψους 100.000 ευρώ ή χαμηλότερες, δεν απαιτείται προηγούμενη ενημέρωση της Επιτροπής.⁴¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3.1.ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ

Τα ίδια κεφάλαια συνιστούν σημαντικό στοιχείο χρηματοδότησης των ΜΜΕ. Ίδια κεφάλαια μπορεί να αντληθούν από διάφορες πηγές – από τον επιχειρηματία και τους συνεταιίρους του, από επιχειρηματικούς αγγέλους, από χρηματοδοτικά ιδρύματα και από διάφορες άλλες πηγές. Το τμήμα αυτό πραγματεύεται τα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, τα οποία εκτός από ίδια κεφάλαια συχνά παρέχουν δάνεια ή άλλες μορφές χρηματοδότησης. Εδώ επικεντρωνόμαστε στα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών μέσω ιδίων κεφαλαίων. Η δανειοδότηση και οι επιχειρηματικοί άγγελοι εξετάζονται σε επόμενο τμήμα.

Τα ίδια κεφάλαια αποτελούν το στοιχείο χρηματοδότησης μιας ΜΜΕ με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Επαρκή ίδια κεφάλαια μπορεί να βελτιώσουν την πιστοληπτική ικανότητα της εταιρείας, δίνοντας δυνατότητα πρόσβασης σε εμπορικά δάνεια ή άλλες μορφές χρηματοδότησης.⁴²

⁴¹ Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ, L 10, 13.1.2001, σ. 30.

⁴² Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

Όσον αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν υπάρχει κενό στην παροχή ιδίων κεφαλαίων, είτε παντελής έλλειψη ή έλλειψη κάτω από ένα συγκεκριμένο ύψος επένδυσης – πολλά εμπορικά ταμεία επιχειρηματικών συμμετοχών θέτουν ένα ελάχιστο ύψος για τις επενδύσεις που πραγματοποιούν και ο ρόλος της κοινοτικής παρέμβασης είναι να αντιμετωπιστεί αυτή η αδυναμία της αγοράς .⁴³

3.1.1. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Μια ΜΜΕ υποβάλλει αίτηση για χρηματοδότηση. Η ΜΜΕ ενδέχεται να έχει εξαντλήσει ήδη όλες τις εμπορικές πηγές χρηματοδότησης. Η διάρθρωση χρηματοδότησης της ΜΜΕ θα είναι τέτοια που θα απαιτούνται περαιτέρω ίδια κεφάλαια εκτός από τα επενδυτικά κεφάλαια του ιδιοκτήτη της ώστε να έχει πρόσβαση σε άλλες μορφές χρηματοδότησης, όπως τα δάνεια.

Το ταμείο χρηματοδότησης αποκτά μετοχικούς τίτλους της ΜΜΕ. Κατά κανόνα, οι μετοχικοί τίτλοι είναι νέες μετοχές τις οποίες εκδίδει η εταιρεία, τα έσοδα των οποίων επενδύονται στην εταιρεία για να καλυφθεί μέρος των χρηματοδοτικών της αναγκών.

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι μετοχές εκδίδονται σε τιμή ανώτερη της ονομαστικής αξίας. Μπορεί επίσης να συνοδεύονται από άλλες μορφές χρηματοδότησης, όπως η δανειοδότηση. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθούν υβριδικά μέσα χρηματοδότησης όπως τα μετατρέψιμα δάνεια.

⁴³ Λαζαριδής Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

Κατά τη διάρκεια της επένδυσης, το ταμείο θα παρακολουθεί την πορεία της επένδυσης, παρέχοντας ενίοτε στη ΜΜΕ διαχειριστικές συμβουλευτικές υπηρεσίες.⁴⁴

Στην πορεία, το ταμείο θα θελήσει να πωλήσει το μετοχικό του μερίδιο στη ΜΜΕ. Για τις επιτυχημένες εταιρείες, μηχανισμοί εξόδου μπορεί να είναι η ιδιωτική πώληση της επένδυσης σε εμπορικό επενδυτή ή η αρχική εισαγωγή στο χρηματιστήριο. Τέτοιες διέξοδοι παρέχουν υψηλές αποδόσεις, οι οποίες αντικατοπτρίζουν τον υψηλό κίνδυνο της επένδυσης. Για τις λιγότερο επιτυχημένες ΜΜΕ, η διέξοδος μπορεί να είναι προβληματική.

Σε σημαντικό αριθμό περιπτώσεων, η ΜΜΕ ενδέχεται να υποβληθεί σε χρηματοοικονομική αναδιάρθρωση λόγω χαμηλής απόδοσης και να χαθεί το σύνολο του ιδίου κεφαλαίου.⁴⁵

Σε περίπτωση που το ταμείο κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών συγχρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης, η επένδυση του ΕΤΠΑ πρέπει να υπολογίζεται στο τέλος της περιόδου ισχύος του προγράμματος στα πλαίσια του οποίου χρηματοδοτήθηκε το ταμείο. Με το πέρας του προγράμματος, τα επενδεδυμένα κεφάλαια ή τα χορηγηθέντα δάνεια στις ΜΜΕ υπολογίζονται ως επιλέξιμες δαπάνες για συγχρηματοδότηση. Η χρηματοδότηση που διατέθηκε από το ΕΤΠΑ στο ταμείο κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και δεν επενδύθηκε ή δεν χορηγήθηκε ως δάνειο ακυρώνεται. Ωστόσο, το ταμείο κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών μπορεί να συνεχίσει να υφίσταται χωρίς να απαιτείται η άμεση διάλυσή του. Τα επιστρεφόμενα ποσά από τη

⁴⁴ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου «Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

⁴⁵ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

χρηματοδότηση του ΕΤΠΑ μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν στο ταμείο ή για άλλες δραστηριότητες ανάπτυξης ΜΜΕ στην περιοχή.⁴⁶

Φυσικά, υπάρχουν παραλλαγές του βασικού αυτού μοντέλου: ορισμένα προγράμματα χρηματοδότησης έχουν πολύ συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας και απευθύνονται σε συγκεκριμένες αγορές ενώ άλλα είναι ανοιχτά για τις περισσότερες ΜΜΕ. Ποικίλλουν επίσης οι μορφές παροχής ιδίων κεφαλαίων και κατά κανόνα το πακέτο χρηματοδότησης περιλαμβάνει δανειοδότηση και, ενδεχομένως, άλλες μορφές χρηματοδότησης.⁴⁷

3.1.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Τα ταμεία χρηματοδότησης ιδίων κεφαλαίων παρουσιάζουν για τους ενδιαφερόμενους φορείς τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα. Αυτά αναφέρονται περιληπτικά στον παρακάτω πίνακα:

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none">• Για τις ΜΜΕ, πηγή επιχειρηματικών κεφαλαίων που βελτιώνει τη διάρθρωση του ισολογισμού και μπορεί να βοηθήσει την εταιρεία να αποκτήσει πρόσβαση σε περαιτέρω χρηματοδότηση μέσω δανείων	<ul style="list-style-type: none">• Για τις ΜΜΕ, πώληση τμήματος της επιχείρησης με αποτέλεσμα μείωση του μεριδίου συμμετοχής του ιδιοκτήτη και εισαγωγή μετόχου μειοψηφίας του οποίου τα συμφέροντα πρέπει να είναι σεβαστά.

⁴⁶ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

⁴⁷ Λαζαριδής Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

κ.λπ.

- Για το επενδυτικό ταμείο, επένδυση υψηλού κινδύνου με δυνατότητα υψηλών αποδόσεων
- Για το δημόσιο, επένδυση υψηλού κινδύνου που μπορεί να προσελκύσει άλλες πηγές κεφαλαίου χάρις στην προοπτική απόδοσης της επένδυσής τους.

- Για το επενδυτικό ταμείο, συμμετοχή μειοψηφίας σε μια επιχείρηση που ενδεχομένως θα είναι δύσκολο να πωληθεί όταν το ταμείο θα θελήσει να αποδεσμευτεί από την επένδυση, εκτός και αν αναπτυχθεί η εταιρεία.

3.2.ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ

Οι επιχειρηματικοί άγγελοι (άτυπα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών) μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην παροχή κεφαλαίων αρχικών σταδίων στις ΜΜΕ. Παρέχουν επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες και καθοδήγηση (τυπικά και άτυπα) συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην ανάπτυξη των ΜΜΕ.⁴⁸

Οι επιχειρηματικοί άγγελοι κατά κανόνα είναι εξαιρετικά εύποροι ιδιώτες που επιθυμούν να επενδύσουν μέρος των πλεοναζόντων κεφαλαίων τους σε νέες επιχειρήσεις. Συχνά, οι εν λόγω ιδιώτες είναι εξαιρετικά δραστήριοι επιχειρηματίες με σημαντική εμπειρία από τη διαχείριση των δικών τους εταιρειών.

Τα δίκτυα επιχειρηματικών αγγέλων παρέχουν υπηρεσίες αντιστοίχισης, φέρνοντας σε επαφή πιθανούς επενδυτές με ΜΜΕ. Συνήθως δεν εξετάζουν τις δυνατότητες της επένδυσης - η διερεύνηση και η σύναψη της συμφωνίας γίνεται από τον επενδυτή και τη ΜΜΕ. Τα δίκτυα μπορεί

⁴⁸ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

να χρεώνουν προμήθεια σε περίπτωση σύναψης συμφωνίας ή προμήθεια εγγραφής

Τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης μπορεί να συμβάλλουν στη βελτίωση των μηχανισμών που φέρνουν σε επαφή τις ΜΜΕ που αναζητούν κεφάλαια ή παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών με τους επιχειρηματικούς αγγέλους που επιθυμούν να επενδύσουν. Σε ορισμένες περιοχές λειτουργούν ήδη δίκτυα παροχής υπηρεσιών αντιστοίχισης και ορισμένα από αυτά χρηματοδοτούνται από περιφερειακές αρχές. Η ΕΕ έχει χρηματοδοτήσει τη σύσταση δικτύων επιχειρηματικών αγγέλων ενώ υπάρχουν διάφορα εθνικά προγράμματα παροχής ενισχύσεων.

Οι επιχειρήσεις στις οποίες επενδύουν οι επιχειρηματικοί άγγελοι σε ορισμένες περιπτώσεις λαμβάνουν χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων και από άλλες κοινοτικά χρηματοδοτούμενες πηγές όπως τα ταμεία επιχειρηματικών συμμετοχών.

3.2.2. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

Ο τρόπος λειτουργίας των δικτύων επιχειρηματικών αγγέλων στην πράξη. Περιληπτικά:

- Ø Συστήνεται ένα δίκτυο και διαφημίζεται ως σημείο επαφής για επενδυτές και επιχειρηματίες – τη διαχείριση του δικτύου αναλαμβάνει ένα ή περισσότερα άτομα
- Ø Το δίκτυο φέρνει σε άμεση επαφή πιθανούς επενδυτές με ΜΜΕ. Για την υπηρεσία αυτή είναι πιθανόν να καταβάλλουν προμήθεια εγγραφής και ο επενδυτής και η επιχείρηση.

- Ø Ο επενδυτής και η ΜΜΕ διαπραγματεύονται μία συμφωνία βάσει της οποίας ο επιχειρηματικός άγγελος παρέχει κεφάλαια και σε πολλές περιπτώσεις συμβουλευτική υποστήριξη έναντι μετοχικών μεριδίων στην επιχείρηση. Η σύναψη της συμφωνίας και η άσκηση της δέουσας επιμέλειας αποτελεί ευθύνη και των δύο μερών.
- Ø Σε πολλές περιπτώσεις ο επιχειρηματικός άγγελος δεν αμείβεται για το χρόνο που διέθεσε, αλλά εισπράττει την απόδοση από την αύξηση της αξίας της επιχείρησης. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί να οριστεί αμοιβή μετά από διαπραγμάτευση.
- Ø Αργότερα, ο επενδυτής μπορεί να πωλήσει την επένδυσή του στην εταιρεία, ιδίως εάν αγοραστούν μετοχές από εμπορικό επενδυτή.
- Ø Μερικά κράτη μέλη ενθαρρύνουν τους επιχειρηματικούς αγγέλους να αποκτήσουν μετοχές σε ΜΜΕ με την παροχή φορολογικών κινήτρων. Για παράδειγμα, οι αρχές στο Ην. Βασίλειο επιτρέπουν στους επενδυτές να δικαιολογούν μέρος της επένδυσης έναντι του φόρου εισοδήματος και παρέχουν φοροαπαλλαγές επί των κερδών κεφαλαίου. Στις ΗΠΑ, η παροχή σημαντικών φορολογικών απαλλαγών τόσο επί του εισοδήματος όσο και επί των κερδών κεφαλαίου συνέβαλε στην ανάπτυξη αυτού του είδους χρηματοδότησης των ΜΜΕ.⁴⁹

3.2.3. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

⁴⁹ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

Τα προγράμματα επιχειρηματικών αγγέλων παρουσιάζουν για τους ενδιαφερόμενους φορείς τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα. Αυτά αναφέρονται περιληπτικά στον παρακάτω πίνακα:⁵⁰

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none">• Για την ΜΜΕ, πηγή κεφαλαίων και υπηρεσιών συμβουλευτικής υποστήριξης στα αρχικά στάδια ανάπτυξης της εταιρείας. Η παροχή των κατάλληλων συμβουλευτικών υπηρεσιών ισχυροποιεί τη θέση της εταιρείας• Για τον επενδυτή, ευκαιρία για υψηλές αποδόσεις από την επένδυση στα αρχικά στάδια ανάπτυξης μιας ΜΜΕ, και πιθανές φορολογικές απαλλαγές.• Για το δημόσιο, τα προγράμματα επιχειρηματικών αγγέλων μπορεί να αυξήσουν την προσφορά επιχειρηματικών κεφαλαίων και συμβουλευτικών υπηρεσιών με μικρό κόστος για τα δημόσια κονδύλια.	<ul style="list-style-type: none">• Για την ΜΜΕ, είναι αναγκαία η πώληση τμήματος των μετοχικών μεριδίων στην εταιρεία. Ορισμένες εταιρείες δείχνουν απροθυμία να δεχτούν εξωτερικούς επενδυτές.• Για τον επενδυτή, ενέχεται υψηλός κίνδυνος. Σύμφωνα με έρευνες, μόνο μία στις πέντε επενδύσεις του είδους αυτού αποφέρει σημαντικά κέρδη. Και ένα μειοψηφικό μερίδιο σε μία ΜΜΕ παρέχει περιορισμένο έλεγχο και είναι δύσκολο να πωληθεί.• Και για τα δύο μέρη, τον επενδυτή και τη ΜΜΕ, υπάρχει κίνδυνος ρήξης των σχέσεων του επενδυτή και του διαχειριστή της ΜΜΕ.

⁵⁰ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

3.3.ΔΑΝΕΙΑΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Τα δάνεια αποτελούν για τις ΜΜΕ την πλέον σημαντική πηγή εξωτερικής χρηματοδότησης και συχνά παρέχονται με δημόσια στήριξη μέσω ταμείων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών ή ταμείων δανειοδότησης ή στα πλαίσια προγραμμάτων επιδότησης επιτοκίου, τα οποία αποτελούν σχετικά συνήθη μέσα περιφερειακής ανάπτυξης. Όπως τα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (τα οποία συχνά παρέχουν δανειακή χρηματοδότηση), ένα αμιγές ταμείο δανειοδότησης χρηματοδοτούμενο από τα διαρθρωτικά ταμεία μπορεί να ενισχυθεί με ιδιωτικά κεφάλαια ώστε να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο.. Προσοχή πρέπει να δίδεται στη διάρκεια των δανείων και στη χρήση τους, στα επιτόκια και στις πιθανές ζημίες λόγω αδυναμίας αποπληρωμής των δανείων. Στα προγράμματα επιδότησης επιτοκίου, το ποσό της επιδότησης δεν καταβάλλεται σε κοινό ταμείο με το αρχικό κεφάλαιο του δανείου, αλλά καταβάλλεται χωριστά σε δόσεις ανάλογα με το απαιτητό εξόφλησης του αρχικού δανείου και των τόκων, η διάρκεια του οποίου μπορεί να εκτείνεται σε πολλά χρόνια. Η επιδότηση επιτοκίου καταβάλλεται στην τράπεζα που χορήγησε το δάνειο ή στο δανειολήπτη ως “έκπτωση επιτοκίου”.⁵¹

Το ύψος του εκάστοτε δανείου ενδέχεται να επηρεάζει τα διοικητικά έξοδα του ταμείου ή του προγράμματος επιδότησης επιτοκίου. Η διαχείριση δανείων μικρού ύψους είναι πιο δαπανηρή, αλλά ο ρόλος των δανείων αυτών στην κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού είναι εξαιρετικά σημαντικός.⁵²

⁵¹ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

⁵² Όμοια με παραπάνω

Τα ταμεία δανειακών κεφαλαίων απευθύνονται σε συγκεκριμένες επιχειρηματικές ομάδες και συνιστούν βασικό μέσο οικονομικής ενίσχυσης για την ανάπτυξη των μικροεπιχειρήσεων.

Σημαντικό θέμα αποτελεί η εκτίμηση της φερεγγυότητας του δανειζόμενου. Τα ταμεία δανειακών κεφαλαίων θα αποφύγουν την παρέμβαση στον κλάδο της εμπορικής προσφοράς δανείων – εάν η δανειολήπτρια ΜΜΕ έχει δυνατότητα χρηματοδότησης από εμπορική πηγή θα πρέπει να την αξιοποιήσει. Αντίστοιχα, αποκλείονται από χρηματοδότηση οι ΜΜΕ που ενέχουν τα χαμηλότερα επίπεδα κινδύνου (περιλαμβανομένων και όσων παρέχουν ασφάλεια). Στόχος είναι η εύρεση των καταλληλότερων δανειοληπτών από την εναπομένουσα ομάδα.⁵³

3.3.1. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ.

Στις επιλέξιμες για ενίσχυση από τα διαρθρωτικά ταμεία περιφέρειες, τα προγράμματα δανειοδότησης υπό μορφή ταμείου δανειοδότησης ή προγράμματος επιδότησης επιτοκίου απευθύνονται σε ΜΜΕ και στοχεύουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης των ΜΜΕ, στην πρωώθηση της τοπικής και περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και, κυρίως, στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Στην αγορά δανείων μικρής κλίμακας, τα προγράμματα δανειοδότησης εισέρχονται στον τομέα των μικροπιστώσεων, καλύπτοντας τις ανάγκες μικροεπιχειρήσεων και συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων συνήθως με λιγότερο εμπορικούς όρους από το τμήμα της αγοράς δανείων μεγαλύτερης κλίμακας.

⁵³ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

Ο τρόπος λειτουργίας ενός ταμείου δανειοδότησης ή προγράμματος επιδότησης επιτοκίου στην πράξη. Περιληπτικά:

- Ø Το ταμείο δανειοδότησης ή το πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου συστήνεται για συγκεκριμένη περίοδο, και συγχρηματοδοτείται από εθνικά και κοινοτικά κεφάλαια με πρόσθετη ιδιωτική χρηματοδότηση. Η ιδιωτική χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται από τραπεζικά δάνεια ή από άλλες πηγές χρηματοδότησης.
- Ø Το ταμείο δανειοδότησης ή το πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου μπορεί να συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία με εγγύηση της ΕΤΕπ και του ΕΤΕ.
- Ø Το ταμείο δανειοδότησης ή το πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου πρέπει να έχουν σαφείς επενδυτικούς στόχους, μεταξύ άλλων προσδιορισμό των δανειοληπτών που μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων περιφερειακής ανάπτυξης, διαθέτουν φερεγγυότητα, αλλά δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από εμπορικές πηγές χρηματοδότησης.⁵⁴
- Ø Οι ΜΜΕ υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση δανείου σε ταμείο ή τράπεζα που διαχειρίζεται ή συμμετέχει σε πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου και στη συνέχεια γίνεται αξιολόγηση της φερεγγυότητας, του επιχειρηματικού σχεδίου και των στόχων της αιτούμενης επιχείρησης.
- Ø Το ύψος του επιτοκίου που χρεώνει το ταμείο καθορίζεται είτε σε εμπορική βάση, σε ποσοστό ίσο με το κόστος των κεφαλαίων συν 4% έως 6%, ή σε ελαφρώς χαμηλότερο ποσοστό λόγω της επένδυσης δημοσίων κεφαλαίων στο ταμείο. Στην πρώτη περίπτωση, το πραγματικό επιτόκιο που καταβάλλει ο

⁵⁴ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

δανειολήπτης μπορεί να μειωθεί με επιδότηση επιτοκίου ή με έκπτωση επιτοκίου.

- Ø Στα προγράμματα επιδότησης επιτοκίου, το τραπεζικό επιτόκιο είναι παρόμοιο με το επιτόκιο της αγοράς και ο δανειολήπτης λαμβάνει έκπτωση επιτοκίου για να μειωθεί το πραγματικό καταβαλλόμενο επιτόκιο, ή το επιτόκιο μπορεί να είναι ελαφρώς χαμηλότερο από το επιτόκιο της αγοράς βάσει συμφωνίας με τον τραπεζικό φορέα ότι θα λάβει επιδότηση επιτοκίου ώστε το επιτόκιο που εισπράττει να προσεγγίσει το επίπεδο του επιτοκίου της αγοράς.⁵⁵
- Ø Κατά τη διάρκεια της επένδυσης, το ταμείο ή η τράπεζα που διαχειρίζεται τα προγράμματα επιδότησης επιτοκίου **παρακολουθούν την πορεία της επένδυσης**, παρέχοντας ενίοτε στη ΜΜΕ συμβουλές διαχείρισης.
- Ø Στην πορεία, η ΜΜΕ θα εξοφλήσει το δάνειο ή στην περίπτωση που αποτύχει οικονομικά θα βρεθεί σε αδυναμία πληρωμής (7). Στις περιπτώσεις όπου οι επιδοτήσεις των επιτοκίων καταβάλλονται στην τράπεζα ώστε να μειωθεί το επιτόκιο που χρεώνεται στους δανειολήπτες, το πρόγραμμα μπορεί να καλύπτεται από εγγυητική συμφωνία βάσει της οποίας η τράπεζα λαμβάνει μερική αποζημίωση για ζημίες λόγω αδυναμίας αποπληρωμής των δανείων.

Στο τέλος της ζωής ενός ταμείου δανειοδότησης, αποπληρώνονται τα δάνεια και τυχόν εναπομείναντα κεφάλαια διατηρούνται για επανεπένδυση σύμφωνα με τους αρχικούς στόχους (κανόνας 8 των κανόνων επιλεξιμότητας για τα διαρθρωτικά ταμεία, Παράρτημα Β). Το αυτό ισχύει και για τα προγράμματα επιδότησης επιτοκίου, εκτός από το γεγονός ότι η Επιτροπή απαιτεί να κεφαλαιοποιούνται και να καταβάλλονται σε κλειστό λογαριασμό ή στο δανειολήπτη οι επιδοτήσεις επιτοκίου που εκκρεμούν

⁵⁵ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

ακόμη κατά το πέρας της περιόδου ισχύος του προγράμματος για δάνεια που δεν έχουν ακόμη εξ ολοκλήρου αποπληρωθεί.

Οι χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ και/ή εθνικούς πόρους επιδοτήσεις επιτοκίων, οι οποίες καταβάλλονται στην τράπεζα ή στο δανειολήπτη ως έκπτωση επιτοκίου, μειώνουν το πραγματικό πληρωτέο επιτόκιο από τις ΜΜΕ κατά 1-3%.⁵⁶

Σύμφωνα με τους κανονισμούς για τα διαρθρωτικά ταμεία, οι διαχειριστικές αρχές που είναι υπεύθυνες για την εκτέλεση αυτών των προγραμμάτων απαιτείται να τηρούν στοιχεία για τον αριθμό των ενισχυόμενων εταιρειών, τον αριθμό των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν κ.λπ. Όταν οι εκπτώσεις επιτοκίου συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, κατά κανόνα εξαρτώνται από την επίτευξη ορισμένων στόχων από τη ΜΜΕ, για παράδειγμα σε σχέση με τη δημιουργία θέσεων εργασίας ή το ύψος νέων επενδύσεων.

Σε τέτοιες περιπτώσεις δεν είναι σπάνια η μείωση του κόστους των επιτοκίων κατά ένα τρίτο. Φυσικά υπάρχουν πολυάριθμες παραλλαγές του βασικού αυτού μοντέλου:⁵⁷

- Ø Τα ταμεία δανειοδότησης συχνά δέχονται ιδιωτικές επενδύσεις από τραπεζικά δάνεια. Με την εισαγωγή του ευρώ, οι ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές απέκτησαν βάθος και τα ταμεία δανειοδότησης θα μπορούσαν να εξετάσουν την προοπτική έκδοσης ομολόγων – η κατάργηση των ενδιάμεσων φορέων μπορεί να συμβάλει στη μείωση του κόστους κεφαλαίου για τα ταμεία δανειοδότησης.
- Ø Ορισμένα ταμεία έχουν πολύ συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας και αγορές, όπως γυναίκες επιχειρηματίες, νέους επιχειρηματίες,

⁵⁶ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

⁵⁷ Όμοια με παραπάνω

μικροεπιχειρήσεις, ενώ κάποια άλλα είναι ανοιχτά στις περισσότερες ΜΜΕ.

- Ø Ορισμένα ταμεία διαθέτουν μέρος των κεφαλαίων τους σε μικροπιστώσεις. Η διαχείριση των μικροπιστώσεων θέτει συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία εξετάζονται σε επόμενο κεφάλαιο.
- Ø Τα είδη των μηχανισμών δανειοδότησης ποικίλλουν ενώ μπορεί να παρέχουν και χρηματοδότηση ιδίων κεφαλαίων. Όσον αφορά τα υψηλότερα δάνεια, τα ταμεία μπορεί να παρέχουν δανειοδότηση υπό τη μορφή μετατρέψιμων δανείων, στο πλαίσιο των οποίων το ταμείο μπορεί να μετατρέψει το σύνολο ή μέρος του δανείου σε ίδια κεφάλαια σε περίπτωση επιτυχούς ανάπτυξης της ΜΜΕ.⁵⁸

3.3.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Τα προγράμματα δανειοδότησης παρουσιάζουν τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα για τους ενδιαφερόμενους φορείς. Στον παρακάτω πίνακα:⁵⁹

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none">• Τα προγράμματα δανειοδότησης αποτελούν βασική πηγή εισφοράς κεφαλαίων για τις ΜΜΕ που αναζητούν αναπτυξιακή χρηματοδότηση• Ορισμένα προγράμματα δανειοδότησης προσφέρουν δάνεια	<ul style="list-style-type: none">• Συνήθως, οι δανειστές απαιτούν πρόσθετη ασφάλεια ή εφαρμόζουν διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής φερεγγυότητας μέσω της οποίας μπορεί να αποκλειστούν οι νεοσύστατες εταιρείες, που συχνά

⁵⁸ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

⁵⁹ Όμοια με παραπάνω

<p>χωρίς εγγύηση, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Για το δημόσιο, αποτελούν επένδυση μέσου κινδύνου που μπορεί να προσελκύσει και άλλες πηγές κεφαλαίου με την προοπτική επαναχρησιμοποίησης όλου ή μέρους του αρχικού κεφαλαίου επένδυσης. 	<p>δεν έχουν τη δυνατότητα παροχής πρόσθετης ασφάλειας και συνεπώς μπορεί να πρέπει να καταβάλουν ένα ασφάλιστρο εγγύησης για να εξασφαλίσουν πίστωση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα δάνεια πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο άλλων μορφών χρηματοδότησης, μεταξύ άλλων, ικανοποιητικής εισφοράς ιδίων κεφαλαίων
---	--

3.4.ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Το επιχειρηματικό σκέλος των "Μικροπιστώσεων" είναι σχετικά νέο στο ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό προσκήνιο ως προϊόν που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε μικρά ποσά χρηματοδότησης για αυτοαπασχολούμενους επαγγελματίες και μικροεπιχειρήσεις. Κατά κανόνα, οι επιχειρήσεις αυτές δεν έχουν πρόσβαση στο κοινό τραπεζικό δίκτυο διανομής λόγω του μικρού ύψους των δανείων, του υψηλού κόστους αξιολόγησης της φερεγγυότητας του δανειστή και του υψηλού κινδύνου που ενέχει το στάδιο εκκίνησης της επιχείρησης.⁶⁰

Η μικροχρηματοδότηση – συνήθως κάτω από 10.000 ευρώ – απευθύνεται σε πολύ συγκεκριμένες ομάδες ατόμων ή πολύ μικρές επιχειρήσεις. Χαρακτηριστικά προγράμματα είναι μεταξύ άλλων τα εξής:

- ∅ Προγράμματα για μικροεπιχειρήσεις – περιλαμβάνουν ευρεία κλίμακα μέσων, κάποια από τα οποία εξετάζονται σε άλλα τμήματα

⁶⁰ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

του παρόντος οδηγού (π.χ. δάνεια και αμοιβαίες εγγυήσεις). Κοινό γνώρισμα είναι ότι η χρηματοδότηση απευθύνεται σε ανεξάρτητους επιχειρηματίες ή μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 5 υπαλλήλους.

- ∅ Χρηματοδότηση για μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες – για παράδειγμα, πιστωτικά προγράμματα για νέους, άνεργους, άτομα με ειδικές ανάγκες, εθνικές μειονότητες κ.λπ. (ενίοτε αναφέρονται ως ‘κοινωνική’ χρηματοδότηση)⁶¹

Τα μέσα παροχής μικροπιστώσεων δεν διαφέρουν ουσιαστικά από τα προαναφερθέντα σε άλλα τμήματα του παρόντος οδηγού μέσα – κυρίως από τα προγράμματα δανειοδότησης και τις αμοιβαίες εγγυήσεις. Η διαφορά έγκειται στο ότι απευθύνονται σε πολύ συγκεκριμένες ομάδες και συνήθως περιλαμβάνουν μικρότερα χρηματικά ποσά. Όπως και στις άλλες μορφές χρηματοδότησης επιχειρηματικού κεφαλαίου, έμφαση δίνεται στην επιστρεπτέα χρηματοδότηση ή σε προγράμματα ανακύκλωσης κεφαλαίων και όχι σε μη επιστρεπτέες ενισχύσεις.⁶²

3.4.1. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Ως προς τη λειτουργία του, ο τομέας των μικροπιστώσεων έχει πολλές ομοιότητες με τον τομέα των δανείων. Οι βασικές διαφορές είναι οι εξής:

- ∅ Το υψηλό κόστος αξιολόγησης της πιστωτικής φερεγγυότητας σε σχέση με το ύψος του δανείου, και

⁶¹ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

⁶² Δασκάλου Γ., (1999), “Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων”, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

- ∅ Το υψηλό κόστος της διαχείρισης του δανείου σε σχέση με το ύψος αυτού

Ως αποτέλεσμα, πολλά προγράμματα μικροχρηματοδότησης εκτελούνται από εξειδικευμένες εταιρείες. Οι εταιρείες αυτές συστήνονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό ή εντάσσονται στο πλαίσιο υφιστάμενου χρηματοπιστωτικού οργανισμού όπως μία τράπεζα.

3.4.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Οι μικροπιστώσεις παρουσιάζουν τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα για τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτά αναφέρονται περιληπτικά στον παρακάτω πίνακα:⁶³

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none"> Ανταποκρίνονται στην αδυναμία της αγοράς ως προς τη δημιουργία και ανάπτυξη μικροεπιχειρήσεων Ορισμένα προγράμματα μικροχρηματοδότησης παρέχουν δάνεια χωρίς εγγυήσεις, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση Για το δημόσιο, αποτελούν μέσο ανάπτυξης μικροεπιχειρήσεων και αρωγής μειονεκτούντων ομάδων. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι δαπάνες σύστασης και διαχείρισης ενός προγράμματος δανειοδότησης είναι υψηλές σε σχέση με το ύψος των χορηγούμενων δανείων

⁶³ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

3.5.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

Οι εγγυήσεις είναι η νομικά δεσμευτική υποχρέωση τρίτου μέρους για την πληρωμή του υπόλοιπου δανείου συμπεριλαμβανομένων των ανεξόφλητων τόκων σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής από τον βασικό δανειολήπτη.⁶⁴

Τα ταμεία ή οι οργανισμοί εγγυήσεων παρέχουν εγγυήσεις σε ΜΜΕ με σκοπό να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους σε εξωτερική χρηματοδότηση (κυρίως δάνεια, αλλά και ίδια κεφάλαια) έναντι προμήθειας που καλύπτει τόσο τον κίνδυνο όσο και τα έξοδα διαχείρισης και επεξεργασίας της αίτησης. Οι εγγυήσεις αποτελούν το κατάλληλο χρηματοδοτικό μέσο για τις περιπτώσεις ΜΜΕ που αδυνατούν να παρέχουν στο δανειστή – συνήθως τράπεζα ή εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης – την απαραίτητη πρόσθετη ασφάλεια για να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση υπό εύλογους όρους. Οι εγγυήσεις είναι το μέσο χρηματοδότησης που κατά κανόνα χρησιμοποιούν οι νεοσύστατες επιχειρήσεις και οι ταχέως αναπτυσσόμενες, καινοτόμες εταιρείες.

Υπάρχουν δύο βασικά είδη προγραμμάτων εγγυήσεων, τα οποία παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες:

- Ø Ταμεία εγγυήσεων – ταμεία χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους από περιφερειακές ή εθνικές αρχές. Παρέχουν εγγυήσεις είτε άμεσα στις ΜΜΕ είτε έμμεσα, παρέχοντας αντεγγύηση για δεσμεύσεις δανειοδότησης που αναλαμβάνουν οι οργανισμοί αμοιβαίων εγγυήσεων. Ορισμένα ταμεία εγγυήσεων παρέχουν επίσης δάνεια σε ΜΜΕ/μικροεπιχειρήσεις.

⁶⁴ Ομοια με παραπάνω

Ø Οργανισμοί αμοιβαίων εγγυήσεων – ιδρύονται από ΜΜΕ, ομοσπονδίες επιχειρηματιών ή εμπορικά επιμελητήρια, ενίοτε σε συνεργασία με τράπεζες. Λειτουργώντας εταιρικά, οι οργανισμοί αμοιβαίων εγγυήσεων μπορούν να διαπραγματεύονται τραπεζικά δάνεια με προνομιακούς χρηματοδοτικούς όρους και συχνά προσφέρουν επαγγελματικές επιχειρηματικές υπηρεσίες υποστήριξης σε πελάτες, χάρη στις εις βάθος εξειδικευμένες γνώσεις που διαθέτουν για τον επιχειρηματικό τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται.⁶⁵

Οι εγγυήσεις λειτουργούν βάσει της αρχής κατανομής του κινδύνου ανάμεσα στο πιστωτικό ίδρυμα και τον οργανισμό εγγυήσεων, που κατά κανόνα καλύπτει το 40 με 80% της αξίας του δανείου, μειώνοντας σημαντικά το βαθμό κινδύνου για το πιστωτικό ίδρυμα.

Στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής, τα προγράμματα εγγυήσεων μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης των ΜΜΕ καθώς και δημιουργήσουν παράγωγα οφέλη όπως οικονομική ανάπτυξη και δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Ενίοτε στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιδότησης επιτοκίου υπάρχει συμφωνία μερικής εγγύησης για ζημίες λόγω αδυναμίας αποπληρωμής του δανείου (βλέπε “Δανειακά κεφάλαια”).

3.5.1. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

Το παρακάτω περιγράφεται ο τρόπος λειτουργίας των ταμείων και των οργανισμών εγγυήσεων στην πράξη. Περιληπτικά:

⁶⁵ Όμοια με παραπάνω

- Ø Η ΜΜΕ υποβάλλει αίτηση για δάνειο σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Εάν ζητηθεί από το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, η ΜΜΕ μπορεί να αναζητήσει παροχή εγγυήσεων από οργανισμό αμοιβαίων εγγυήσεων ή από ταμείο εγγυήσεων ανάλογα με το ύψος του δανείου.
- Ø Μετά από λεπτομερή ανάλυση της βιωσιμότητας του επιχειρηματικού σχεδίου και εκτίμηση του κινδύνου βάσει σειράς κριτηρίων, ο οργανισμός αμοιβαίων εγγυήσεων ή το ταμείο εγγυήσεων παρέχει εγγύηση στην τράπεζα, επιτρέποντας έτσι στη ΜΜΕ την πρόσβαση σε δανειακή χρηματοδότηση.
- Ø Η ΜΜΕ καταβάλλει στον οργανισμό εγγυήσεων ή στο ταμείο εγγυήσεων ασφάλιστρο (κατά κανόνα 1% το χρόνο επί των εκκρεμουσών εγγυήσεων). Στην περίπτωση χορήγησης εγγύησης από οργανισμό αμοιβαίων εγγυήσεων, η ΜΜΕ εγγράφεται στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας. Το ποσό, μετά από αίτηση, μπορεί να επιστραφεί με τη λήξη της δέσμευσης.
- Ø Σε ορισμένες χώρες, (π.χ. Ισπανία, σύστημα εγγύησης 'χωρίς τραπεζική μεσολάβηση' στη Γερμανία, 'προγράμματα για επιχειρήσεις στο στάδιο εκκίνησης' στην Ιταλία), οι ΜΜΕ μπορούν να λάβουν εγγύηση από ίδρυμα εγγυήσεων πριν προσεγγίσουν το πιστωτικό ίδρυμα της επιλογής τους.
- Ø Στην περίπτωση των εγγυήσεων υπέρ ΜΜΕ που καλύπτονται από αντεγγύηση του ΕΤΕ, ο κίνδυνος κατανέμεται μεταξύ οργανισμού εγγυήσεων ή ταμείου εγγυήσεων και αντεγγυητή, χωρίς οποιαδήποτε περαιτέρω ανάλυση του κινδύνου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο αντεγγυητής δεν χρεώνει προμήθεια στον οργανισμό ή στο ταμείο εγγυήσεων.
- Ø Σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής του δανείου από τη ΜΜΕ – και βάσει των σαφώς καθορισμένων όρων της σύμβασης – ο εγγυητής εξοφλεί τον δανειστή άμεσα άμα τη γνωστοποίηση αδυναμίας αποπληρωμής του δανείου.

- Ø Πωλείται η πρόσθετη ασφάλεια που έχει καταβάλει ο επιχειρηματίας και οι υφιστάμενες ζημίες επιβαρύνουν τον οργανισμό εγγυήσεων ή το ταμείο εγγυήσεων.
- Ø Στην περίπτωση εγγυήσεων που καλύπτονται από αντεγγύηση, ο οργανισμός εγγυήσεων ή το ταμείο εγγυήσεων μπορεί να ανακτήσει μέρος της ζημίας του μέσω του αντεγγυητή και να μειώσει τον κίνδυνο αδυναμίας αποπληρωμής.⁶⁶

Υπάρχουν διάφορες παραλλαγές του βασικού αυτού μοντέλου:

- ü Ορισμένα προγράμματα απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες (νέους επιχειρηματίες ή γυναίκες επιχειρηματίες) συγκεκριμένους τύπους επενδύσεων (π.χ. καινοτομίες, βελτίωση της διαθεσιμότητας επιχειρηματικών κεφαλαίων) ενώ άλλα απευθύνονται σε συγκεκριμένους τομείς (π.χ. βιοτεχνία, βιομηχανία κ.λπ.).
- ü Το ποσοστό του αρχικού δανειακού κεφαλαίου που καλύπτει η εγγύηση κυμαίνεται μεταξύ 40% και 80%. Η προμήθεια που καταβάλλουν οι ΜΜΕ για την εγγύηση ποικίλλει βάσει μιας σειράς παραγόντων – διάρκεια της εγγύησης, ανάλυση των παραγόντων κινδύνου και καλυπτόμενο από την εγγύηση ποσοστό του δανείου. Επίσης ποικίλλουν και διάφοροι άλλοι όροι και προϋποθέσεις.
- ü Ποικίλλει επίσης το είδος των φορέων χορηγών: τα αμιγή ταμεία εγγυήσεων λειτουργούν με χρηματοδότηση από οργανισμούς του δημόσιου τομέα όπως εθνικές και περιφερειακές αρχές, ενώ η κυριότητα και η διαχείριση των χρηματοδοτούμενων από τον ιδιωτικό ή από κοινού με τον δημόσιο τομέα οργανισμών

⁶⁶ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

εγγυήσεων γίνεται συνδυαστικά από εκπροσώπους των ΜΜΕ, τράπεζες και άλλους ενδιαμέσους φορείς.

- Το εύρος και το είδος της διαθέσιμης ενίσχυσης από τις κρατικές αρχές ποικίλλει ανάλογα τη χώρα και την περιφέρεια.
- Ο βαθμός της παρεχόμενης συμβουλευτικής υποστήριξης και ενίσχυσης προς τη ΜΜΕ ποικίλλει σημαντικά. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο ρόλος του **οργανισμού εγγυήσεων** περιορίζεται αποκλειστικά στη χορήγηση της εγγύησης, ενώ σε άλλες περιπτώσεις η εγγύηση παρέχεται ως τμήμα ενός πακέτου υπηρεσιών, μεταξύ άλλων επιχειρηματικής υποστήριξης και παρακολούθησης της πορείας της επιχείρησης.

Συνήθως, οι οργανισμοί εγγυήσεων υπόκεινται στους εθνικούς κανονισμούς για τα χρηματοδοτικά ιδρύματα. Στην περίπτωση που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση, οι οργανισμοί εγγυήσεων πρέπει να συμμορφώνονται και με τους κοινοτικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

3.5.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

Ο κατωτέρω πίνακας παρέχει σύνοψη αυτών από την άποψη των ενδιαφερόμενων φορέων.⁶⁷

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none">• Διευκολύνουν και βελτιώνουν	<ul style="list-style-type: none">• Οι οργανισμοί και τα ταμεία

⁶⁷ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

τους όρους πρόσβασης σε δανειακή χρηματοδότηση για τις ΜΜΕ (π.χ. αυτοαπασχολούμενοι επαγγελματίες, μικροεπιχειρήσεις, νέες επιχειρήσεις) που δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση (φτωχό πιστωτικό ιστορικό, μικρή ή ανύπαρκτη πρόσθετη ασφάλεια, απουσία ιστορικού επιχειρηματικών συναλλαγών) Η αρχή της κατανομής του κινδύνου μεταξύ οργανισμού εγγυήσεων ή ταμείου εγγυήσεων και πιστωτικού ιδρύματος μειώνει το βαθμό κινδύνου και προσελκύει δανειακά κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα. Περιορίζει επίσης τις κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με τους κανόνες της συμφωνίας της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας.

- Για το δημόσιο, οι οργανισμοί και τα ταμεία εγγυήσεων συμβάλλουν στην προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για την προώθηση των ΜΜΕ και την ευρύτερη περιφερειακή ανάπτυξη.

- Οι αυστηρές διαδικασίες ελέγχου και η βαθιά γνώση των επιχειρηματικών τομέων στους οποίους δραστηριοποιούνται οι πελάτες μειώνουν τον κίνδυνο αδυναμίας αποπληρωμής των

εγγυήσεων συνήθως καλύπτουν μόνο μέρος του πιστωτικού κινδύνου και συχνά αφορούν περιορισμένο εύρος χρηματοδοτικών μέσων.

- Τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΕ δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση κεφαλαίων κίνησης, και μικρός μόνο αριθμός προγραμμάτων καλύπτει επενδύσεις σε ίδια κεφάλαια

- Μειώνοντας την έκθεση των τραπεζών στον κίνδυνο, τα προγράμματα εγγυήσεων ενδέχεται να μειώσουν και το εύρος ελέγχου των νέων αιτήσεων που διενεργούν οι τράπεζες για χορήγηση τραπεζικών δανείων.

- Ο βαθμός στήριξης των οργανισμών και των ταμείων εγγυήσεων από τις δημόσιες αρχές στην Ευρώπη εξαρτάται κυρίως από την επικρατούσα στην εκάστοτε χώρα φιλοσοφία του τραπεζικού συστήματος (π.χ. Ην. Βασίλειο, Ιρλανδία, Σουηδία, Ελλάδα)

δανείων από την ΜΜΕ.

- Οι οργανισμοί και τα ταμεία εγγυήσεων παρέχουν πληροφόρηση και εξειδικευμένη επιχειρηματική και συμβουλευτική υποστήριξη.
- Οι οργανισμοί επενδύσεων και τα ταμεία επενδύσεων ανανεώνουν τη χρήση των κεφαλαίων τους. Έχουν υψηλό δείκτη ίδιων προς ξένα κεφάλαια (μέσος δείκτης ίδιων προς ξένα κεφάλαια ίσος με 10 φορές το κεφάλαιο εγγύησης) και χαμηλό ποσοστό αδυναμίας αποπληρωμής.

3.5.3. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

Μια σειρά παραγόντων οριζόντιου χαρακτήρα λαμβάνονται υπόψη κατά τη σύσταση μέτρων χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής – οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται σε άλλο σημείο του οδηγού. Όσον αφορά τους οργανισμούς εγγυήσεων και τα ταμεία εγγυήσεων, οι δημόσιες αρχές πρέπει να εξετάσουν τα ακόλουθα:⁶⁸

Μελέτη σκοπιμότητας – της ενάρξεως ενός ταμείου εγγυήσεων προηγείται η μελέτη σκοπιμότητας η οποία πρέπει να καλύπτει τα ακόλουθα θέματα,

⁶⁸ Γιάννη Γρ. Μουργέλα «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Ιούνιος 1996.

μεταξύ άλλων, την αντιμετώπιση της αδυναμίας της αγοράς, την αποφυγή στρέβλωσης του ανταγωνισμού σε σχέση με τους υπάρχοντες φορείς χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα, την ανάγκη ύπαρξης εύρωστης δομής εταιρικής διακυβέρνησης ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία και η ανάγκη εις βάθος γνώσης του τοπικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος/τραραπεζικού συστήματος.

Είδος προγράμματος εγγυήσεων – πρέπει οι δημόσιες αρχές να στηρίζουν τη δημιουργία δημόσια χρηματοδοτούμενου ταμείου εγγυήσεων για την άμεση χορήγηση των εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ ή μήπως πρέπει οι κρατικές ενισχύσεις να χορηγούνται μέσω ενδιάμεσων φορέων, π.χ. οργανισμό αμοιβαίων εγγυήσεων;

Κανονιστικό πλαίσιο – ειδικοί μηχανισμοί και διαδικασίες πρέπει να τίθενται σε λειτουργία για τον έλεγχο των αιτήσεων, την αξιολόγηση και συστηματική παρακολούθηση των κινδύνων και τη ρύθμιση των συναλλαγών μεταξύ ΜΜΕ και πιστωτικών ιδρυμάτων.

Κανονισμοί ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις – όπως κάθε χρηματοπιστωτικό μέσο που περιλαμβάνει κρατική χρηματοδότηση, οι εγγυήσεις πρέπει να πληρούν τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Εκτός από τις διατάξεις που εφαρμόζονται γενικά στα προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρηματικών κεφαλαίων, υπάρχει μια σειρά κανόνων ειδικά για τα προγράμματα εγγυήσεων.⁶⁹

3.6.Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ-LEASING

⁶⁹ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση και απόφαση για επιλογή κάποιου συγκεκριμένου προϊόντος ή υπηρεσίας, αφορά αποκλειστικά τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία, ο οποίος θα πρέπει να αποταθεί στους σχετικούς χρηματοδοτικούς φορείς, προκειμένου να λάβει περαιτέρω πληροφόρηση και να αξιολογήσει ενδελεχώς τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών.⁷⁰

Το leasing αποτελεί μία εναλλακτική μορφή χρηματοδότησης του πάγιου εξοπλισμού των επιχειρήσεων, όπου μία εταιρεία μισθώσεων (θυγατρική τραπεζικού ομίλου) αγοράζει το πάγιο στοιχείο που υποδεικνύει η επιχείρηση και στη συνέχεια η εταιρεία leasing εκμισθώνει το πάγιο στοιχείο στην εταιρεία έναντι ενός περιοδικού (μηνιαίου-τριμηνιαίου) μισθώματος. Επιπλέον μπορεί να συμφωνηθεί η εξαγορά του πάγιου στοιχείου από την επιχείρηση στη λήξη της μίσθωσης σε μία προσυμφωνημένη (υπολειμματική) αξία ή η ανανέωση της μίσθωσης με νέο πάγιο στοιχείο. Το leasing διέπεται από ειδική νομοθεσία που παρέχει φορολογικά κίνητρα στις επιχειρήσεις, όπως η έκπτωση μέρος ή του συνόλου του μισθώματος ως δαπάνη από το εισόδημα, η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτου (στο leasing ακινήτων) κλπ. Τα τελευταία χρόνια εκτός από το financial leasing (χρηματοδοτική μίσθωση) αναπτύσσεται δυναμικά και το operating leasing (λειτουργικές μισθώσεις) κυρίως σε εταιρικά αυτοκίνητα όπου εκτός από τη χρηματοδότηση της αγοράς, η εταιρεία operating leasing αναλαμβάνει και τη λειτουργία του αυτοκινήτου για διάστημα 3-5 ετών μ' άλλα λόγια την ασφάλισή του, τα τέλη κυκλοφορίας, τα περιοδικά service, την αντικατάσταση μερών που φθείρονται όπως πχ ελαστικά – αμορτισέρ κλπ. Κατά τα άλλα η λειτουργική μίσθωση έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τη χρηματοδοτική μίσθωση (financial leasing) όπως η έκπτωση των μισθωμάτων ως δαπάνη, από τα έσοδα της επιχείρησης, η περιοδική καταβολή

⁷⁰ Γεωργιάδης Απ.,(1992), "Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας:Leasing, Factoring, Franchising", Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή

μισθώματος, η δυνατότητα εξαγοράς του οχήματος σε προσυμφωνημένη τιμή κ.ο.κ.⁷¹

Ως προς τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν το leasing διευκρινίζονται τα εξής:

1) Leasing ακινήτων: αναφέρεται στη χρηματοδοτική μίσθωση ενός ακινήτου με σκοπό να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για επαγγελματικές ανάγκες (όχι κατοικία). Τα ακίνητα που χρησιμοποιούνται είναι είτε κτίσματα, είτε οριζόντιες και κάθετες ιδιοκτησίες με το οικόπεδο. Το leasing δεν επιτρέπεται σε μεμονωμένα οικόπεδα, ενώ η διάρκεια της μίσθωσης θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 έτη. Το μίσθωμα σε ευρώ είναι κυμαινόμενο ενώ ως τίμημα εξαγοράς ορίζεται η αξία του οικοπέδου, όπως καθορίζεται με τις αντικειμενικές αξίες που επικρατούν την περίοδο 2012-2013. Σημειώνεται ότι ο φόρος μεταβίβασης πληρώνεται μόνο στην αρχή (απαλλάσσεται στο τέλος) και κεφαλαιοποιείται, ενώ τα μισθώματα δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ (εκτός βιομηχανοστασίων).

2) Leasing επαγγελματικού εξοπλισμού: Αφορά καινούργιο ή μεταχειρισμένο εξοπλισμό από την Ελλάδα ή το Εξωτερικό, όπως: μηχανήματα κάθε είδους, ηλεκτρονικό εξοπλισμό, έπιπλα, κλιματιστικά μηχανήματα, τηλεφωνικά κέντρα και δίκτυα, εξοπλισμό ιατρείων, ξενοδοχείων και εστιατορίων, μηχανήματα έργου κλπ. Η αγορά εξοπλισμού μέσω leasing έχει το πλεονέκτημα ότι τα μισθώματα εκπίπτουν 100% από τα έσοδα ως δαπάνη, ενώ η εταιρεία δεν χρειάζεται να δεσμεύσει κεφάλαια διατηρώντας έτσι τη ρευστότητά της.

3) Sale & lease back ακινήτων: Το sale & lease back μπορεί να εφαρμοστεί σε ακίνητα για όλες τις επιχειρήσεις εκτός από τους ελεύθερους επαγγελματίες (φυσικά πρόσωπα). Στην προκειμένη περίπτωση μία επιχείρηση που διαθέτει ένα ακίνητο, της δίνεται η

⁷¹ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

δυνατότητα, να το πουλήσει σε μία εταιρεία leasing και στη συνέχεια η τελευταία να το εκμισθώσει στην πρώτη για ένα προσυμφωνημένο διάστημα (10 έτη και άνω). Με τον τρόπο αυτό η εταιρεία αποκτά σημαντική ρευστότητα καθώς και φορολογικά οφέλη (έκπτωση 100% των μισθωμάτων). Πρόσφατα καταργήθηκε και ο φόρος μεταβίβασης που ήταν υποχρεωμένη να καταβάλλει η επιχείρηση για την πώληση του ακινήτου, με αποτέλεσμα να γίνεται ιδιαίτερα ελκυστικό το συγκεκριμένο προϊόν.

4) Sale & lease back εξοπλισμού: Παρόμοιο με το προηγούμενο προϊόν είναι και το sale & lease back εξοπλισμού με το οποίο ο εξοπλισμός πωλείται στην εταιρεία leasing η οποία το εκμισθώνει στην επιχείρηση που το πούλησε. Το προϊόν αυτό απευθύνεται και σε ελεύθερους επαγγελματίες, ενώ έχει τα ίδια πλεονεκτήματα με το sale & lease back ακινήτων.

5) Vendor leasing: Το vendor leasing είναι ένα είδος χρηματοδοτικής μίσθωσης που στηρίζεται στη δημιουργία μιας οικονομικής συμφωνίας μεταξύ των προμηθευτών που παρέχουν τον πάγιο κινητό εξοπλισμό και των επιχειρήσεων - πελατών τους. Αποτέλεσμα του Vendor leasing είναι η πλήρης ή μερική υποκατάσταση της εταιρείας leasing από τον προμηθευτή (υπογραφή συμβάσεων και είσπραξη μισθωμάτων). Ακόμη, παρέχεται η δυνατότητα για την υπογραφή συμφώνου επαναγοράς ή παροχής εγγύησης από τον προμηθευτή. Ο εξοπλισμός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά το vendor leasing είναι αγαθά εκτεταμένης χρήσης και χαμηλής αξίας όπως: αυτοκίνητα, φορτηγά, υπολογιστές, ιατρικά - εκτυπωτικά - ανυψωτικά μηχανήματα κ.α. (πχ Μία εταιρεία που προμηθεύει φωτοτυπικά μηχανήματα, έρχεται σε συνεργασία με μία εταιρεία leasing προκειμένου να σχεδιάσουν προγράμματα vendor leasing μέσω των οποίων προσφέρεται η δυνατότητα σε φωτοτυπικά κέντρα να αγοράσουν τον εν λόγω εξοπλισμό μέσω των αντίστοιχων προγραμμάτων. Τα οφέλη για τα τρία μέρη είναι τα ακόλουθα: η προμηθεύτρια αποκτά άμεση ρευστότητα διότι εισπράττει μέρος ή το σύνολο της αξίας του εξοπλισμού από την εταιρεία leasing, ο πελάτης

(φωτοτυπικό κέντρο) έχει πρόσβαση σε καλύτερη τιμολόγηση του leasing (λόγω της συμφωνίας της προμηθεύτριας με την εταιρεία leasing), ενώ η εταιρεία leasing επιμερίζει τον κίνδυνο στην προμηθεύτρια εταιρεία και στον πελάτη της.)⁷²

6) Operating leasing: λειτουργική μίσθωση που αφορά κυρίως αυτοκίνητα. Απευθύνεται σε επιχειρήσεις και σε ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι θέλουν να αποκτήσουν όχημα για την εκπλήρωση των επαγγελματικών τους υποχρεώσεων, μόνο που στη συγκεκριμένη περίπτωση εκτός από την εκμίσθωση του οχήματος, η εταιρεία operating leasing αναλαμβάνει και τη λειτουργία του για διάστημα 3-5 ετών, μ' άλλα λόγια τη συντήρηση, την πληρωμή των τελών κυκλοφορίας κλπ.

Παρά τη σταθερά αυξανόμενη χρήση του leasing από το εγχώριο επιχειρείν και τις σημαντικές εξελίξεις που παρατηρούνται στις εταιρείες του κλάδου, χρηματιστηριακά οι εισηγμένες εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης ακολουθούν πλήρως το πτωτικό ρεύμα και οι μετοχές τους έχουν χάσει μεγάλο μέρος της αξίας τους.

Πέρα από τα οχήματα, το leasing μπορεί να απελευθερώσει ρευστότητα και για την αγορά εξοπλισμών, αλλά και στον τομέα των ακινήτων για το Δημόσιο. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο η αγορά οχημάτων θα μπορούσε να μεταφραστεί σε συνολικές συμβάσεις υψηλότερες του 1 δισ. ευρώ για τις εταιρείες Leasing.

⁷² Γιάννη Γρ. Μουργέλα «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Ιούνιος 1996.

3.6.1.ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΟ LEASING

- Τα μισθώματα που καταβάλλονται στην εταιρία leasing για τον εξοπλισμό και το τμήμα των μισθωμάτων που αφορά σε κτίριο, θεωρούνται δαπάνες και μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα.
- Η επιχείρηση και ο επαγγελματίας μπορούν να χρησιμοποιήσουν άμεσα τον εξοπλισμό/ακίνητο που έχουν επιλέξει, καθώς η εταιρία leasing καλύπτει μέχρι και το 100% της αξίας της επένδυσης, περιλαμβανομένου του ΦΠΑ στην περίπτωση κινητού εξοπλισμού.
- Ο επενδυτής μπορεί να επιτύχει καλύτερους όρους προμήθειας εξοπλισμού ή απόκτησης επαγγελματικού ακινήτου, καθώς η αξίας τους εξοφλείται άμεσα τοις μετρητοίς.
- Η διάρκεια της μίσθωσης και το ύψος του μισθώματος ορίζονται σύμφωνα με τις οικονομικές δυνατότητες της επιχείρησης, αφού ληφθούν υπόψη και τυχόν εποχικοί παράγοντες.⁷³
- Η πραγματοποίηση επένδυσης σε καινούριο εξοπλισμό μέσω leasing από νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις μπορεί να συνδυαστεί με τα οφέλη που προκύπτουν από την υπαγωγή της στον αναπτυξιακό νόμο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται από αυτόν.
- Μετά τη λήξη της μισθωτικής περιόδου ο επενδυτής αποκτά την κυριότητα του παγίου έναντι προσυμφωνημένου (συνήθως συμβολικού) τιμήματος. Η απόκτηση του ακινήτου είναι απαλλαγμένη από το φόρο μεταβίβασης.

⁷³ Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

- Ο επενδυτής προστατεύεται από την τεχνολογική απαξίωση του εξοπλισμού του, τον οποίο μπορεί να ανανεώνει χωρίς να δεσμεύει τα διαθέσιμα κεφάλαιά του.
- Βελτιώνεται η εικόνα του ισολογισμού της επιχείρησης και της κεφαλαιακής της διάρθρωσης.⁷⁴

3.6.2. ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ LEASING

Τα βασικότερα μειονεκτήματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης συνοψίζονται στα παρακάτω:

Το υψηλό ονομαστικό κόστος της χρηματοδότησης μέσω Leasing συγκριτικά με τις άλλες μορφές χρηματοδότησης. Ο μισθωτής χάνει την υπολειμματική αξία του εξοπλισμού, γιατί όταν λήξει η σύμβαση πρέπει να επιστρέψει τον εξοπλισμό ή να κάνει νέες διαπραγματεύσεις. Η χρηματοδοτική μίσθωση, λόγω του σχετικά υψηλού της κόστους είναι κατάλληλη για μεσομακροπρόθεσμες και όχι για βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι εταιρείες Leasing με τη διατήρηση της νομικής κυριότητας του εξοπλισμού και γιo την παρακολούθηση της τύχης του παρεμβαίνουν σε οικονομικά διαχειριστικά θέματα της μισθώτριας εταιρείας.

Τέλος, όταν ένα μεγάλο μέρος του εξοπλισμού της μισθώτριας επιχείρησης στηρίζεται στη χρηματοδοτική μίσθωση τότε μπορεί να εκδηλωθεί δισταγμός εκ μέρους των τραπεζών για χρηματοδότηση της

⁷⁴ Γεωργιάδης Απ.,(1992), "Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας:Leasing, Factoring, Franchising", Αvτ. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή

επιχείρησης και επί πλέον ο εξοπλισμός αυτός δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εμπράγματα ασφάλεια σε περίπτωση δανεισμού.⁷⁵

3.6.3.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ

Οι διαδικασίες συνεργασίας μεταξύ του επενδυτή και της εταιρίας leasing, είναι απλές και το κόστος αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Η έγκριση μίας σύμβασης leasing εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα του μισθωτή και το είδος της επένδυσης, αξιολογείται δε με τραπεζικά κριτήρια.⁷⁶

Η σύμβαση leasing για εξοπλισμό δεν επιβαρύνεται με χαρτόσημο. Η αντίστοιχη σύμβαση για ακίνητο καταρτίζεται με συμβολαιογραφική πράξη.

3.6.4.ΤΟ LEASING ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ

Σημαντική ανάπτυξη γνώρισε τα τελευταία χρόνια ο κλάδος των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης στην Ελλάδα. Η ανάγκη για αυξημένη ρευστότητα που προορίζεται να τοποθετηθεί σε παραγωγικές επενδύσεις, καθώς και η ανάγκη ανάπτυξης των πάγιων επενδύσεων οδήγησαν στη διάδοση της διαδικασίας σε ευρύτερα επαγγελματικά στρώματα.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του θεσμού διαδραμάτισε και η προώθηση του θεσμού μέσα από τα τραπεζικά καταστήματα, με

⁷⁵ Γιάννη Γρ. Μουργέλα «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Ιούνιος 1996.

⁷⁶ Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

αποτέλεσμα το Leasing να γίνει γνωστό ως θεσμός και εργαλείο σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.

Ο θεσμός της χρηματοδοτικής μίσθωσης έχει εισαχθεί στην Ελλάδα με τον Ν. 1665/1986, ο οποίος ορίζει ότι, κάθε κινητό πράγμα που προορίζεται για επαγγελματική χρήση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο χ/μ. Με τον Ν. 1995/1991 ο θεσμός της χ/μ επεκτάθηκε και στα φορτηγά αυτοκίνητα πάσης χρήσης, ενώ με τον Ν. 2367/1995 ο θεσμός επεκτείνεται και στα ακίνητα για επαγγελματική χρήση.

Ίσως πιστεύεται ότι ο θεσμός του Leasing να είναι πιο δημοφιλής στα δύο αστικά κέντρα Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα λοιπόν, μετά στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης, το 25% των πωλήσεων Leasing που πραγματοποιούν οι εταιρείες Leasing σήμερα προέρχεται από περιοχές εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Το ποσοστό αυτό κυμαινόταν πριν από 5 χρόνια μεταξύ 5-6%.

Τα επόμενα 5 χρόνια αναφέρουν ότι το ποσοστό συμβάσεων σε περιοχές εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης θα αγγίξει το 40% του συνόλου των συμβάσεων. Η σημαντικότερη όμως εξέλιξη στο χώρο είναι η εξάπλωση του Operating Leasing, δηλαδή του Leasing αυτοκινήτου. Το Leasing , με τη σημερινή του μορφή και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο απευθύνεται αποκλειστικά στους επαγγελματίες.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ποσοστά των συμβάσεων Leasing σε κάθε κλάδο δραστηριότητας.

Συμβάσεις Χ/Μ	1999	2000
Τομείς υπηρεσιών	40,31%	40,4%

Εμπόριο	22,52%	31,25%
Βιομηχανία	21,87%	15,11%
Λοιπές δραστηριότητες	15,54%	13%

Πίνακας 1:Ποσοστά των συμβάσεων leasing

Πηγή: <http://www.docstoc.com/docs/115676804/Final-Report-12-12-2011>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Άλλες σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης επιχειρήσεων

4.1.VENTURE CAPITAL (Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών)

Το Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών αποτελεί μία εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης, για την ανάπτυξη ήδη υφισταμένων επιχειρήσεων ή τη δημιουργία νέων και αφορά στη συμμετοχή των Εταιριών Επιχειρηματικών Συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο μιας εταιρίας είτε μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου είτε μέσω έκδοσης μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου. Οι Εταιρείες Επιχειρηματικών Συμμετοχών συμμετέχοντας στο μετοχικό κεφάλαιο μιας εταιρίας, αναλαμβάνουν ισόποσα ένα μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου της εταιρίας και προσδοκούν υψηλή απόδοση, αντίστοιχη με αυτήν του επιχειρηματία. Οι Εταιρείες Επιχειρηματικών Συμμετοχών επενδύουν με μέσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα και επιδιώκουν να ρευστοποιούν τη συμμετοχή τους σε προσυμφωνημένο χρόνο και με προσυμφωνημένο τρόπο. Στόχος τους, δηλαδή, είναι η άντληση κερδών από την υπεραξία των μετοχών, υπεραξία που δημιουργείται και από τη συμμετοχή και συμβολή των Εταιρειών Επιχειρηματικών Συμμετοχών στην ανάπτυξη μιας επιχείρησης μέσω των εμπειριών, επαφών, καθώς και της οικονομικής, εμπορικής και διοικητικής τεχνογνωσίας που προσφέρουν. Επίσης η επιχείρηση υποστηρίζεται ενεργά στο στρατηγικό σχεδιασμό, στο marketing και τις πωλήσεις, στον οικονομικό προγραμματισμό και έλεγχο, στη μεταφορά τεχνογνωσίας και στην εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης.⁷⁷

Οι εταιρείες που αποτελούν τον επενδυτικό στόχο των Εταιρειών Επιχειρηματικών Συμμετοχών είναι συνήθως μη εισηγμένες, μικρομεσαίες εταιρείες που βρίσκονται στα αρχικά στάδια ανάπτυξης, οι οποίες όμως

⁷⁷ Γαλάνης Π. Βασίλης,(1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital:Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας",Αθ. Σταμούλης, Αθήνα.

διαθέτουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης λόγω: καινοτομίας προϊόντων και υπηρεσιών, ελκυστικότητας κλάδου, ιδιαίτερα ικανού management κλπ.⁷⁸

4.1.1. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ.

Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει:

1. Αποστολή επιχειρηματικού σχεδίου από την Εταιρεία-Στόχο προς την Εταιρεία Επιχειρηματικών Συμμετοχών
2. Πρώτη αξιολόγηση και απάντηση της εταιρείας Venture Capital (θετική ή αρνητική)
3. Στην περίπτωση θετικής απάντησης, ξεκινά ένας κύκλος επαφών μεταξύ στελεχών της εταιρείας-στόχου και του Venture Capital, προκειμένου να διαπιστωθούν από την τελευταία στοιχεία όπως η ελκυστικότητα του κλάδου, η στρατηγική της εταιρείας, η ικανότητα και η σύνθεση της διοικητικής ομάδας κλπ.
4. Στη συνέχεια η εταιρεία Venture Capital προβαίνει σε εις βάθος έλεγχο των οικονομικών στοιχείων και γενικότερα στην επαλήθευση των όσων γράφονται στο επιχειρηματικό σχέδιο της εταιρείας-στόχο με αυτά που υπάρχουν ή εκτιμώνται στην πραγματικότητα.
5. Η εταιρεία Venture Capital βασιζόμενη στα παραπάνω στοιχεία, αποτιμά την αξία της εταιρείας-στόχου και βάσει αυτής προσδιορίζει την αξία του τιμήματος για το ποσοστό που επιθυμεί να αναλάβει καθώς και μία σειρά από άλλους όρους (π.χ. έξοδο από την επένδυση κλπ.)

⁷⁸ Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

6. Ακολουθούν διαπραγματεύσεις μεταξύ του Venture Capital και της εταιρείας στόχου προκειμένου να διαπραγματευτούν και να γίνουν αποδεκτοί οι όροι της συμφωνίας.

7. Στη συνέχεια, η εταιρεία Venture Capital παρουσιάζει την επενδυτική της πρόταση για τη συγκεκριμένη εταιρεία-στόχο στην επενδυτική της επιτροπή, η οποία αποφασίζει τελικά για το αν θα υλοποιηθεί ή όχι η επένδυση.

8. Στην περίπτωση που εγκριθεί η επένδυση, η εταιρεία Venture Capital, προκειμένου να διασφαλίσει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την επένδυσή της, παραγγέλλει νομικό, οικονομικό, λογιστικό και τεχνικό έλεγχο της εταιρείας-στόχου προκειμένου να διαπιστωθεί και από τρίτους η ορθή οικονομική, νομική, λογιστική και τεχνική κατάσταση της εταιρείας.

9. Μετά το θετικό πόρισμα των ανωτέρω ελέγχων, ακολουθεί η υπογραφή της σύμβασης ή οποιοδήποτε άλλων νομικών εγγράφων.

10. Συγκαλείται Γενική Συνέλευση της εταιρείας η οποία αποφασίζει την Αύξηση του Μετοχικού Κεφάλαιου με παραίτηση των παλαιών μετόχων υπέρ της εταιρείας Venture Capital.

11. Η εταιρεία Venture Capital συμμετέχει στην αύξηση κεφαλαίου, καταβάλλει το μερίδιο της, και τα κεφάλαια εισρέουν στο ταμείο της εταιρείας.

12. Η εταιρεία Venture Capital συμμετέχει συνεχώς στην παρακολούθηση και καθοδήγηση της εταιρείας μέσω συμβουλευτικών υπηρεσιών (στρατηγικός σχεδιασμός, marketing κλπ.)

Εναλλακτικά, μπορούμε να ορίσουμε το Venture Capital ως έναν τρόπο χρηματοδότησης της ίδρυσης, ανάπτυξης ή εξαγοράς μιας εταιρείας, βάσει του οποίου ο επενδυτής αποκτά μειοψηφικό τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ως αντάλλαγμα για την παροχή χρηματοδότησης. (British Venture Capital Association)⁷⁹

⁷⁹ Γαλάνης Π. Βασίλης,(1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital: Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

Το venture capital είναι μια σχετικά νέα μορφή χρηματοδότησης που πρωτοεμφανίστηκε στις ΗΠΑ μετά το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Στην Ελλάδα αρχίζει να αναπτύσσεται με μεγάλη επιτυχία από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Το venture capital στηρίζει τις ανάγκες δυναμικών και γρήγορα αναπτυσσόμενων εταιρειών που χρειάζονται ίδια κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξή τους.

Η κεφαλαιακή ενίσχυση μιας εταιρείας είναι δυνατή τόσο σε αρχικό στάδιο (σποράς ή εκκίνησης) όσο και σε μεταγενέστερο (ανάπτυξης ή εξαγοράς). Οι αποδόσεις στις οποίες αποβλέπουν οι εταιρείες venture capital είναι ανάλογες του επιχειρηματικού κινδύνου που αναλαμβάνουν. Επιπλέον, το venture capital χρησιμοποιείται συχνά και στην περίπτωση μεταβίβασης της εταιρικής ιδιοκτησίας είτε σε μετόχους μειοψηφίας είτε σε ομάδες στελεχών των εταιρειών (management buy-outs), προσφέροντας την απαιτούμενη χρηματοδότηση για την επίτευξη των επιχειρηματικών τους στόχων.⁸⁰

Η χρηματοδότηση venture capital πραγματοποιείται συνήθως μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου, κατά την οποία δε συμμετέχουν οι υφιστάμενοι μέτοχοι προκειμένου να συμμετάσχει η εταιρεία επιχειρηματικών κεφαλαίων. Οι εταιρείες venture capital χρησιμοποιούν και διάφορα άλλα εργαλεία για να πραγματοποιήσουν τις επενδύσεις τους, όπως προνομιούχες μετοχές ή μετατρέψιμα ομολογιακά δάνεια. Ως επί το πλείστον, ο κύριος μέτοχος εξακολουθεί να διατηρεί τον έλεγχο της εταιρείας του μετά την επένδυση της εταιρείας venture capital.

Η χρηματοδότηση μέσω του θεσμού του venture capital έχει οδηγήσει σε εντυπωσιακή ανάπτυξη πολλές από τις επιχειρήσεις που την

⁸⁰ Όμοια με παραπάνω

αξιοποίησαν. Γνωστές περιπτώσεις στην Ελλάδα αποτελούν οι εταιρείες Masticha Shop, Goody's, Γερμανός και Chipita, ενώ στο εξωτερικό γνωστά παραδείγματα εταιρειών που χρηματοδοτήθηκαν με venture capital είναι οι Microsoft, Amazon.com και Yahoo! Το venture capital αναπτύσσεται με υψηλούς ρυθμούς παγκοσμίως ενώ, σύμφωνα με αποτελέσματα ερευνών, οι εταιρείες που χρησιμοποιούν αυτή τη μορφή χρηματοδότησης αναπτύσσονται ταχύτερα από τους ανταγωνιστές τους.

Τα επιχειρηματικά κεφάλαια έχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα έναντι των άλλων μορφών χρηματοδότησης.⁸¹

- Ø Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων παρέχουν μεσομακροπρόθεσμη χρηματοδότηση δημιουργώντας μια ισχυρή κεφαλαιακή βάση για τη μελλοντική ανάπτυξη της επιχείρησης. Παράλληλα έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν τις μελλοντικές ανάγκες χρηματοδότησης και σε συνεργασία και με άλλους επενδυτές, εφόσον αυτό απαιτείται για την περαιτέρω ανάπτυξη.
- Ø Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων γίνονται συνέταιροι στην επιχείρηση, αφού μοιράζονται τόσο τους κινδύνους όσο και τις επιτυχίες.
- Ø Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων παρέχουν συμβουλές σε θέματα στρατηγικής, οργάνωσης και χρηματοοικονομικής διοίκησης των επιχειρήσεων με βάση την εμπειρία που διαθέτουν από ομοειδείς επιχειρήσεις.
- Ø Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων έχουν εκτεταμένα δίκτυα επαφών σε διάφορους κλάδους, γεγονός ιδιαίτερα χρήσιμο για μια επιχείρηση σε θέματα προσέλκυσης πελατών, πρόσληψης στελεχών, καθώς και αναζήτησης στρατηγικών συμμάχων και επενδυτών.

⁸¹ Γαλάνης Π. Βασιλίας,(1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital: Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

- ∅ Η συμμετοχή μιας εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων προσδίδει κύρος σε μια επιχείρηση και διευκολύνει την πρόσβαση σε παραδοσιακές μορφές χρηματοδότησης όπως π.χ. στον τραπεζικό δανεισμό.
- ∅ Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων διαθέτουν εμπειρία στην προετοιμασία μιας επιχείρησης για εισαγωγή στο χρηματιστήριο καθώς και σε θέματα εξαγορών και συγχωνεύσεων.⁸²

4.1.2.ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Οι εταιρείες έχουν συνήθως συγκεκριμένη επενδυτική στρατηγική και μπορούν να επενδύουν:⁸³

- ∅ Σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης μιας επιχείρησης π.χ. σποράς, εκκίνησης, ανάπτυξης κλπ.
- ∅ Σε συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. βιοιατρική, πληροφορική κλπ)
- ∅ Με συγκεκριμένα ποσά επένδυσης (π.χ. <1εκ. ευρώ, 1-5εκ. ευρώ, >5 εκ ευρώ.)
- ∅ Σε συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο
- ∅ Με συγκεκριμένο τύπο χρηματοδότησης (ίδια κεφάλαια, δανειακά, mezzanine κλπ.)
- ∅ Με διαφορετικές προσδοκίες απόδοσης ή ρευστοποίησης
- ∅ Με ενεργό συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρείας ή όχι

⁸² Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

⁸³ Γιάννη Γρ. Μουργέλα «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Ιούνιος 1996.

Η καλύτερη επιλογή που δημιουργεί τη μέγιστη δυνατή αξία για όλους τους ενδιαφερόμενους γίνεται όταν τα κριτήρια επένδυσης της εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων συμφωνούν με τις ειδικές ανάγκες του επιχειρηματία ή της επιχείρησης.

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων είναι επενδυτές, οι οποίοι αναλαμβάνουν σημαντικούς κινδύνους προσδοκώντας υψηλές αποδόσεις από τις επενδύσεις τους. Τη σχέση κινδύνου /απόδοσης τη διαχειρίζονται επενδύοντας μόνο σε επιχειρήσεις που πληρούν τα επενδυτικά τους κριτήρια και εφόσον έχουν πραγματοποιήσει ενδελεχή έλεγχο⁸⁴.

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων θέτουν διάφορα κριτήρια όσον αφορά την επιλογή των επενδύσεών τους. Αυτά μπορεί να σχετίζονται με τη θέση της επιχείρησης, το μέγεθος της επένδυσης, το στάδιο της εταιρείας, τη δομή της επένδυσης και την εμπλοκή της εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων στις δραστηριότητες της επιχείρησης. Ο επιχειρηματίας δε θα πρέπει να αποθαρρύνεται αν κάποιος επενδυτής VC δεν επιθυμεί να επενδύσει στην εταιρεία του. Η απόρριψη μπορεί να μην σχετίζεται με την ποιότητα της επιχείρησης αλλά ενδεχομένως με το γεγονός ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση δεν ικανοποιεί τα ιδιαίτερα επενδυτικά κριτήρια που θέτει ο επενδυτής.⁸⁵

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων συνήθως αναζητούν:

Ø Καινοτόμες, δυναμικές επιχειρήσεις

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων αναζητούν επιχειρήσεις με καινοτόμο δράση, προηγμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, οι οποίες στοχεύουν σε γρήγορα αναπτυσσόμενες και μη κορεσμένες αγορές. Σημειώνεται πως

⁸⁴ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

⁸⁵ Γαλάνης Π. Βασιλίας, (1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital: Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

τα VC δεν αναζητούν πολύ ισχυρές επιχειρήσεις αλλά επιχειρήσεις που έχουν την προοπτική να γίνουν πολύ ισχυρές

Ø Ικανή διοίκηση

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων πρέπει να βεβαιωθούν ότι η διοίκηση της επιχείρησης είναι ικανή για να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί. Συνήθως δεν επιζητούν τον έλεγχο της διοίκησης. Προτιμούν να προσθέσουν αξία στην επένδυση με την ιδιαίτερη εμπειρία τους στην εξεύρεση κεφαλαίων, στις εξαγορές και συγχωνεύσεις, το μάρκετινγκ και τα δίκτυα.

Ø Εταιρική διακυβέρνηση και δομή

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων θέλουν να εξασφαλίσουν ότι οι επιχειρήσεις στις οποίες επενδύουν έχουν τη διάθεση να υιοθετήσουν σύγχρονα πρότυπα εταιρικής διακυβέρνησης, Συνήθως ζητούν την ύπαρξη και μη εκτελεστικών μελών στο διοικητικό συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένου και ενός εκπροσώπου της εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων. Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων αποφεύγουν τις σύνθετες και αδιαφανείς εταιρικές δομές.

Ø Κατάλληλη δομή επένδυσης

Η σύμβαση που θα συναφθεί μεταξύ της εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων και της επιχείρησης θα πρέπει να περιλαμβάνει όρους προστασίας της μειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου.

Ø Προοπτικές ρευστοποίησης

Οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων διερευνούν τις προοπτικές ρευστοποίησης από τις επενδύσεις τους, όπως δημόσια εγγραφή στο χρηματιστήριο ή η εξαγορά από τον επιχειρηματία ή από τρίτο μέρος

Η διαδικασία επένδυσης διαφέρει από εταιρεία σε εταιρεία επιχειρηματικών κεφαλαίων, σε γενικές γραμμές όμως η διαδικασία που ακολουθείται έχει ως εξής:⁸⁶

- ∅ Αρχική προσέγγιση από τον επιχειρηματία ή το σύμβουλό του
- ∅ Υποβολή του επιχειρηματικού σχεδίου
- ∅ Συσκέψεις επί του σχεδίου με διάφορα μέλη της επιχειρηματικής ομάδας, καθώς και μια ή περισσότερες επισκέψεις στην επιχείρηση
- ∅ Έναρξη διαπραγματεύσεων και υπογραφή αρχικών συμβάσεων (επιστολή προθέσεως, σύμβαση εμπιστευτικότητας, κ.λπ.)
- ∅ Διαδικασία ενδελεχούς ελέγχου, η οποία συνήθως περιλαμβάνει οικονομικό και νομικό έλεγχο, καθώς και έλεγχο της λειτουργίας και των δομών της επιχείρησης. Η διαδικασία ελέγχου γίνεται από την ίδια την εταιρεία επιχειρηματικών κεφαλαίων, καθώς και από άλλους ειδικούς όπως ορκωτούς ελεγκτές, νομικούς κλπ.
- ∅ Σύναψη τελικής σύμβασης. Η τελική συμφωνία αποτυπώνεται συνήθως σε μια σύμβαση μετόχων, ενώ συχνά απαιτούνται τροποποιήσεις στο καταστατικό της εταιρείας.⁸⁷

Συνήθως η διαδικασία από την πρώτη επαφή έως τη σύναψη της συμφωνίας διαρκεί περίπου δύο ή τρεις μήνες, ανάλογα με το επίπεδο της προετοιμασίας.

⁸⁶ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

⁸⁷ Γαλάνης Π. Βασίλης, (1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital: Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

Το Επιχειρηματικό Σχέδιο είναι το εργαλείο, μέσω του οποίου ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα να πείσει τους υποψήφιους χρηματοδότες για την επιχειρηματική ευκαιρία που παρουσιάζει και για την αγορά στην οποία στοχεύει.

Το Επιχειρηματικό Σχέδιο πρέπει να περιγράφει με σαφήνεια τη διοικητική ομάδα, τη στρατηγική της επιχείρησης, τα απαιτούμενα κεφάλαια για την υλοποίηση της επένδυσης καθώς επίσης την αγορά και τον ανταγωνισμό. Το Επιχειρηματικό Σχέδιο πρέπει να αντανακλά τις ιδέες και τις επιδιώξεις της επιχείρησης με τον πιο σαφή τρόπο, έτσι ώστε οι πιθανοί επενδυτές να μπορούν να σχηματίσουν άποψη για την επενδυτική ευκαιρία που περιγράφεται αλλά και για την ικανότητα της διοίκησης να την εκμεταλλευτεί αποτελεσματικά.

Παρακάτω παρουσιάζεται το ελάχιστο περιεχόμενο που θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα επιχειρηματικό σχέδιο, ώστε να είναι σε θέση να ενισχύσει την επιχειρηματική πρόταση και να απαντήσει σε όλα τα κρίσιμα ερωτήματα που πιθανώς θα έχουν οι ενδεχόμενοι επενδυτές.⁸⁸

Ø Συνοπτική Παρουσίαση

ü Σύντομη παρουσίαση της επενδυτικής πρότασης

Ø Προϊόν/υπηρεσία

ü Περιγραφή του προϊόντος ή της υπηρεσίας, με έμφαση στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

Ø Ομάδα διοίκησης

ü Βιογραφικά και πληροφορίες για τους ανθρώπους πίσω από την επενδυτική πρόταση

Ø Ανάλυση αγοράς και ανταγωνιστών

Ø Μάρκετινγκ και πωλήσεις

⁸⁸ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

- Στρατηγική τιμολόγησης και προώθησης
- Διάθεση και διακίνηση
- Ø **Οργάνωση**
 - Κατανομή εργασιών ανά τμήμα
- Ø **Πρόγραμμα υλοποίησης**
 - Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής και ορόσημα
- Ø **Ευκαιρίες και κίνδυνοι**
 - Κίνδυνοι και οικονομικές επιπτώσεις
 - Ανάλυση ευαισθησίας
- Ø **Χρηματοοικονομικά**
 - Απαιτούμενα κεφάλαια και χρήση κεφαλαίων
 - Προβλεπόμενα έσοδα και έξοδα
 - Προβολές λογιστικών καταστάσεων

4.2. FACTORING (ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ)

Factoring (πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων): Το factoring είναι ένα σχετικά νέο τραπεζικό προϊόν, το οποίο σε αντίθεση με το leasing που αφορά χρηματοδότηση πάγιου εξοπλισμού, αποτελεί εναλλακτική λύση κάλυψης των αναγκών των επιχειρήσεων σε κεφάλαιο κίνησης μέσω της εκχώρησης των απαιτήσεων μίας επιχείρησης από τους πελάτες της σε μία εταιρεία factoring. Το factoring αποτελείται από τις ακόλουθες υπηρεσίες:⁸⁹

1. την προεξόφληση (χρηματοδότηση) απαιτήσεων
2. τη λογιστική παρακολούθηση

⁸⁹ Γιάννη Γρ. Μουργέλα «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Ιούνιος 1996.

3. την είσπραξη των απαιτήσεων
4. την πιστωτική αξιολόγηση των πελατών και
5. την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου από αδυναμία πληρωμή των απαιτήσεων

Το factoring λειτουργεί ως εξής: η εταιρεία factoring αναλαμβάνει να «αγοράσει» τις απαιτήσεις της επιχείρησης (τιμολόγια) και να της αποδώσει μέρος ή το σύνολο της αξίας (το σύνηθες ποσό προεξόφλησης ανέρχεται σε 80-90% και το υπόλοιπο ποσό αποδίδεται κατά την εκκαθάριση της συναλλαγής), μειωμένο κατά το ποσό των προμηθειών και των προεξοφλητικών τόκων. Στη συνέχεια η εταιρεία factoring απευθύνεται στους πελάτες της επιχείρησης, προκειμένου να εισπράξει την αξία των τιμολογίων. Στην περίπτωση που η συμφωνία μεταξύ της επιχείρησης και της εταιρείας factoring αναφέρει για factoring με αναγωγή του κινδύνου τότε στο ενδεχόμενο κατά το οποίο οι πελάτες της επιχείρησης δεν εξοφλήσουν τα τιμολόγια στην εταιρεία factoring, η τελευταία απευθύνεται πίσω στην επιχείρηση και ζητεί από αυτήν την πληρωμή της αξίας. Το factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής, δεν δίνει τέτοιο δικαίωμα, όπως αναφέρει και ο όρος, στην εταιρεία factoring, να απευθυνθεί δηλαδή στην επιχείρηση που εξέδωσε τα τιμολόγια και συνεπώς η εταιρεία factoring αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου το κίνδυνο. Σημειώνεται ότι το factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής έχει υψηλότερο κόστος από ότι με το δικαίωμα αναγωγής, διότι ο αναλαμβανόμενος πιστωτικός κίνδυνος για την εταιρεία factoring είναι μεγαλύτερος, καθώς επίσης και διότι πληρώνει ασφάλιστρα σε τράπεζες ή άλλους οργανισμούς οι οποίοι θα την αποζημιώσουν σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η είσπραξη της απαίτησης.⁹⁰

Ως προς τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν το leasing και περιέχονται στο ερωτηματολόγιο, διευκρίζονται τα ακόλουθα:

⁹⁰ Γεωργιάδης Απ.,(1992), "Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας: Leasing, Factoring, Franchising", Απτ. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή

1) Εγχώριο factoring με αναγωγή (πχ στην περίπτωση που οι πελάτες δεν πληρώσουν τα τιμολόγια, η εταιρεία factoring στρέφεται στην επιχείρηση που εξέδωσε τα τιμολόγια και ζητά την πληρωμή του μη εισπραχθέντος ποσού).

2) Εγχώριο factoring άνευ αναγωγής: όπως περίπτωση 1 με τη διαφορά ότι η εταιρεία factoring δεν έχει το δικαίωμα να στραφεί στον εκδότη των τιμολογίων, ο οποίος έχει εκχωρήσει τις απαιτήσεις του στην εταιρεία factoring.⁹¹

3) Εγχώριο factoring με μερική αναγωγή: ενδιάμεση περίπτωση των 1 και 2, όπου συμφωνείται μεταξύ εταιρείας factoring και επιχείρησης, η δυνατότητα της πρώτης να προσφύγει στη δεύτερη για πληρωμή μέρους της συνολικής αξίας που έχει εκχωρηθεί, στην περίπτωση που οι πελάτες της επιχείρησης δεν προβούν στην πληρωμή των τιμολογίων. Το προϊόν αυτό έχει χαμηλότερη κοστολόγηση από το αντίστοιχο χωρίς δικαίωμα αναγωγής του κινδύνου, διότι ο τελευταίος επιμερίζεται και στα δύο μέρη (επιχείρηση και εταιρεία factoring).

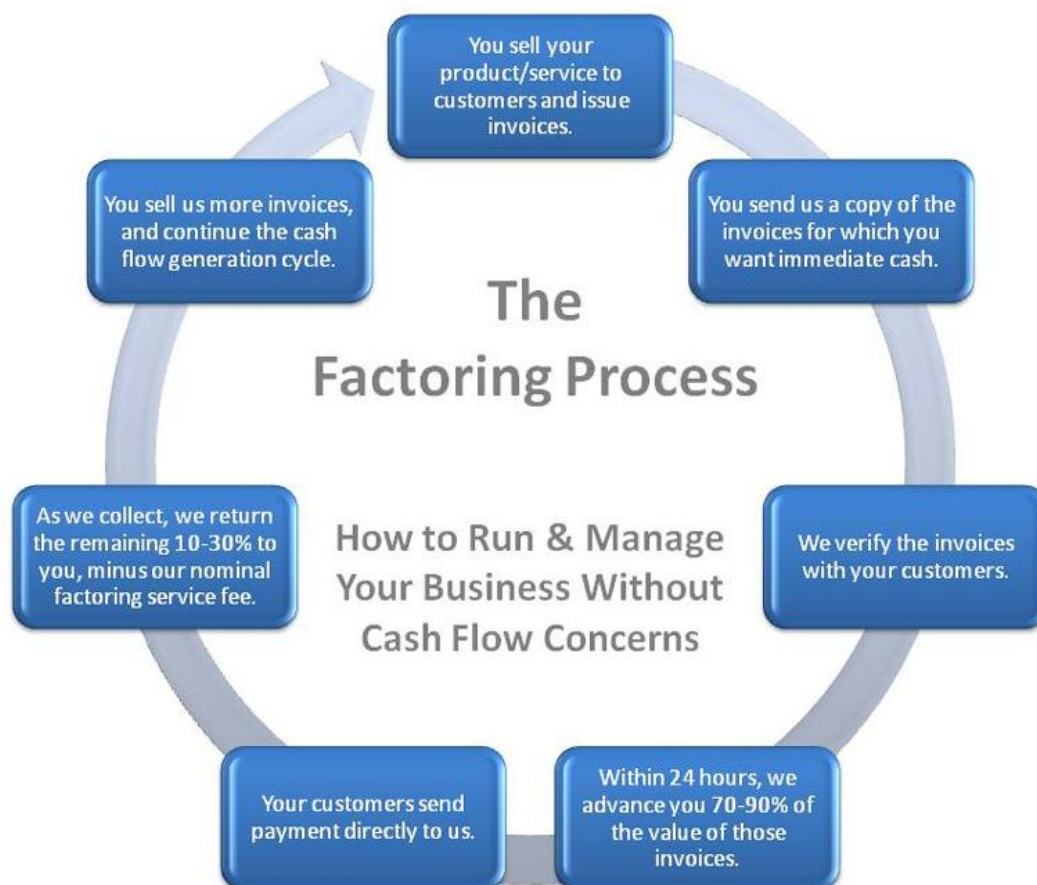
4) Εξαγωγικό factoring άνευ αναγωγής: όπως περίπτωση 2 με τη διαφορά ότι οι πελάτες της επιχείρησης είναι εταιρείες του εξωτερικού.

Το factoring είναι ένα σχετικά νέο τραπεζικό προϊόν, το οποίο σε αντίθεση με το leasing που αφορά χρηματοδότηση πάγιου εξοπλισμού, αποτελεί εναλλακτική λύση κάλυψης των αναγκών των επιχειρήσεων σε κεφάλαιο κίνησης μέσω της εκχώρησης των απαιτήσεων μίας επιχείρησης από τους πελάτες της σε μία εταιρεία factoring. Το factoring αποτελείται από τις ακόλουθες υπηρεσίες:

1. την προεξόφληση (χρηματοδότηση) απαιτήσεων,
2. τη λογιστική παρακολούθηση,
3. την είσπραξη των απαιτήσεων,

⁹¹ Γιάννη Γρ. Μουργέλα «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Ιούνιος 1996.

4. την πιστωτική αξιολόγηση των πελατών και
5. την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου από αδυναμία πληρωμής των απαιτήσεων.

Εικόνα 1: Η διαδικασία του factoring

Πηγή: <http://www.cfsolutionsinc.net/invoice-factoring/how-factoring-process-works/>

4.3. «ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ» ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (BUSINESS INCUBATORS)

Οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, όπως αναφέρει και το τίτλος, είναι εταιρείες οι οποίες αναλαμβάνουν να «εκκολάψουν» μία επιχειρηματική ιδέα, μ' άλλα λόγια να προσφέρουν στέγη, υποδομές, μια πλήρη γκάμα υποστηρικτικών υπηρεσιών, ακόμη και κεφάλαια, προκειμένου να στηθεί

και να κάνει τα πρώτα της βήματα μια νέα ή μικρή επιχείρηση που η ανάπτυξή της στηρίζεται σε ένα καινοτόμο business plan.

Τα σχέδια τα οποία υποβάλλονται από τους υποψήφιους επιχειρηματίες ή ακόμη και από ερευνητές και υφιστάμενες επιχειρήσεις, εξετάζονται εκτενώς και εφόσον εγκριθούν από τους φορείς των θερμοκοιτίδων, περνούν στη φάση της υλοποίησης. Οι καινοτόμες ιδέες που έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να ενταχθούν σε μια από τις υφιστάμενες θερμοκοιτίδες είναι αυτές που προέρχονται από τους τομείς της νέας τεχνολογίας (πληροφορική, επικοινωνίες, βιομηχανικός και ιατρικός εξοπλισμός).⁹²

Η βοήθεια που προσφέρουν οι θερμοκοιτίδες στις «προστατευόμενες» τους επιχειρήσεις, δεν παρέχεται για πάντα. Ανάλογα με την περίπτωση, κυμαίνεται από 3 έως 7 έτη, ενώ η θερμοκοιτιζόμενη επιχείρηση συνήθως καταβάλλει μηνιαίως ένα ποσό, προκειμένου να κάνει χρήση του χώρου που της παραχωρείται καθώς και των υπηρεσιών που της προσφέρονται (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, φωτοτυπικό, γραμματειακή υποστήριξη, αίθουσα συσκέψεων, ανεύρεση στελεχών κλπ.). Σημειώνεται ότι οι θερμοκοιτίδες μπορούν να λειτουργήσουν και ως venture capital για τις θερμοκοιτιζόμενες επιχειρήσεις, συμμετέχοντας στο μετοχικό τους κεφάλαιο.⁹³

Οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ένταξη μίας εταιρείας, είναι, μεταξύ άλλων, η εμπειρία και η ποιότητα της διοικητικής ομάδας που υποβάλλει την πρόταση, η ανάγκη της αγοράς για το συγκεκριμένο προϊόν ή την υπηρεσία, το επίπεδο του ανταγωνισμού και ενδεχόμενες συνεργασίες ή συνέργειες με άλλες εταιρείες που συμμετέχουν στην «θερμοκοιτίδα», ενώ εξετάζονται και ενδεχόμενοι επιχειρηματικοί κίνδυνοι.

⁹² Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

⁹³ Γεωργιάδης Απ.,(1992), "Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας:Leasing, Factoring, Franchising", Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή

4.4.ΤΕΜΠΜΕ (ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ)

Η ΤΕΜΠΜΕ αποτελεί μια ανώνυμη εταιρία με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο χρηματοπιστωτικό και χρηματοοικονομικό σύστημα της χώρας μας των Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΕ), παρέχοντας εγγυήσεις και αντεγγυήσεις υπέρ αυτών και αναλαμβάνοντας έτσι την κάλυψη μεγάλου μέρους των οικονομικών και εμπορικών κινδύνων τους.⁹⁴

Βασιζόμενη σ αυτή την ιδέα η ΤΕΜΠΜΕ ενθαρρύνει,όλες τις κοινωνικοοικονομικές ομάδες στο δικαίωμα του Επιχειρείν με περιορισμό των κοινωνικών συνεπειών στην περίπτωση μιας επιχειρηματικής αποτυχίας. Για αυτό το λόγο ο Κανονισμός Παροχής Εγγυήσεων και Λειτουργίας της ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ (Κ.Υ.Α. 12882/867 ΦΕΚ Β΄1065/31.7.2003) απαγορεύει να βαρύνεται με προσημείωση ή υποθήκη η μόνιμη και μοναδική κατοικία του επιχειρηματία, όταν η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ παρέχει υπέρ αυτού εγγύηση (υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι η κατοικία αυτή δεν είναι ήδη προσημειωμένη ή υποθηκευμένη).

Καλύπτει τα κενά της χρηματοοικονομικής αγοράς και ικανοποιεί τις ανάγκες των Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων με χαμηλό κόστος και με στόχο τον περιορισμό της τοκογλυφίας και της παραοικονομίας εις βάρος αυτών.⁹⁵

⁹⁴ Γαλάνης Π. Βασίλης,(1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital:Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας",Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

⁹⁵ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική,Αθήνα

Η εταιρία με γνώμονα την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων επιδιώκει να υποστηρίξει τις νεοϊδρυόμενες και υφιστάμενες, υγιείς και βιώσιμες Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις, όλων των κλάδων και τομέων της οικονομίας, σε όλα τα στάδια του επιχειρηματικού κύκλου (εκκίνηση, ανάπτυξη, ωρίμανση, διεθνοποίηση, αναδιάρθρωση, μεταβίβαση, διαδοχή). Υποστηρίζει τις επιχειρήσεις που έχουν δυσκολία ή αδυναμία πρόσβασης στην χρηματοδότηση (π.χ. νεοϊδρυόμενες Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις, επιχειρήσεις «νέας οικονομίας», επιχειρήσεις «ερευνητικής κουλτούρας», επιχειρήσεις με «ανεπαρκείς» εξασφαλίσεις, επιχειρήσεις δημιουργίας νέων προϊόντων και υπηρεσιών, κοινωνικές επιχειρήσεις).

Το Ταμείο έχει δημιουργήσει 5 διαφορετικά προγράμματα / προϊόντα που αφορούν εγγυήσεις σε μεσομακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα δάνεια για νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις οιασδήποτε μορφής (Ατομικές, ΕΕ, ΟΕ, ΕΠΕ, ΑΕ)

1. Εγγυοδοσία για την ίδρυση μικρών την ανάπτυξη νέων μικρών επιχειρήσεων
2. Εγγυοδοσία για πολύ μικρές επιχειρήσεις
3. Εγγυοδοσία για μικρές επιχειρήσεις
4. Εγγυοδοσία μικροδάνειων πολύ μικρών επιχειρήσεων
5. Εγγυοδοσία για εξαγορές συγχωνεύσεις, μεταβιβάσεις, μικρών επιχειρήσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

5.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σήμερα, ο Τραπεζικός Δανεισμός αποτελεί τον πιο συνηθισμένο τρόπο στον οποίο καταφεύγουν οι επιχειρήσεις για να βρουν χρηματοδότηση. Ο Τραπεζικός Δανεισμός αποτελεί πιο κοινότοπο τρόπο που χρησιμοποιούν οι Επιχειρήσεις για να αντλήσουν κεφάλαια. Η χρησιμοποίηση ξένων κεφαλαίων ενισχύει την αποτελεσματικότητα της Επιχείρησης υπό την προϋπόθεση, βέβαια, ότι το μέσο πραγματικό κόστος τους υπολείπεται της αποδοτικότητας των συνολικών κεφαλαίων. Για το λόγο αυτό η επιλογή του Δανείου πρέπει να γίνεται με βάση τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε Επιχείρησης, επιλέγοντας τον πλέον κατάλληλο τύπο Δανεισμού. Παράγοντες όπως το επιτόκιο, η διάρκεια, τα έξοδα, οι απαιτούμενες διασφαλίσεις, η προσφερόμενη περίοδος χάριτος, το ύψος της δόσης και η φορολογική αντιμετώπιση για τον κάθε τύπο δανείου πρέπει να συνεκτιμώνται κατά την επιλογή δανεισμού.⁹⁶

Από την άλλη, η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing) αποτελεί ένα σύγχρονο Χρηματοδοτικό εργαλείο που επιτρέπει στην επιχείρηση να επεκτείνει ή να εκσυγχρονίζει τον κεφαλαιουχικό της εξοπλισμό, χωρίς να δαπανά άμεσα δικά της κεφάλαια ή να δανείζεται από τράπεζες. Σύμφωνα με τη χρηματοδοτική μίσθωση, η τράπεζα αγοράζει για λογαριασμό της Επιχείρησης τον απαιτούμενο εξοπλισμό και στη συνέχεια τον ενοικιάζει έναντι μισθώματος για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Μετά την ολοκλήρωση της περιόδου μίσθωσης η Επιχείρηση μπορεί να αγοράσει τον εξοπλισμό έναντι προσυμφωνηθείσας τιμής είτε να συνεχίσει με νέα μίσθωση.⁹⁷

⁹⁶ Μαζαράκης Αρ. - Κλοκίδης Ιωάν., (1990), "Μίσθωση ή δανεισμός για επενδύσεις", Σμπίλιας, Αθήνα

⁹⁷ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

5.2.ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

Οι τράπεζες προσφέρουν δύο βασικές κατηγορίες δανείων προς τις επιχειρήσεις: Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης και τα Μακροπρόθεσμα δάνεια.

Όσον αφορά στα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης αυτά αποσκοπούν στη βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης και είναι από τη φύση τους μικρής διάρκειας.

Αντίθετα τα Μακροπρόθεσμα δάνεια είναι μακράς διάρκειας και περιλαμβάνουν τα δάνεια εγκατάστασης και τα δάνεια επαγγελματικού εξοπλισμού. Το επιτόκιο των Μακροπρόθεσμων δανείων είναι συνήθως χαμηλότερο από το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων Κεφαλαίου Κίνησης λόγω ακριβώς της μεγαλύτερης διάρκειας αποπληρωμής του.⁹⁸

Δάνεια για κεφάλαια κίνησης

Τα πιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν σήμερα ολοκληρωμένα πακέτα για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή των ελεύθερων επαγγελματιών. Τέτοια προϊόντα είναι τα ανοιχτά ή ανακυκλούμενα δάνεια και οι αλληλόχρεοι λογαριασμοί. Στα ανοιχτά δάνεια οι τράπεζες δίνουν ένα πιστωτικό όριο στον πελάτη τους ως το οποίο μπορεί να δανείζεται. Ο δανειολήπτης μπορεί αν θέλει να εξοφλήσει μέρος ή το σύνολο της οφειλής του, ενώ μπορεί να επαναδανείζεται όταν έχει ανάγκη ως το όριο που του έχει χορηγηθεί, χωρίς να απαιτείται να επιστρέφει σε συγκεκριμένο διάστημα το κεφάλαιο που χρησιμοποίησε. Υπάρχουν τράπεζες που χρηματοδοτούν για κεφάλαιο κίνησης ποσοστό

⁹⁸ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

ως και το 100% του τζίρου της επιχείρησης και άλλες όπου το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνά το 50% του τζίρου.⁹⁹

Μακροπρόθεσμα δάνεια

Δάνεια για επαγγελματική στέγη

Τα δάνεια επαγγελματικής στέγης μπορεί να χρηματοδοτήσουν μέχρι και το 100% της αξίας του ακινήτου και η διάρκειά τους κυμαίνεται από 3 μέχρι 30 χρόνια ανάλογα με την τράπεζα και τον πελάτη, με επιτόκια που σήμερα (2004) κυμαίνονται από 5,50 ως 9,50% περίπου. Το τελικό επιτόκιο των δανείων αυτών προσαυξάνεται από την εισφορά του Ν. 128/75 κατά 0,6%. Για τους νέους επιχειρηματίες οι τράπεζες παρέχουν συνήθως περίοδο χάριτος μέχρι δύο χρόνια, διάστημα κατά το οποίο οι νέοι επιχειρηματίες καλούνται να πληρώσουν μόνο τους τόκους ή μικρότερες δόσεις. Τα έξοδα δανείου που χρεώνουν οι τράπεζες συνήθως δεν ξεπερνούν το 1% του δανείου.¹⁰⁰

Δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού

Τα δάνεια της μορφής αυτής χορηγούνται για την αγορά παγίου εξοπλισμού (έπιπλα, μηχανήματα κ.λπ.). Η διάρκεια αποπληρωμής των δανείων αυτών φτάνει τα 15 χρόνια με επιτόκιο το οποίο σήμερα (2005) κυμαίνεται από 6,25% μέχρι 10%. Η χρηματοδότηση μπορεί να καλύψει ολόκληρη την επένδυση της αγοράς του παγίου εξοπλισμού, ενώ η εκταμίευση μπορεί να γίνεται είτε εφ' άπαξ, είτε σταδιακά ανάλογα με την εξέλιξη των αγορών.

⁹⁹ Όμοια με παραπάνω

¹⁰⁰ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

Αποστολή της εταιρίας, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο 3066/2002 (ΦΕΚ Α΄ 252/18.10.2002), είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης στο χρηματοπιστωτικό και χρηματοοικονομικό σύστημα της χώρας μας των Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΕ), παρέχοντας εγγυήσεις και αντεγγυήσεις υπέρ αυτών και αναλαμβάνοντας έτσι την κάλυψη μεγάλου μέρους των οικονομικών και εμπορικών κινδύνων τους.¹⁰¹

Μέγεθος Επένδυσης	Επενδυτές	Ενέργειες	"Ηλικία" Επιχείρησης
30.000 - 100.000 €	Ιδρυτές, συγγενείς, φίλοι, angel investors	Ανάπτυξη πρωτοτύπου, πρώτη σύσταση εταιρείας, σύνταξη business plan, πρώτη έρευνα αγοράς.	0 - 6 μήνες
100.000 - 300.000 €	Incubator	πλήρης ίδρυση εταιρίας, πρόσληψη μόνομων στελεχών, εύρεση μόνιμης στέγης και υποδομής, τελειοποίηση business plan, ολοκλήρωση έρευνας αγοράς, τελειοποίηση πρωτότυπου.	6 - 18 μήνες
300.000 - 1.500.000 €	Ένα ή περισσότερα VC ή Τράπεζα (με συγκεκριμένες	Κύρια ανάπτυξη τελικού προϊόντος, πλήρης στελέχωση, ξεκίνημα marketing και	1 - 3 χρόνια

¹⁰¹ Όμοια με παραπάνω

	προυποθέσεις	πωλήσεων, εν καιρώ επίτευξη break-even και κερδοφορίας	
>1.500.000 €	Ένα ή περισσότερα VC ή Τράπεζα (με συγκεκριμένες προϋποθέσεις	Development capital για περαιτέρω ενίσχυση της ώριμης πλέον εταιρίας ανάλογα με τους επενδυτικούς της στόχους.	Οποτεδήποτε
>6.000.000 €	Εισαγωγή στο χρηματιστήριο	Παρομοίως development capital, έξοδος για VC και δυνατότητα ρευστοποίησης για ιδρυτές.	4 - 6 χρόνια
Κατά περίπτωση	Εναλλακτικά πώληση σε τρίτους	Άλλη μορφή εξόδου για VC και ρευστοποίησης για τους ιδρυτές (αν δεν μπορεί να γίνει εισαγωγή στο χρηματιστήριο).	4 - 6 χρόνια

5.3.ΟΙ ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΪΡΗΣΗΣ

Ένα από τα βασικά προβλήματα των ΜΜΕ αποτελεί η εξεύρεση των απαιτούμενων κεφαλαίων για τη λειτουργία και την επιβίωσή τους. Για το λόγο αυτό, συχνά καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό.¹⁰²

Οι πιστοδοτικές ανάγκες μιας επιχείρησης, ανεξαρτήτως μεγέθους, μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

Ø Χρηματοδότηση Παγίων Εγκαταστάσεων

Πρόκειται για μεσοπρόθεσμης μορφής κεφάλαια που χρησιμεύουν στην αρχική εγκατάσταση μια επιχείρησης ή στην ανανέωση – επέκτασή της. Αφορούν, κυρίως, σε δαπάνες αγοράς / ανέγερσης / ανακαίνισης κτιριακών εγκαταστάσεων (συμπεριλαμβανομένου του κόστους αγοράς οικοπέδου), αγορά μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού , αγορά επαγγελματικών οχημάτων, άυλων παγίων (π.χ. άδεια κυκλοφορίας ΤΑΧΙ, άδεια φορτηγού αυτοκινήτου κ.α.)

Ø Χρηματοδότηση για Ανάγκες Κεφαλαίου Κίνησης

Σε αυτή την περίπτωση πρόκειται για χρηματοδοτήσεις βραχυπρόθεσμης μορφής, με σκοπό να εφοδιάσουν την επιχείρηση με τα απαραίτητα για τη λειτουργία της κεφάλαια. Ο βραχυπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός επιχείρησης προορίζεται για την κάλυψη αναγκών, όπως η αγορά πρώτων υλών ή εμπορευμάτων τόσο από την ελληνική αγορά όσο και από την παγκόσμια. Ακόμη, τα κεφάλαια αυτά προορίζονται να καλύψουν ασφαλιστικές εισφορές, μισθοδοσία και λοιπά λειτουργικά έξοδα.¹⁰³

¹⁰² Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

¹⁰³ Μαζαράκης Αρ. - Κλοκίδης Ιωάν., (1990), "Μίσθωση ή δανεισμός για επενδύσεις", Σμπίλιας, Αθήνα

5.4.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ

ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

5.4.1.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Τα βασικά πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη δανειοδότηση μιας εταιρείας από μία τράπεζα συνοψίζονται στα παρακάτω: ¹⁰⁴

1. Μέσο Άντλησης Κεφαλαίων : Όπως και όλες οι προαναφερθείσες μορφές χρηματοδότησης, έτσι και η λήψη δανείου – που είναι και η πλέον συμβατική – εξασφαλίζει στις ενδιαφερόμενες εταιρείες / επιχειρήσεις την άντληση του αναγκαίου κεφαλαίου που θα χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητές της.

2. Χαμηλό επιτόκιο δανεισμού : Ακριβώς επειδή το ρίσκο που αναλαμβάνει η τράπεζα στην περίπτωση χορήγησης δανείου σε μια οποιαδήποτε επιχείρηση είναι πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο ρίσκο της πώλησης και επαναμίσθωσης των παγίων στοιχείων, το επιτόκιο δανεισμού είναι σημαντικά χαμηλότερο. Εδώ αξίζει να επισημάνουμε ότι το επιτόκιο δανεισμού καθορίζεται από δύο παράγοντες:

– Τη διατραπεζική αγορά (όπως είναι για παράδειγμα το LIBOR, η αγορά του Λονδίνου) από την οποία και δανείζονται οι τράπεζες προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τον πελάτη και την τιμή στη οποία κλείνει ημερησίως .

– Την εταιρεία αυτή καθαυτή (το χαρτοφυλάκιο της, το μέγεθός της, τις εγγυήσεις που παρέχει, το είδος και το ύψος του δανείου που επιθυμεί, τη σχέση της με την τράπεζα κτλ). Βάσει αυτού καθορίζεται και από την τράπεζα το περιθώριο (margin)το οποίο μαζί με την τιμή του LIBOR

¹⁰⁴ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

συνιστά το επιτόκιο δανεισμού. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το ύψος του επιτοκίου δανεισμού σήμερα κυμαίνεται από 6 έως 10% (με το margin να παίρνει τιμές από 0,7 έως 2%, ανάλογα με τον πελάτη).

3. Ευελιξία στην αποπληρωμή του δανείου : Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, η αποπληρωμή των δανείων ορισμένης διάρκειας μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, προσαρμοζόμενη στις ανάγκες και επιθυμίες της εκάστοτε επιχείρησης γεγονός που καθιστά αυτόν τον τρόπο χρηματοδότησης ιδιαίτερα ευέλικτο και προσιτό. Συγκεκριμένα , υπάρχει η δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων με σταθερές δόσεις, η περίοδος χάριτος, η πληρωμή balloon (balloon payment), η πληρωμή bullet (bullet payment) η πληρωμή back end / front end, κάθε μία εκ των οποίων διαφοροποιείται και ανάλογα με την επιχείρηση που δανείζεται και τα επιμέρους χαρακτηριστικά της.

4. Η εταιρεία διατηρεί την ευελιξία της κυριότητας :Η επιχείρηση που λαμβάνει το δάνειο, σε αντίθεση με την περίπτωση των μοντέλων χρηματοδότησης sale and lease back αλλά και με το χρηματιστήριο, διατηρεί την άμεση κυριότητα όλων των παγίων στοιχείων της και, κατ' επέκταση , το δικαίωμα να καθορίσει επακριβώς τον τρόπο χρήσης και οικονομική εκμετάλλευσής τους, χωρίς συνάμα να υπόκειται σε οποιασδήποτε μορφής έλεγχο.¹⁰⁵

5. Η τράπεζα δεν επεμβαίνει στην επένδυση : Ακριβώς επειδή ο δανειστής – δηλαδή η τράπεζα – δεν έχει περαιτέρω οικονομική ανάμειξη στην επένδυση (πέραν της λήψης των χρηματικών δόσεων σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα), δεν επεμβαίνει, ούτε και ελέγχει την επιχείρηση για

¹⁰⁵ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

το εάν και κατά πόσο η επένδυση που πραγματοποίησε ήταν επικερδής.¹⁰⁶

5.4.2. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Τα βασικά μειονεκτήματα του τραπεζικού δανεισμού, σε ό,τι αφορά στο δανειζόμενο, συνοψίζονται στα παρακάτω:

1. Ανάγκη εξασφάλισης δανεισμού και παροχής εγγυήσεων : Προκειμένου μια τράπεζα να προχωρήσει στη δανειακή χρηματοδότηση μιας οποιασδήποτε εταιρείας θα πρέπει μεταξύ άλλων να έχει εξασφαλίσει ότι ο οφειλέτης θα είναι σε θέση να αποπληρώσει το δάνειο καθ' όλη τη προσυμφωνημένη διάρκεια αποπληρωμής και όχι μόνο στο εγγύς μέλλον. Παρουσιάζεται λοιπόν η ανάγκη, να παρέχει η εταιρεία που είναι υποψήφια για τη λήψη δανείου τις ανάλογες εγγυήσεις, όπως είναι για παράδειγμα υποθήκη επί του πλοίου, προσημειώσεις, εκχώρηση εσόδων και ασφαλειών, ενέχυρο επί μετοχών, προσωπικές ή και εταιρικές εγγυήσεις κτλ γεγονός ιδιαίτερα δεσμευτικό και που καθιστά το δανεισμό ιδιαίτερα δύσκολο στην περίπτωση που δεν δοθούν τα αντίστοιχα εχέγγυα.

2. Ταχύτητα διαδικασίας : Η διαδικασία από τη στιγμή της αίτησης για τη λήψη ενός δανείου έως και την έγκριση και παροχή του ζητούμενου χρηματικού ποσού είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα –ακριβώς λόγω της ανάγκης παροχής πληθώρας εγγυήσεων από τη μεριά του οφειλέτη καθώς και άλλων συνοδευτικών εγγράφων ` γεγονός που αφαιρεί την ευελιξία στην περίπτωση επιθυμίας άμεσης υλοποίησης της επένδυσης.

3. Κυμαινόμενο επιτόκιο : Συνήθως (αν και δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση κανόνα) το επιτόκιο δανεισμού είναι κυμαινόμενο ` γεγονός

¹⁰⁶ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη 1996.

που αναπόφευκτα ενέχει και κάποιον κίνδυνο για τον οφειλέτη – τον λεγόμενο «επιτοκιακό κίνδυνο» - καθώς υπάρχει η πιθανότητα αύξησης του στη διάρκεια της αποπληρωμής του δανείου.

Όπως αναφέραμε ήδη, ότι το επιτόκιο δανεισμού προκύπτει ως συνδυασμός των εξής δύο παραμέτρων :- Τη διαπραγματευτική αγορά (όπως είναι για παράδειγμα το LIBOR, η αγορά του Λονδίνου) από την οποία και δανείζονται οι τράπεζες προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τον πελάτη και την τιμή στη οποία κλείνει ημερησίως .- Την εταιρεία αυτή καθαυτή (το χαρτοφυλάκιο της, το μέγεθός της, τις εγγυήσεις που παρέχει, το είδος και το ύψος του δανείου που επιθυμεί, τη σχέση της με την τράπεζα κτλ). Βάσει αυτών των παραμέτρων καθορίζεται άλλωστε και από την τράπεζα το περιθώριο (margin) το οποίο μαζί με την τιμή του LIBOR συνιστά το επιτόκιο δανεισμού. Αν και λοιπόν το ύψος του επιτοκίου δανεισμού δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί εκ των προτέρων και ποικίλει σε κάθε περίπτωση, αναφέρουμε ενδεικτικά ότι σήμερα κυμαίνεται από 6 έως 10%.¹⁰⁷

4. Μη παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων : Ένα πολύ σημαντικό μειονέκτημα του συγκεκριμένου τρόπου χρηματοδότησης είναι το γεγονός ότι δεν εξασφαλίζει φορολογικές ελαφρύνσεις ή απαλλαγές στον οφειλέτη, όπως για παράδειγμα η χρηματοδοτική μίσθωση.

5. Χρηματοδότηση μέρους και όχι ολόκληρης της επένδυσης : Σε αντίθεση με τα μοντέλα χρηματοδότησης που περιγράψαμε προηγουμένως, η δανειακή χρηματοδότηση καλύπτει μονάχα ένα ποσοστό της τάξεως του 80-90% της συνολικής αξίας της επένδυσης (είτε πρόκειται για την αγορά πλοίου, κτιρίου, έκτασης κτλ, είτε για την επέκταση της επιχείρησης με την πραγματοποίηση μιας οποιασδήποτε μορφής επένδυσης. Αυτό αναπόφευκτα σημαίνει, ότι η ενδιαφερόμενη εταιρεία θα πρέπει (στην

¹⁰⁷ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου « Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα 1993.

περίπτωση που δεν διαθέτει η ίδια το υπόλοιπο απαιτούμενο κεφάλαιο) να αναζητήσει άλλους τρόπους χρηματοδότησής της δραστηριότητάς της.¹⁰⁸

6. Η τράπεζα δεν επεμβαίνει στην επένδυση : Το γεγονός ότι η τράπεζα δεν έχει άμεση οικονομική ανάμειξη με την επένδυση και δε συμμετέχει σ' αυτή καθόλου και με οποιονδήποτε τρόπο από τη στιγμή της δανειοδότησης του επενδυτή, μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να θεωρηθεί και αρνητικό, καθώς – στην αντίθετη περίπτωση – η επιχείρηση ίσως και να επωφελούνταν από την παροχή συμβουλών σε θέματα τεχνικά, οργανωτικά , εμπορικά και χρηματοδοτικά.

7. Κίνδυνος δυσκολίας αποπληρωμής δανείου : Όπως επισημάναμε και σε προηγούμενη ενότητα της παρούσας διπλωματικής, όσο αυξάνεται το ποσοστό του δανείου σε σχέση με το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο τόσο και η απόδοση του μειούμενου ιδίου κεφαλαίου τείνει στο άπειρο και η Καθαρή Παρούσα Αξία (Κ.Π.Α.) δίνει θετικά αποτελέσματα. Στην πραγματικότητα, την επιχείρηση τη συμφέρει αναλάβει όσο το δυνατό μεγαλύτερο δάνειο που να καλύπτει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα του κόστους απόκτησης ενός παγίου στοιχείου ή δραστηριότητάς. Πράγματι, αυτή είναι και η πάγια τακτική δανειοδότησης που ακολουθείται συνήθως από τις περισσότερες επιχειρήσεις. Αυτή όμως η πολιτική συχνά κρύβει και κινδύνους, καθώς σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, η αποπληρωμή δανείων μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα δύσκολη και να αναγκάσει τον πλοιοκτήτη σε ρευστοποίηση του κεφαλαίου του προκειμένου να ανταπεξέλθει στους όρους της συμφωνίας.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου, (1993)« Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα

¹⁰⁹ Μαζαράκης Αρ. - Κλοκίδης Ιωάν., (1990), "Μίσθωση ή δανεισμός για επενδύσεις", Σμπίλιας, Αθήνα

5.5.ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ LEASING

Προκειμένου ένας επιχειρηματίας να εκτιμήσει τη σκοπιμότητα προσφυγής στη λύση Leasing, θα πρέπει να είναι σε θέση να υπολογίσει το συνολικό, τελικό γι' αυτόν, κόστος του Leasing και να το συγκρίνει με το αντίστοιχο κόστος των δύο άλλων βασικών εναλλακτικών δυνατοτήτων απόκτησης του απαραίτητου μηχανολογικού εξοπλισμού, δηλαδή αφενός της αγοράς από τα ίδια διαθέσιμα και αφετέρου της χρηματοδότησης από το τραπεζικό σύστημα.¹¹⁰

Η επιλογή της πιο συμφέρουσας λύσης για την χρηματοδότηση των επενδύσεων, εξαρτάται από τα επί μέρους χαρακτηριστικά της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης και συνεπώς η τυχόν γενίκευση όσον αφορά το σχετικό κόστος είναι αρκετά παρακινδυνευμένη.

Μερικά από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του Leasing έναντι του δανεισμού είναι τα εξής:

1. Δυνατότητα χρηματοδότησης του 100% της επενδύσεως.
2. Ταχύτερη και απλούστερη διαδικασία έναντι του δανεισμού.
3. Ευελιξία και εύκολη προσαρμοστικότητα των μισθωμάτων στις ταμειακές ιδιαιτερότητες κάθε επιχείρησης.
4. Αναγνώριση του μισθώματος ως λειτουργικής δαπάνης και έκπτωσης του εξ ολοκλήρου από τα ακαθάριστα έσοδα του μισθωτή.

¹¹⁰ Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

Η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τους όρους σύμβασης κατά τη διάρκεια ισχύος της και προσαρμογής της στις ανάγκες της. Ο εκμισθωτής χρησιμεύει σαν ένας χρηματοδοτικός μεσάζων με τη λογική ότι εξευρίσκει κεφάλαια τα οποία ανταλλάσει με ένα συμβόλαιο χρηματοδοτικής μίσθωσης. Τα κεφάλαια αυτά στη συνέχεια χρησιμεύουν για την απόκτηση του τίτλου του περιουσιακού στοιχείου του οποίου τις υπηρεσίες χρειάζεται ο αγοραστής του. Στη συνέχεια ο εκμισθωτής παραδίδει στον μισθωτή το περιουσιακό στοιχείο έναντι μιας σειράς πληρωμών της μίσθωσης, όπως καθορίστηκε από τη συμφωνία της μίσθωσης του πάγιου περιουσιακού στοιχείου(Leasing).¹¹¹

Μεταξύ μιας συμφωνίας χρηματοδοτικής μίσθωσης και της αγοράς ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου υπάρχουν οι εξής δύο βασικές διαφορές:

1. Στη συμφωνία χρηματοδοτικής μίσθωσης υπάρχει ένας επιπλέον μεσάζων που είναι ο εκμισθωτής, και
2. Κατά την αγορά παρέχεται στον ιδιοκτήτη τόσο η δυνατότητα χρησιμοποίησης του περιουσιακού στοιχείου όσο και της τιμής εκποίησής του, ενώ ο μισθωτής κατέχει μόνο το δικαίωμα χρησιμοποίησης του περιουσιακού στοιχείου.¹¹²

Το ερώτημα αν θα πρέπει να προτιμηθεί η μίσθωση από την αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου αποτελεί ένα σύνηθες πρόβλημα που απασχολεί τις επιχειρήσεις όταν καταρτίζουν τα αναπτυξιακά τους προγράμματα. Η ιδιαιτερότητα του προβλήματος βρίσκεται στο γεγονός ότι περιέχει στοιχεία για την από κοινού λήψη της χρηματοδοτικής και της επενδυτικής

¹¹¹ Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

¹¹² Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

απόφασης. Αντίθετα, με τη σχετική απόφαση επένδυσης κεφαλαίων στην περίπτωση της αγοράς στο πρόβλημα της επιλογής της μίσθωσης έναντι της αγοράς υποχρεώνεται η επιχείρηση να εξετάσει όχι μόνο το εφικτό της απόκτησης του περιουσιακού στοιχείου αλλά και το κατά πόσο η χρηματοδοτική μίσθωση είναι προτιμότερη από μια αγορά με κανονική χρηματοδότηση.¹¹³

Αποτελεί γενική παραδοχή ότι η αυτοχρηματοδότηση αποτελεί την πλέον συμφέρουσα επιλογή στην περίπτωση που η ίδια η επιχείρηση διαθέτει αρκετά διαθέσιμα κεφάλαια για την απόκτηση ενός επενδυτικού αγαθού, εφόσον τα επιτόκια δανεισμού της αγοράς βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα.

Αντίθετα, η επιλογή της καλύτερης λύσης ανάμεσα στο δανεισμό και το Leasing αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία.

Εκ πρώτης όψεως το Leasing είναι περισσότερο δαπανηρό δεδομένου ότι τα επιτόκια υπολογισμού των μισθωμάτων είναι αρκετά υψηλότερα από τα επιτόκια δανεισμού και αυτό γιατί οι εταιρείες Leasing καθώς δεν έχουν πρόσβαση στα κατά τεκμήρια χαμηλότερα κεφάλαια της διατραπεζικής αγοράς, είναι υποχρεωμένες να προσφεύγουν στις τράπεζες για την άντληση των αναγκαίων κεφαλαίων.¹¹⁴

Ωστόσο, το μειονέκτημα αυτό των συμβάσεων Leasing αντισταθμίζεται από το πλεονέκτημα που διαθέτει ο μισθωτής να εκπίπτει φορολογικά το σύνολο του μισθώματος, σε αντίθεση με τον τραπεζικό δανεισμό, όπου εκπίπτουν μόνο οι τόκοι. Η διαφορά αυτή συνήθως είναι σημαντική αν και εν μέρη καλύπτεται από την έκπτωση των αποσβέσεων του επενδυτικού αγαθού, που φυσικά διενεργείται μόνο στην περίπτωση του τραπεζικού

¹¹³ Μάζης Παν., (1990), "Η Χρηματοδοτική μίσθωση - Leasing ", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

¹¹⁴ Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

δανεισμού. Και τούτο γιατί στην Ελλάδα υιοθετείται η αρχή της νομικής κυριότητας, ακόμη και για λογιστικούς και φορολογικούς λόγους. Εφόσον λοιπόν νομικός κύριος του πράγματος παραμένει ο εκμισθωτής (εταιρεία Leasing), ο πελάτης-μισθωτής δεν είναι δυνατόν να προβεί σε αποσβέσεις.¹¹⁵

Γενικά, τα βασικά κριτήρια που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την επιλογή του Leasing ή του τραπεζικού δανεισμού από τις επιχειρήσεις για την χρηματοδότηση μιας επένδυσης είναι τα ακόλουθα:

1. Η διάρκεια της μίσθωσης
2. Ο φορολογικός συντελεστής της επιχείρησης
3. Ο συντελεστής απόσβεσης του εξοπλισμού
4. Η κερδοφορία της επιχείρησης

Για την συγκριτική αξιολόγηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης, χρησιμοποιείται η μέθοδος του Εσωτερικού Επιτοκίου Απόδοσης και κυρίως η μέθοδος της Καθαρής Παρούσας Αξίας. Με την πρώτη μέθοδο, ορίζεται το επιτόκιο εκείνο που μηδενίζει τη διαφορά μεταξύ της παρούσας αξίας του συνολικού κόστους της χρηματοδοτικής μίσθωσης και της παρούσας αξίας του συνολικού κόστους της αγοράς. Αν το επιτόκιο αυτό είναι μεγαλύτερο από το επιτόκιο του δανεισμού τότε προτιμάται το Leasing, αν όχι, τότε προτιμάται η αγορά.¹¹⁶

¹¹⁵ Μαζαράκης Αρ. - Κλοκίδης Ιωάν., (1990), "Μίσθωση ή δανεισμός για επενδύσεις", Σμπίλιας, Αθήνα

¹¹⁶ Μάζης Παν., (1990), "Η Χρηματοδοτική μίσθωση - Leasing ", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

Με βάση τη μέθοδο της Παρούσας Αξίας, υπολογίζεται η σημερινή αξία (δηλαδή η αξία σε τρέχουσες τιμές) όλων των καθαρών εκροών (δαπανών) που συνεπάγεται για την ενδιαφερόμενη επιχείρηση η προσφυγή σε καθεμιά από τις προαναφερθείσες τρεις εναλλακτικές δυνατότητες.

Είναι προφανές ότι συμφερότερη λύση είναι εκείνη της οποίας το συνολικό καθαρό κόστος (μετά το συνυπολογισμό των φορολογικών απαλλαγών) είναι μικρότερο. Για την αναγωγή των μελλοντικών αξιών σε αντίστοιχες παρούσες αξίες χρησιμοποιούνται οι συντελεστές παρούσας αξίας, για τον προσδιορισμό των οποίων λαμβάνεται υπόψη το λεγόμενο κόστος ευκαιρίας.¹¹⁷

Αυτό εξισώνεται με την ετήσια απόδοση (σαν ποσοστό επί τοις εκατό) της καλύτερης δυνατής, από πλευράς αποδοτικότητας και ασφάλειας, εναλλακτικής τοποθέτησης κεφαλαίων που είναι διαθέσιμη στην αγορά, κατά τον χρόνο της απόφασης.

Το κόστος ευκαιρίας δηλαδή αντιπροσωπεύει την οικονομική απώλεια την οποία υφίσταται ο κάτοχος κεφαλαίων, που αποφασίζει να επενδύσει σε μηχανικό εξοπλισμό ή οτιδήποτε άλλο, λόγω παραίτησης του από την παραπάνω δυνατότητα τοποθέτησης των κεφαλαίων του, που όπως ήδη τόνισα είναι η καλύτερη δυνατή, με τις δεδομένες κάθε φορά συνθήκες της αγοράς.

Με τα σημερινά δεδομένα στη χώρα μας σαν καλύτερη δυνατή, λόγω απόδοσης και ασφάλειας, τοποθέτηση κεφαλαίων θεωρείται η αγορά εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου. Αυτό σημαίνει ότι το

¹¹⁷ Λαζαρίδη Τ. Γιάννη, (1996), «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη

κόστος ευκαιρίας εξισώνεται με το επιτόκιο των εν λόγω εντόκων γραμματίων διάρκειας ενός έτους.¹¹⁸

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι η χρηματοδοτική μίσθωση είναι τόσο συμφερότερη σε σχέση με ισόποσο τραπεζικό δανεισμό όσο είναι:

α) χαμηλότερος ο συντελεστής φορολογικής απόσβεσης του μισθωμένου εξοπλισμού

β) υψηλότερος ο συντελεστής φόρου αδιανέμητων κερδών

γ) βραχύτερη η διάρκεια μίσθωσης (δεδομένου ότι τα μισθώματα που εκπίπτουν από τα φορολογητέα κέρδη είναι μεγαλύτερα)

δ) αραιότερη η συχνότητα καταβολής των μισθωμάτων (π.χ. τριμηνιαία μισθώματα αντί μηνιαίων)

ε) πλησιέστερη προς το τέλος του οικονομικού έτους η έναρξη της μίσθωσης (και αυτό γιατί η φορολογική απαλλαγή που αντιστοιχεί στα καταβαλλόμενα μισθώματα υλοποιείται σε συντομότερο χρονικό διάστημα, δηλαδή υπάρχει υπέρ του μισθωτή ένα όφελος τόκου).¹¹⁹

Από πλευράς κόστους η απόκτηση ενός από τα παραπάνω αντικείμενα μέσω Leasing είναι συνήθως φτηνότερη λύση απ' ό,τι η απόκτησή του μέσω τραπεζικού δανείου, ή μέσω ιδίων κεφαλαίων ή μέσω απλής ενοικίασης. Έτσι, σύμφωνα με μελέτη της Εμπορικής Leasing και ανάλογα

¹¹⁸ Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York

¹¹⁹ Λαζαριδής Τ. Γιάννης, (1996), «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη

με τα συγκεκριμένα δεδομένα μιας επιχείρησης, η απόκτηση π.χ. ενός ακινήτου μέσω Leasing είναι συνήθως 23% φτηνότερη λύση από τη χρηματοδότηση μέσω τραπεζικού δανείου, 35% φτηνότερη λύση από τη χρησιμοποίηση ιδίων κεφαλαίων και 60% φτηνότερη λύση από την απλή ενοικίαση. Αντίστοιχα οφέλη προκύπτουν και στην περίπτωση απόκτησης ενός μηχανήματος ή εξοπλισμού μέσω Leasing ανάλογα με τα συγκεκριμένα δεδομένα της επιχείρησης και του εξοπλισμού.

Τούτο συμβαίνει διότι μόνον μέσω του Leasing, η επιχείρηση εκμεταλλεύεται πλήρως τα φορολογικά οφέλη που προσφέρει η σχετική νομοθεσία, ενώ στις άλλες περιπτώσεις, τα οφέλη αυτά είτε χάνονται, είτε δεν αξιοποιούνται επαρκώς.¹²⁰

Έτσι, μέσω του Leasing μία επιχείρηση μπορεί να αποσβέσει μία επένδυση σε πολύ μικρότερο χρονικό διάστημα (απ' ότι μέσω απευθείας αγοράς με ίδια διαθέσιμα ή με τραπεζικό δανεισμό) εξοικονομώντας φόρους που μειώνουν το κόστος της επένδυσης.

Επίσης, στην περίπτωση της απλής ενοικίασης, μία επιχείρηση εξοικονομεί μόνον το ποσό του μισθώματος που αναλογεί στην φορολογική της κλίμακα ενώ το υπόλοιπο ποσό "χάνεται", κάτι που καθιστά την απλή ενοικίαση πολύ πιο ακριβή λύση, εφόσον πρόκειται για επένδυση που θα χρησιμοποιηθεί τουλάχιστον για ένα χρονικό διάστημα ίσο με τη χρονική διάρκεια του Leasing.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για πολλές νέες και μικρές, ως επί τω πλείστων, επιχειρήσεις, που κάτω από κανονικές συνθήκες δεν θα είχαν καμία πρόσβαση σε δανεισμό, αφού δεν έχουν περιουσιακά στοιχεία να υποθηκεύσουν, το Leasing παρέχει αξιόλογες δυνατότητες.

¹²⁰ Μαζαράκης Αρ. - Κλοκίδης Ιωάν., (1990), "Μίσθωση ή δανεισμός για επενδύσεις", Σμπίλιας, Αθήνα

Είναι επομένως εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι το Leasing είναι ο συμφερότερος τρόπος χρηματοδότησης επενδύσεων για μια κερδοφόρα και υγιή επιχείρηση. Αποτελεί μία ελκυστική λύση, προκειμένου μία επιχείρηση να αποκτήσει τους δικούς της επαγγελματικούς χώρους ή οποιοδήποτε μηχάνημα, εξοπλισμό, μεταφορικό μέσο κλπ. εξυπηρετεί τις επαγγελματικές της ανάγκες.¹²¹

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την παραπάνω ανάλυση γίνεται φανερό ότι ο ρόλος των επιχειρήσεων για κάθε οικονομία ήταν και παραμένει σημαντικός. Η αισθητή διαφορά είναι ότι κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει προσπάθειες από την Πολιτεία, σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο, για υποστήριξη της λειτουργίας και δραστηριότητάς τους. Ιδρύθηκαν οργανισμοί για την εγγυοδότησή τους, δόθηκαν επιχορηγήσεις, φορολογικές διευκολύνσεις, διοργανώθηκαν σεμινάρια για την εκπαίδευση των εργαζομένων τους.

Οι κινήσεις αυτές φαίνεται πως έχουν αποτέλεσμα. Ένα από τα σημαντικότερα και καταλυτικότερα προβλήματα για κάθε επιχείρηση, η χρηματοδότησή της, σήμερα δεν αποτελεί ανυπέρβλητο εμπόδιο.

¹²¹ Μάζης Παν., (1990), "Η Χρηματοδοτική μίσθωση - Leasing ", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα

Παλιότερα, για να ξεκινήσει κάποιος την δική του επιχείρηση έπρεπε να δεσμεύσει ένα σημαντικό μέρος της περιουσίας του, και ουσιαστικά να διαθέσει εκείνος σχεδόν όλο το κεφάλαιο για τη δημιουργία της.¹²²

Σήμερα, οι τραπεζικοί οργανισμοί σε συνεργασία με τους εγγυοδοτικούς οργανισμούς, δίνουν λύσεις στη δυσκολία του αρχικού κεφαλαίου. Παρόλα αυτά, παρατηρείται ότι δεν υπάρχει ακόμη πλήρης ενημέρωση για τα συγκεκριμένα προγράμματα. Ίσως επειδή δεν έχουν γίνει διαφημιστικές ενέργειες για τις δυνατότητες αυτές και η οποιαδήποτε ενημέρωση δίδεται κυρίως από τους τραπεζικούς οργανισμούς.

Ως συνέχεια όλων αυτών είναι η δημιουργία συστημάτων αξιολόγησης από τους πιστοδοτικούς οργανισμούς τα οποία είναι περισσότερο ευέλικτα και δίνουν απαντήσεις (με μεγάλο ποσοστό ευστοχίας) ακόμη και σε περιπτώσεις ανεπαρκούς πληροφόρησης όπως συμβαίνει σε νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις. Είναι γεγονός ότι υπάρχει πολύς δρόμος που πρέπει να διανύσει ακόμη η συνεργασία Κράτους και τραπεζικών ιδρυμάτων για να εκμεταλλευθούν πλήρως τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων. Τα πρώτα βήματα, όμως, που έχουν διανυθεί, αποτελούν δείγματα πως η όλη προσπάθεια θα οδηγήσει στα επιθυμητά αποτελέσματα.¹²³

Συνοψίζοντας, το μεγάλο ζητούμενο για την Ελλάδα παραμένει η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, που επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Τα τελευταία χρόνια έχουν πράγματι γίνει και στη χώρα μας ευνοϊκότερες οι συνθήκες για την δημιουργία και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων. Ωστόσο, τα εμπόδια δεν έχουν ξεπεραστεί τελείως, γεγονός που οφείλεται τόσο

¹²² Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

¹²³ Παπαδάκης Βασίλης, (2000), Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και διεθνής εμπειρία.

στο γενικότερο δυσμενές παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον, όσο και στους αργούς ρυθμούς με τους οποίους εισάγονται οι αλλαγές στην ελληνική πραγματικότητα. Για το λόγο αυτό, εκτός από τη μακροοικονομική διαχείριση, πρώτη θέση στην εθνική οικονομική στοχοθεσία πρέπει να έχουν, και ήδη έχουν, η μικροοικονομική προσαρμογή, η διαρθρωτική πολιτική, και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Κάποιες σημαντικές ενέργειες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί απαιτείται όμως ενίσχυση και εντατικοποίηση της προσπάθειας έτσι ώστε να πετύχουμε την ισόρροπη και διατηρήσιμη ανάπτυξη και όχι απλώς την μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας.¹²⁴

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνική και ξένη βιβλιογραφία

- i. Δεμίρη Κλ. Χαραλάμπου, (1993), «Χρηματοδοτήσεις (Θεωρία και Πράξη)» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών Αθήνα
- ii. Sanjoy Basu, (1980), "Leasing arrangements. Managerial decision – making and financial", New York
- iii. Αγριαντώνη Χρ. - Μπούρνοβα Ε. - Παπαθανασόπουλος Κ, - Προγουλάκης Γ. - Ρηγίνος Μ. - Χαρλαύτη Τζ. – Χατζηιωσήφ Χρ. (1999), «Εισαγωγή στην Νεοελληνική Οικονομική Ιστορία (18ος - 20ος Αιώνας)» εκδόσεις τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός Αθήνα (Πανεπιστημιακό Εγχειρίδιο).

¹²⁴ Καζακος Πάνος, (2005) «Ανάμεσα σε Κράτος και Αγορά» εκδόσεις Πατάκη (τρίτη έκδοση).

- iv. Αλεξάκης Π. - Πετρακης Π. «Εμπορικές αναπτυξιακές τράπεζες» εκδόσεις Παπαζήση.
- v. Βασιλείου Δ., Ηρειώτης Ν. (2008). Χρηματοοικονομική Διοίκηση. Εκδόσεις : Rossili
- vi. Γαλάνης Π. Βασίλης,(1994), "Leasing, forfeiting, franchising, venture capital:Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας",Αθ. Σταμούλης, Αθήνα
- vii. Γεωργακόπουλος, Θ.,Λιανός, Θ.,Μπένου, Θ.,Τσεκούρα, Γ., Χατζηπροκοπίου, Μ . και Χρήστου Γ., (2007), Εισαγωγή στην πολιτική οικονομία. Έκδοση ζ. Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου
- viii. Γεωργιάδης Απ.,(1992), "Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας:Leasing, Factoring, Franchising", Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή
- ix. Γιαννίτσης, Τ. (1993), "Ολοκλήρωση στη διεθνή αγορά και επιπτώσεις στη βιομηχανική και τεχνολογική οργάνωση της οικονομίας", στο Γιαννίτσης, Τ. (επιμ.), Μακροοικονομική Διαχείριση και Αναπτυξιακή Εμπλοκή, Gutenberg.
- x. Δαλαμάγκας Α.Β. (2003). Εισαγωγή στη Δημοσιονομική Πολιτική Εκδότης: ΚΡΙΤΙΚΗ
- xi. Δασκάλου Γ., (1999), "Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων", Σύγχρονη Εκδοτική,Αθήνα
- xii. Δίκα Αγαπητού - Αλογοσκούφη, (1995), "Η επέκταση του θεσμού Leasing στα ακίνητα", Παπαζήσης, Αθήνα
- xiii. ΙΙ.Κυριαζόπουλος Γ. Παν., (1998), «Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» Σύγχρονη Εκδοτική Αθήνα
- xiv. Καζακος Πάνος, (2003) «Ανάμεσα σε Κράτος και Αγορά» εκδόσεις Πατάκη (τρίτη έκδοση).
- xv. Κανελλόπουλος Κ. Χαράλαμπος, (1987), «Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικότητα» Αθήνα 1987.
- xvi. Κιόχος Π. Α. - Παπανικολάου Γ. Δ., (2000), «Χρήμα - Πίστη - Τράπεζες» έκδοση Ελληνικά Γράμματα.

- xvii. Κορρές Μ. Γεώργιος - Χιόνης Π. Διονύσιος, (2003), «Ελληνική Οικονομία» εκδόσεις ΑΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ. Αθήνα
- xviii. Λαδής Σ. και Νταλάκου Β. (2008), Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση και Δημόσια Πολιτική, Τόμος Α΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- xix. Λαζαρίδη Τ. Γιάννη, (1996), «Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης» έκδοση Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Θεσσαλονίκη
- xx. Λαζαρίδης Τ. Ιωάννης, (1995), "Σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης :Leasing (Χρηματοδοτική μίσθωση)", Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα
- xxi. Λεωνίδας Σ. Χυτήρης (2001), Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων, (σελ 37-39, σελ 44-47, σελ 46-50, σελ 67, σελ 79, σελ 103) εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.
- xxii. Λώλου Σαρ. Λεωνίδου, (1965), «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία - εξέλιξις- διαρθρωσις)» Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα 1965.
- xxiii. Μαζαράκης Αρ. - Κλοκίδης Ιωάν., (1990), "Μίσθωση ή δανεισμός για επενδύσεις", Σμπίλιας, Αθήνα
- xxiv. Μάζης Παν., (1990), "Η Χρηματοδοτική μίσθωση - Leasing ", Αθ. Σταμούλης, Αθήνα
- xxv. Νάνσυ Παπαλεξανδρή – Δημήτρης Μπουραντάς (2002), Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων, σελ 65-70, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα
- xxvi. Παπαδάκης Βασίλης, (2000), Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και διεθνής εμπειρία.
- xxvii. Παπαηλίας Θεόδωρος, (1996), «Ελληνική Οικονομία 1948-1995/ Μύθοι και Πραγματικότητα» Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Αθήνα
- xxviii. Σίσκος Ι. - Ζοπουνίδης Κ. - Παππής Κ., (1996) «Μάνατζμεντ Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης Ηράκλειο

- xxix. Σιώμκος , Γ., (2004), Στρατηγικό Μάρκετινγκ . 2^η εκδ. Αθήνα : Σταμούλη, σελ 187-196
- xxx. Σπηλιωτόπουλος, Επ. – Μακρυδημήτρης, Αντ. (2001) «η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα». Αθήνα : Αντ.Ν.Σάκκουλα.
- xxxi. Τόλιος Γιάννης, (1997), «Συγκέντρωση Κεφαλαίου Τραπεζικοί και Ασφαλιστικοί Όμιλοι στην Ελληνική Κοινωνία» εκδόσεις Σάκκουλα.

Ελληνικά άρθρα

- i. Γιάννη Γρ. Μουργέλα, (1996), «Οι χρηματοδοτικοί θεσμοί Factoring και Leasing» περιοδικό "Δελτίο" Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
- ii. Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2004), «Επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ".
- iii. Σακελλάριος Νίκος «Ταχύτατοι οι ρυθμοί ανάπτυξης» περιοδικό "Κεφάλαιο" τεύχος Νο 150 Μάρτιος 2002.
- iv. Σακελλάριος Νίκος, (2002), «Factoring: η ασφάλεια των κατοπληρωτών» περιοδικό "Κεφάλαιο" Νο 150
- v. Σακελλάριος Νίκος, (2004), «Πόλεμος για τα μερίδια αγοράς στο Leasing» περιοδικό "Κεφάλαιο" τεύχος Νο 174
- vi. Χατζηγεμμανουήλ Χ., (2011), Άρθρο: Επανάδρυση του κράτους: οι αναγκαίες τομές.
<http://kpee.greekgeeks.com/default.asp?siteID=1&pageid=9&tablepageid=4&langid=1&entryID=3>

Ξένα άρθρα

- i. Bhagwati, J. A. Panagariya and T.N. Shrinivasan. (1998) Lectures on International Trade.
- ii. Buiter, W., Corsetti, G. and Roubini, N. (1993), "Excessive deficits:

- sense and nonsense in the Treaty of Maastricht", *Economic Policy*, 16 (April).
- iii. Corsetti, G. and Roubini, N. (1991), "Fiscal Deficits, Public Debt, and Government Solvency: Evidence from OECD Countries", *Journal of the Japanese and International Economies*, 5.
 - iv. Deardorff, A. (2000) "Factor prices and the factor content of trade revisited: what's the use." *Journal of International Economics* 50, 73-90.
 - v. Dollar and Kraay. (2001) "Trade, Growth and Poverty." Development research Group, The World Bank. June.
 - vi. Dollar D. and Kraay A. (2002) "Institutions, trade and growth." Development Research Group MSN, The World Bank, July.
 - vii. Dornbush R. (1992) "The Case for Trade Liberalization in Developing Countries." *Journal of Economic Perspectives* 6.
 - viii. Edwards, S. (1993) "Openness, Trade Liberalization and Growth in Developing Countries." *Journal of Economic Literature* SI, pp1358-93.
 - ix. Felicitas Nowak-Lehmann D. (2003), "Trade Policy and its Impact on Economic Growth: Can openness speed up output growth?"
 - x. Gilbert N. "Trade Openness Policy, Quality of institutions and Economic Growth", CERDI.
 - xi. Heinz, Handler, (2005) "The size and performance of public sector activities in Europe"
 - xii. Johansen, S., (1988), "Statistical Analysis of Cointegrating Vectors", *Journal of Economic Dynamics and Control* 12, pp. 231-254.
 - xiii. Maddala, G., (1992), "Introduction to Econometrics", Macmillan, OECD, *Economic Surveys*, 1986-87.
 - xiv. P.A.V.B Swamy «Is the Japanese Economy in a liquidity trap?»
 - xv. Paalzow, Anders, "Η χρονική διάρθρωση των επιτοκίων σε ένα

- μοντέλο με ετερογενείς παράγοντες", Οικονομικό Letters, Vol. 42, 1993.
- xvi. Papandreou, N., «Finance and industry: the case of Greece», International Review of Applied Economics, vol. 5/1 (1991).
 - xvii. Posner, R., (1971), "Taxation by Regulation", Bell Journal of Economics, 2.
 - xviii. Stephen Hal, Γιώργος Χονδρογιάννης, " empirical Modelling of money demand in periods of Structural Change: The case of Greece"
 - xix. Stephen Hal, Γιώργος Χονδρογιάννης, P.A.V.B Swamy , " estimating demand for money within the European Union area"
 - xx. Stephen Hal, Γιώργος Χονδρογιάννης, P.A.V.B Swamy, «A portofolio balance Approach to Euro area money demand in a time varying environment.»
 - xxi. Stephen Hal, Γιώργος Χονδρογιάννης, P.A.V.B Swamy, «where has all the money gone? Wealth and demand for money in South Africa"

Εκθέσεις-Μελέτες

- i. **Directorate general Enterprise** website contains information and good practices on access to finance for smaller enterprises, at an earlier stage, and finance for expanding and hi-tech firms. It present a Directory of measures in favour of entrepreneurship and competitiveness
[,http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/best-directory/en/finance/index.htm](http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/best-directory/en/finance/index.htm)
- ii. **Directorate general Regional Policy** website provides the latest information on the European Union's action in support of regional development,
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

- iii. **Directorate general Research** provides under the CORDIS (Community Research & Development Information Service) website the Financing innovation pages. They offer information to entrepreneurs and investors concerning venture capital, bank and debt finance, informal investors, stock markets... as well as on a wide range of related EU support schemes and calls for proposals. <http://www.cordis.lu/en/home.html>
- iv. Δελτίο τύπου του IOBE“, Ο ρόλος των Ελληνικών Πολυεθνικών Επιχειρήσεων στην οικονομία και προϋποθέσεις περαιτέρω ανάπτυξής τους”, www.iobe.gr/media/deltyp/poliethnikes.pdf
- v. Έκθεση του IOBE για την ελληνική οικονομία (A/07), www.iobe.gr/media/elloik/meros_a.pdf

Διαδικτυακές πηγές

- i. www.alpha.ar
- ii. www.eommex.gr
- iii. www.europa.eu
- iv. www.naftemporiki.gr
- v. www.icap.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΝΟΜΟΣ 1665/1986 (ΦΕΚ Α' 194)

«Συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης»

Άρθρο 1

Έννοια

1. Με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης η κατά το άρθρο 2 εταιρία υποχρεούται να παραχωρεί έναντι μισθώματος τη χρήση κινητού πράγματος που προορίζεται για την επιχείρηση ή το επάγγελμα του αντισυμβαλλομένου της, παρέχοντας του συγχρόνως το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο. Οι συμβαλλόμενοι έχουν την ευχέρεια να ορίσουν ότι το δικαίωμα αγοράς μπορεί να ασκηθεί και πριν από τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης.

2. Αντικείμενο χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορεί να είναι και κινητό που αγόρασε προηγουμένως η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης από το μισθωτή.

Άρθρο 2

Εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης

1. Συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν να συνάπτουν ως εκμισθωτές μόνο ανώνυμες εταιρείες με αποκλειστικό σκοπό τη διενέργεια εργασιών του άρθρου ι αυτού του νόμου. Πα τη σύσταση των εταιρειών αυτών απαιτείται και ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος, που δημοσιεύεται στο οικείο τεύχος της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, Όμοια άδεια απαιτείται επίσης α) για τη μετατροπή υφιστάμενης ανώνυμης εταιρείας σε ανώνυμη εταιρεία με αποκλειστικό σκοπό τη σύναψη συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, και β) για την εγκατάσταση και λειτουργία στην Ελλάδα αλλοδαπών εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης.

2. Με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου, το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο των ανώνυμων εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο που απαιτείται για τη σύσταση ανωνύμων τραπεζικών εταιρειών. Αντίστοιχη υποχρέωση καταβολής κεφαλαίου ίσου προς το κατά προηγούμενο εδάφιο ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο απαιτείται και για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας στην Ελλάδα αλλοδαπών εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης.

3. Το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο ανώνυμης εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης αρκεί κατ' εξαίρεση να είναι ίσο τουλάχιστον

προς το μισό του κατά την προηγούμενη παράγραφο ορίου, όταν ανήκει κατ' απόλυτη πλειοψηφία σε

μία ή περισσότερες ελληνικές τράπεζες ή τράπεζες νόμιμα εγκατεστημένες στην Ελλάδα.

4. Το κατά τις παραγράφους 2 και 3 ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να είναι ολόκληρο καταβεβλημένο σε μετρητά ή και σε είδος. Για την καταβολή αυτήν εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τις ανώνυμες εταιρείες.

5. Οι μετοχές των ανώνυμων εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ονομαστικές.

6. Ελεγκτές των ανώνυμων εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης ορίζονται μέλη του Σώματος Ορκωτών Λογιστών.

7. Η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί εποπτεία και έλεγχο στις εταιρείες του άρθρου αυτού και μπορεί να ζητεί από αυτές οποιαδήποτε σχετικά στοιχεία. Σε περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων αυτού του νόμου η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να επιβάλλει όλα τα προβλεπόμενα για τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες μέτρα.

Άρθρο 3

Διάρκεια χρηματοδοτικής μίσθωσης

Μεταβίβαση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων

1. Η διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι πάντοτε ορισμένη και δεν μπορεί να συμφωνηθεί μικρότερη από τρία έτη. Αν συμφωνηθεί μικρότερη, ισχύει για τρία έτη.

2. Αν λυθεί η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης πριν από τη λήξη της και συναφθεί νέα σύμβαση για το ίδιο πράγμα μεταξύ των ίδιων συμβαλλομένων, ο χρόνος που πέρασε έως τη λύση της αρχικής σύμβασης συνυπολογίζεται στον απαιτούμενο κατά την προηγούμενη παράγραφο ελάχιστο χρόνο για νέα σύμβαση.

3. Σε περίπτωση αγοράς του μισθίου πριν από την πάροδο τριετίας από την έναρξη της μίσθωσης, ο μισθωτής έχει υποχρέωση να καταβάλει τα ποσά για φορολογικές και λοιπές επιβαρύνσεις υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων που θα όφειλε να έχει καταβάλει αν κατά το χρόνο σύναψης της χρηματοδοτικής μίσθωσης είχε αγοράσει το μίσθιο.

4. Ο μισθωτής μπορεί να μεταβιβάσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης σε τρίτο με έγγραφη συναίνεση της εκμισθώτριας εταιρίας.

Άρθρο 4

Τύπος » Δημοσιότητα. Ενέργεια έναντι τρίτων

1. Η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης καταρτίζεται εγγράφως.

2. Οι δικαιопραξίες της παραγράφου 1 καταχωρίζονται στο βιβλίο του άρθρου 5 του ν.δ.1038/1949 (ΦΕΚ 179) του πρωτοδικείου της κατοικίας ή της έδρας του μισθωτή και του Πρωτοδικείου Αθηνών. Από την καταχώριση αυτήν τα δικαιώματα του μισθωτή απάτη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης αντιτάσσονται κατά παντός τρίτου και τρίτοι δεν μπορούν έως τη λήξη της χρηματοδοτικής μίσθωσης να αποκτήσουν με οποιονδήποτε τρόπο κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα πάνω στο πράγμα. Οι διατάξεις για τη καλόπιστη κτήση κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος από μη κύριο, για το τεκμήριο κυριότητας κατά

το άρθρο 1110 του αστικού κώδικα και για την τακτική χρησιμότητα, καθώς επίσης οι διατάξεις των άρθρων 1057 και 1058 του αστικού κώδικα και του άρθρου 1 παράγραφος 2 του ν. 4112/1929 δεν εφαρμόζονται.

3. Αν ο μισθωτής πτωχεύσει, λύεται η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης και η εταιρία του άρθρου 2 έχει δικαίωμα χωρίς κανέναν περιορισμό, να αναλάβει το πράγμα.

Άρθρο 5

Ασφαλιστικές ρήτρες. Ασφάλιση

1. Για τον καθορισμό του μισθώματος και του τιμήματος αγοράς του πράγματος από το μισθωτή επιτρέπεται η συνομολόγηση ρητρών επιτοκίου ή είδους ή αξίας συναλλάγματος, ή συνδυασμού των παραπάνω, Η ρήτρα αξίας συναλλάγματος επιτρέπεται, μόνο αν η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης έχει

αναλάβει για τα κινητά που αποτελούν αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης υποχρέωση σε συνάλλαγμα.

2. Ο μισθωτής οφείλει να διατηρεί ασφαλισμένο το πράγμα κατά του κινδύνου τυχαίας καταστροφής ή χειροτέρευσης του σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης

χρηματοδοτικής μίσθωσης . Η σύμβαση ασφάλισης μπορεί να συνομολογηθεί με ρήτρα συναλλάγματος, όταν η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης περιέχει τέτοια ρήτρα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου τούτου.

Άρθρο 6

Φορολογικές απαλλαγές και άλλες συναφείς ρυθμίσεις

1. Εκτός από το φόρο εισοδήματος και το φόρο προστιθέμενης αξίας, απαλλάσσονται από οποιουδήποτε φόρους, τέλη, εισφορές, δικαιώματα υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και γενικώς τρίτων, είτε αυτά επιβάλλονται κατά την εισαγωγή στην Ελλάδα είτε μεταγενέστερα :

α. Οι συμβάσεις με τις οποίες περιέρχονται στις κατά το άρθρο 2 εταιρείες, είτε κατά κυριότητα είτε κατά κατοχή, κινητά που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο χρηματοδοτικής μίσθωσης με εξαίρεση τα κάθε είδους μεταφορικά μέσα. Η εισαγωγή των κινητών τα οποία αφορά το εδάφιο αυτό υπάγεται στο Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

β. Οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που καταρτίζονται κατά το άρθρο 2 εταιρίες.

γ. Οι συμβάσεις εκχώρησης δικαιωμάτων ή αναδοχής υποχρεώσεων από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης.

δ. Τα μισθώματα από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που καταβάλλονται στις κατά το άρθρο 2 εταιρίες και τα παραστατικά είσπραξης τους.

ε. Το τίμημα της πώλησης του πράγματος από την εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης στο μισθωτή.

2. Τα δικαιώματα των συμβολαιογράφων ενώπιον των οποίων καταρτίζονται οι συμβάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 3 περιορίζονται στα κατώτατα όρια των δικαιωμάτων τους που ισχύουν για τις συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων από τράπεζες επενδύσεων για παραγωγικές επενδύσεις.

3. Σε περίπτωση εγγραφής προσημείωσης ή σύστασης υποθήκης ή ενέχυρου για την εξασφάλιση απαιτήσεων των εταιριών αυτού του νόμου από συμβάσεις της παραγράφου

6, καθώς επίσης και εξάλειψης των βαρών αυτών, εφαρμόζεται η διάταξη του εδαφίου γ 1 της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν. 4171/1961 (ΦΕΚ 93). Η εκχώρηση απαιτήσεων από δάνεια ή πιστώσεις που τους παρέχονται απαλλάσσεται από κάθε τέλος ή άλλη επιβάρυνση.

4. Τα μισθώματα που καταβάλλει ο μισθωτής στις εταιρίες αυτού του νόμου για την εκπλήρωση υποχρεώσεων του από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης θεωρούνται λειτουργικές δαπάνες του και εκπίπτονται από τα καθαρίστα έσοδα του.

5. Η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης έχει δικαίωμα να ενεργεί αποσβέσεις στα μίσθια ίσες με το σύνολο των αποσβέσεων που θα είχε δικαίωμα να ενεργήσει ο μισθωτής, αν είχε προβεί στην αγορά τους.

6. Οι συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων προς εταιρίες αυτού του νόμου από ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες ή πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό ή από ξένους προμηθευτές, καθώς και οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης μεταξύ των τελευταίων και των εταιριών αυτού του νόμου, τα παρεπόμενα σύμφωνα, η εξόφληση των δανείων ή πιστώσεων και των σχετικών τόκων, προμηθειών και λοιπών επιβαρύνσεων, όπως και η καταβολή των μισθωμάτων απαλλάσσονται από κάθε φόρο. Τέλος, εισφορά, κράτηση, δικαίωμα ή γενικότερα επιβάρυνση υπέρ του Δημοσίου, νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και τρίτων, ανεξάρτητα αν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται στην Ελλάδα ή στο Εξωτερικό.

7. Για τις υποχρεώσεις από δάνεια ή πιστώσεις της παραγράφου 6, καθώς και για τα μισθώματα που οφείλουν σε συνάλλαγμα οι κατά το άρθρο 2 εταιρίες από συμβάσεις με τις οποίες αυτές μίσθωσαν από το εξωτερικό κινητά πράγματα για χρηματοδοτική υπεκμίσθωση στην Ελλάδα, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4494/1966 (ΦΕΚ 9).

8. Για τον υπολογισμό των καθαρών κερδών των εταιριών αυτού του νόμου επιτρέπεται να ενεργείται για την κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων τους έκπτωσης έως 2% του ύψους των μισθωμάτων (ληξιπρόθεσμων ή όχι) από όλες τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης τα οποία δεν είχαν εισπραχθεί στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους. Η έκπτωση αυτή φέρεται σε ειδικό αποθεματικό πρόβλεψης.

9. Οι εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης έχουν δικαίωμα να ενεργούν αφορολόγητες εκπτώσεις σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12,13 και 14 του ν. 1262/1982 (ΦΕΚ 70), εφόσον ο μισθωτής θα είχε αυτό το δικαίωμα αν είχε αγοράσει το πράγμα και είχε αποκτήσει κυριότητα.

10. Σε περιπτώσεις επενδύσεων που υπάγονται στο ν. 1262/1982 η δαπάνη για την απόκτηση των κινητών πραγμάτων του άρθρου 1 συνυπολογίζεται στο συνολικό κόστος της κατά το άρθρο 1 του ν.1262/1982 παραγωγικής επένδυσης για να καθοριστεί το ύψος της επιχορήγησης κατά το άρθρο 7 του ίδιου νόμου. Η επιχορήγηση από το Δημόσιο επενδύσεων, των οποίων η δαπάνη καλύπτεται μερικώς με χρηματοδοτική μίσθωση, εκταμιεύεται κατά το άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 1262/1982, εφόσον έχει εγκατασταθεί μισθωμένος εξοπλισμός αξίας ίσης προς το ποσό που θα έπρεπε να έχει δαπανηθεί αν ο εξοπλισμός είχε χρηματοδοτηθεί με τραπεζικό δάνειο.

Άρθρο 7

Προεδρικά Διατάγματα

Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια τεχνικού χαρακτήρα αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου 2 παράγραφοι 2 και 7 των άρθρων 4 έως 6 του νόμου αυτού. Με όμοια προεδρικά διατάγματα μπορεί να ρυθμίζεται η υποχρέωση των μισθωτών να εμφανίζουν στις δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις στοιχεία σχετικά προς τις χρηματοδοτικές μισθώσεις.

Άρθρο 8

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αθήνα, 19 Νοεμβρίου 1986 100

ΝΟΜΟΣ 1905/1990 (ΦΕΚ Α " 147)

«Για τη σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 1

1. Η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζεται εγγράφως μεταξύ ενός κατά κύριο επάγγελμα προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών και ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων, ο οποίος αναλαμβάνει να παρέχει στον προμηθευτή, για το διάστημα που συμφωνείται, έναντι αμοιβής υπηρεσίες σχετικές με την παρακολούθηση και είσπραξη μιας ή μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων του προμηθευτή, ιδίως από συμβάσεις πώλησης αγαθών, παροχής υπηρεσιών σε τρίτους ή εκτέλεση έργων. Περιεχόμενο της πρακτορείας αποτελεί ιδίως η εκχώρηση απαιτήσεων στον πράκτορα με ή χωρίς

δικαίωμα αναγωγής, η εξουσιοδότηση για την είσπραξη τους, η χρηματοδότηση του προμηθευτή με προεξόφληση των απαιτήσεων, η λογιστική ή νομική παρακολούθηση των απαιτήσεων, η διαχείριση τους, η ολική ή μερική κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή.

2. Η σύμβαση πρακτορείας είναι δυνατό να αφορά και σε μη γεννημένες κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης απαιτήσεις, όπως επίσης και στον καθορισμό, με μορφή ειδικού ανοιχτού λογαριασμού, του ύψους του πιστωτικού κινδύνου, που ο πράκτορας αναλαμβάνει κάθε φορά να καλύψει.

3. Αντικείμενο της σύμβασης του άρθρου αυτού μπορεί να είναι και απαιτήσεις, έναντι των πελατών στο εξωτερικό, από εξαγωγική δραστηριότητα, όπως επίσης και απαιτήσεις οίκων του εξωτερικού έναντι πελατών τους στην Ελλάδα από εισαγωγική δραστηριότητα.

4. Αντικείμενο των διατάξεων του παρόντος νόμου είναι και οι συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ πρακτόρων επιχειρηματικών απαιτήσεων, για την εκτέλεση των συμβάσεων των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου και την άσκηση εξ αυτών δικαιωμάτων.

5. Η νομική παρακολούθηση ή επιδίωξη είσπραξης των απαιτήσεων, όπως περιγράφονται στο άρθρο αυτό, θα διενεργούνται δικαστικώς ή εξωδίκως σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Κώδικα περί Δικηγόρων.

Άρθρο 2

1. Η κατά το προηγούμενο άρθρο πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αναγγέλλεται εγγράφως από τον πράκτορα ή τον προμηθευτή στον οφειλέτη. Με την αναγγελία πρέπει να προσδιορίζονται

επαρκώς οι απαιτήσεις, στις οποίες η πρακτορεία αφορά και τη ταυτότητα του πράκτορα.

2. Αναγγελία θεωρείται και η έγγραφη γνωστοποίηση του οφειλέτη της ύπαρξης της σύμβασης μεταξύ του πράκτορα και του προμηθευτή, καθώς και η αναγραφή στα προς εξόφληση παραστατικά της ταυτότητας του πράκτορα.

3. Η αναγγελία του άρθρου αυτού μπορεί, επίσης να γίνει με οποιοδήποτε πρόσφορο, κατά τις συναλλαγές, έγγραφο τρόπο, αρκεί να αποδεικνύεται παρά χρήμα.

4. Ο πράκτορας δεν αποκτά τα συμφωνηθέντα δικαιώματα απέναντι στον οφειλέτη και τους τρίτους πριν από την, κατά την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, αναγγελία. Παροχή του οφειλέτη προς τον πράκτορα πριν από την αναγγελία ελευθερώνει τον οφειλέτη έναντι του προμηθευτή.

5. Οι συμβάσεις του άρθρου 1 του νόμου αυτού, κατισχύουν τον τυχόν συμφωνιών μεταξύ προμηθευτή και οφειλέτη περί ανεκχωρήτου των μεταξύ τους απαιτήσεων.

Άρθρο 3

1. Ο προμηθευτής ευθύνεται απέναντι στον πράκτορα για την ύπαρξη και το ύψος των απαιτήσεων, που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

2. Ο προμηθευτής έχει την υποχρέωση να θέσει στη διάθεση του πράκτορα τις σχετικές με τις απαιτήσεις, που αποτελούν αντικείμενο της μεταξύ τους σύμβασης, πληροφορίες και τα παραστατικά, κατά το άρθρο

456 ΑΚ, το αργότερο μέχρι το χρόνο, κατά τον οποίο ο πράκτορας δικαιούται να ασκήσει τα δικαιώματα του από τη σύμβαση.

3. Δεν επιτρέπεται η σύναψη συμβάσεων του άρθρου 1 του παρόντος νόμου με περισσότερους του ενός πράκτορες επιχειρηματικών απαιτήσεων για την ίδια απαίτηση. Η εκ δόλου παράβαση της διάταξης αυτής τιμωρείται με τις περί απάτης διατάξεις του Ποινικού Κώδικα. Ο άδικος χαρακτήρας της πράξης δεν υφίσταται εάν οι, κατά τα παραπάνω, πράκτορες συναίνεσαν στη σύναψη των συμβάσεων αυτών .

Άρθρο 4

1. Η δραστηριότητα της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, όπως περιγράφεται στο άρθρο 1 του νόμου αυτού, μπορεί να ασκηθεί μόνο από:

α) τράπεζες που έχουν εγκατασταθεί και λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα και

β) ανώνυμες εταιρίες, με αποκλειστικό σκοπό την άσκηση της δραστηριότητας αυτής.

2. Πα τη σύσταση των ανωνύμων εταιριών του εδαφίου β 1 της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου απαιτείται ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Όμοια άδεια απαιτείται και για την μετατροπή υφιστάμενης Εταιρίας σε Ανώνυμη Εταιρεία με αποκλειστικό σκοπό την πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, όπως και για την εγκατάσταση και λειτουργία στην Ελλάδα αλλοδαπών Εταιριών του αυτού σκοπού. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίζονται τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις για την παροχή της άδειας της διάταξης αυτής.

3. Το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο των ανωνύμων εταιριών του εδαφίου β' της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ήμισυ του ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου που απαιτείται για τη σύσταση ανωνύμων τραπεζικών Εταιριών. Η καταβολή του παραπάνω κεφαλαίου απαιτείται για την χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας στην Ελλάδα αλλοδαπών Εταιριών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων.

4. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να είναι ολόκληρο καταβεβλημένο σε μετρητά. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η κάλυψη μέχρι του ημίσεως του μετοχικού κεφαλαίου με εισφορά σε είδος, εφόσον αυτό θα χρησιμοποιηθεί από την ίδια την εταιρία για την κάλυψη των αναγκών της.

5. Οι μετοχές των ανωνύμων εταιριών του εδαφίου β' 1 της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου είναι ονομαστικές. Η μεταβίβαση τους για οποιαδήποτε νομική αιτία, με εξαίρεση την κληρονομική διαδοχή και την γονική παροχή χωρίς προηγούμενη άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος είναι άκυρη, εάν με τη μεταβίβαση ο αποκτών συγκεντρώνει μετοχές που αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του ,10% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Ο έλεγχος των εταιρειών αυτών διεξάγεται από μέλη του Σώματος Ορκωτών Λογιστών.

Άρθρο 5

1. Η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί εποπτεία και έλεγχο στις Εταιρίες του εδαφίου β' της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου 4 και μπορεί να ζητεί από αυτές οποιαδήποτε σχετικό στοιχεία.

2. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίζονται συντελεστές φερεγγυότητας, ρευστότητας και συγκέντρωσης κινδύνων

που είναι υποχρεωτικοί για τις εταιρίες του άρθρου 4 του παρόντος νόμου.

3. Σε περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων του νόμου αυτού, η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να επιβάλλει όλα τα προβλεπόμενα για τις ανώνυμες εταιρίες μέτρα, εφαρμοζόμενων αναλόγως και των σχετικών διατάξεων του νόμου για τον έλεγχο και την εποπτεία των τραπεζών.

Άρθρο 6

1. Το αντικείμενο των συμβάσεων του άρθρου 1 του νόμου αυτού, καθώς και των παρεπόμενων αυτών συμφώνων, ασκούμενο από εταιρίες της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, υπάγεται στις διατάξεις του ν. 1642/1986 για την επιβολή του φόρου της προστιθέμενης αξίας.

2. Ως φορολογητέα αξία για τον υπολογισμό του φόρου της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνονται υπόψη τα πάσης φύσεως ακαθάριστα έσοδα των φορέων της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του νόμου αυτού, που προκύπτουν από την δραστηριότητα του άρθρου 1 του ίδιου νόμου, χωρίς καμία έκπτωση με εξαίρεση το φόρο του παρόντος άρθρου, τα οποία υπόκεινται στον εκάστοτε σε ισχύ συντελεστής του 'πίνακα Β ' του Παραρτήματος ΙΙ του άρθρου 67 του ν.1642/1986.

3. Για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος κερδών των φορέων του άρθρου 4 του νόμου αυτού, επιτρέπεται να ενεργείται έκπτωση έως 3% επί του συνόλου των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων του, που προέρχονται από τη δραστηριότητα του άρθρου 1 του νόμου αυτού, για την κάλυψη του κινδύνου από τη δραστηριότητα αυτή. Η έκπτωση αυτή φέρεται σε ειδικό αφορολογητέο

αποθεματικό, το ύψος του οποίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το ήμισυ του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου των φορέων του εδαφίου β' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του νόμου αυτού ή το τέταρτο του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου φορέων του εδαφίου α 1 της ίδιας παραγράφου.

Άρθρο 7

1. Λεπτομέρειες της εφαρμογής του παρόντος νόμου ρυθμίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Εμπορίου.

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 1990 ΝΟΜΟΣ 2367 της 29.12.95* «Νέοι χρηματοπιστωτικοί θεσμοί και άλλες Διατάξεις»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγράφων

Άρθρο 1

Άδεια λειτουργίας - Μετοχικό κεφάλαιο - Έλεγχος - Ρυθμίσεις του καταστατικού

1. Ανώνυμες εταιρίες με κύριο σκοπό την παροχή εγγυήσεων σε πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα καθώς και σε κατασκευαστικούς και προμηθευτικούς οίκους και νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου υπέρ των μετόχων τους, που ονομάζονται Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγυήσεων (Ε,Α.Ε.), επιτρέπεται να λειτουργούν μόνο ύστερα από ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος, που παρέχεται σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα για τα χρηματοδοτικά ιδρύματα νομοθεσία, οι διατάξεις της οποίας εφαρμόζονται ανάλογα.

Επιτρέπεται, επίσης, στις Ε.Α.Ε. η παροχή συναφών προς το κύριο σκοπό τους υπηρεσιών, ιδίως συμβουλευτικού και μελετητικού χαρακτήρα. Μπα τη χορήγηση της άδειας από την Τράπεζα της Ελλάδος εκτιμώνται η οργάνωση, τα τεχνικά και οικονομικά μέσα της εταιρίας, καθώς επίσης η αξιοπιστία και η πείρα των προσώπων που τη διοικούν. Με πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να εξειδικεύονται τα ανωτέρω κριτήρια.

* Στο Ν.2367/95 δεν περιλάβαμε τα άρθρα 12-21 (όροι και προϋποθέσεις μεταβιβάσεως μετοχών της Μ.Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ" στους εργαζομένους στην εταιρία - Ρύθμιση θεμάτων αποχωρόντος προσωπικού - Λοιπές διατάξεις) γιατί δεν αφορούν τις Σύγχρονες Μορφές Χρηματοδότησης. 2. Μέτοχοι της Εταιρίας Αμοιβαίων Εγγυήσεων μπορεί να είναι μόνο μέλη των εμπορικών, βιομηχανικών, βιοτεχνικών και επαγγελματικών επιμελητηρίων, τα οποία διατηρούν εμπορική ή μεταποιητική επιχείρηση, η οποία δεν απασχολεί άνω των εκατό (100) εργαζομένων. Επιτρέπεται κατά την ίδρυση της Εταιρίας Αμοιβαίων Εγγυήσεων η συμμετοχή των ως άνω επιμελητηρίων, πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών εταιριών και φορέων του δημόσιου τομέα, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α ') πριν τροποποιηθεί με το άρθρο 51 του ν, 1892/1990 (ΦΕΚ. 101 Α ').

3. Με πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να οριστούν οι προϋποθέσεις και οι όροι για να επιτραπεί η σύσταση και λειτουργία Εταιριών Αμοιβαίων Εγγυήσεων με σκοπό την παροχή εγγυήσεων και σε επαγγελματίες μετόχους τους,

4. Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας Αμοιβαίων Εγγυήσεων ανέρχεται τουλάχιστον στο ποσό των τριακοσίων εκατομμυρίων (300.000.000) δραχμών ολοσχερώς καταβεβλημένων κατά την ίδρυση. Ειδικά, για τις

Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγυήσεων με έδρα τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης το μετοχικό κεφάλαιο ανέρχεται τουλάχιστον στο ποσό των πεντακοσίων εκατομμυρίων (500,000.000) δραχμών ολοσχερώς καταβεβλημένο κατά την ίδρυση. Απαγορεύεται η κάλυψη του κεφαλαίου με δημόσια εγγραφή.

Για την χορήγηση της άδειας από την Τράπεζα της Ελλάδος απαιτείται η κατάθεση του κεφαλαίου σε οποιαδήποτε τράπεζα και λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα. Το κεφάλαιο αναλαμβάνεται μετά την χορήγηση της σχετικής άδειας. Με πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ύψος του ελάχιστου κεφαλαίου των Ε.Α.Ε.

5. Οι μετοχές της εταιρίας είναι ονομαστικές και δεσμευμένες. Ημεταβίβαση τους επιτρέπεται ύστερα από απόφαση του διοικητικού συμβουλίου που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 4/5 των μελών του. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η μεταβίβαση των μετοχών για τους μετόχους εκείνους, υπέρ των οποίων έχει εγγυηθεί η ανώνυμη εταιρία και μέχρι την ολοσχερή εξόφληση του ασφαλιζόμενου χρέους. Η μεταβίβαση των μετοχών κατά τους κανόνες κληρονομικής διαδοχής είναι ελεύθερη υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2.

6. Απαγορεύεται η κτήση μετοχών κατά ποσοστό που υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του εκάστοτε καταβεβλημένου κεφαλαίου, εκτός εάν πρόκειται για συμμετοχή, κατά την ίδρυση, πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, επιμελητηρίων, ασφαλιστικών εταιριών και φορέων του δημοσίου τομέα με την έννοια της παραγράφου

2. η διάθεση των μετοχών τις οποίες κατέχουν πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα, επιμελητήρια, ασφαλιστικές εταιρίες και φορείς του δημοσίου τομέα πλέον του 5% του αρχικού καταβεβλημένου

μετοχικού κεφαλαίου επιτρέπεται χωρίς απόφαση του διοικητικού συμβουλίου.

7. Το ύψος των πάσης φύσεως διευκολύνσεων της εταιρίας στον ίδιο μέτοχο ή σε εταιρίες συνδεδεμένες, κατά την έννοια του άρθρου 42 ε παρ. 5 του ν. 2190/1920, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το 5% των ίδιων κεφαλαίων της εταιρίας.

8. Οι διατάξεις του άρθρου 23 α του ν. 2190/1920 δεν εφαρμόζονται στις ανώνυμες Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγυήσεων όσον αφορά τις συμβάσεις εγγυήσεως.

9. Το καταστατικό της Εταιρίας Αμοιβαίων Εγγυήσεων ορίζει τους ορούς, από τους οποίους παρέχονται υπέρ των μετόχων της εταιρίας εγγυήσεις, ιδίως δε το ύψος των προμηθειών που εισπράττει η εταιρία για την εγγύηση, καθώς και την άσκηση δικαιώματος αναγωγής κατά των μετόχων.

Άρθρο 2

Φορολογικές απαλλαγές

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, το καταστατικό της Εταιρίας Αμοιβαίων Εγγυήσεων οι τροποποιήσεις του, οι αυξήσεις κεφαλαίου, οι προμήθειες που εισπράττει η εταιρία, οι συμβάσεις εγγυήσεων και οι χορηγούμενες για αυτές ασφάλειες, καθώς και η μεταβίβαση

των μετόχων εν ζωή εξ επαχθούς αιτίας, απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά, δικαίωμα ή άλλη επιβάρυνση υπέρ του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και γενικώς τρίτων εξαιρέσει του Φόρου Συγκέντρωσης Κεφαλαίου και του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, με την επιφύλαξη του! άρθρου 24 του ν. 2214/1994.

2. Το πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον των καθαρών κερδών δεν διανέμονται στους μετόχους της εταιρίας, αλλά φέρεται σε ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό για την κάλυψη του κινδύνου από την άσκηση της σχετικής δραστηριότητας. Κατά την πρώτη πενταετία λειτουργίας της Εταιρίας Αμοιβαίων Εγγυήσεων το αποθεματικό αυτό μπορεί να ανέρχεται μέχρι και στο 80% των καθαρών κερδών .

Άρθρο 3

Ταμεία Αντεγγυησης

1. Με αποφάσεις του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μπορεί να συνιστώνται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία "Ταμείο Αντεγγύησης" (Τ.Α.) με σκοπό την κάλυψη, κατά το ποσοστό που θα οριστεί με την ίδια απόφαση, του εγγυητικού κινδύνου που αναλαμβάνουν οι Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγυήσεων. Με τις αποφάσεις αυτές καθορίζεται ο τρόπος σχηματισμού περιουσίας των νομικών προσώπων, οι όροι οργάνωσης και λειτουργίας τους, καθώς και η σχέση τους με τις Ανώνυμες Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγυήσεων, για τις οποίες αντεγγυάται. Με αντίστοιχες αποφάσεις μπορεί να συνιστώνται τα Ταμεία Αντεγγύησης και για τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς.

2. Τα 70% των διαθέσιμων του Τ.Α. τοποθετούνται υποχρεωτικά και παραμένουν κατατεθειμένα εντόκως σε τράπεζα που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα, αφού ενημερωθεί εγκαίρως η Τράπεζα της Ελλάδος. Το υπόλοιπο των διαθέσιμων του Τ.Α, μπορεί να επενδύεται σε αξίες σταθερού εισοδήματος, όπως ενδεικτικά αναφέρονται οι τίτλοι του Δημοσίου , τα ομόλογα τραπεζών και τα αμοιβαία κεφάλαια σταθερού εισοδήματος και διαχείρισης διαθέσιμων.

3. Τα Τ.Α. λειτουργούν υπό την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος και το διαχειριστικό έλεγχο του Υπουργού Εμπορίου.

Άρθρο 4

Κανονιστικές ρυθμίσεις

1. Με αποφάσεις του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας ρυθμίζονται λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.

2. Με πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίζονται συντελεστές κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας, τους οποίους πρέπει να τηρούν οι Ε.Α.Ε. Η Τράπεζα της Ελλάδος ελέγχει τη συμμόρφωση τους προς τις ανωτέρω πράξεις και διαπιστώνει ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις με βάση τους οποίους χορήγησε την άδεια λειτουργία τους. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για τα πιστωτικά ιδρύματα που αφορούν στην επιβολή κυρώσεων προς αυτά και τα υπεύθυνα για τη διοίκηση τους πρόσωπα εφαρμόζονται ανάλογα και στην περίπτωση των Ε.Α.Ε

Παράρτημα 2:

Πηγές κοινοτικής ενίσχυσης για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών κεφαλαίων

- Η ΕΤΕπ διαθέτει πιστωτικά κονδύλια σε τοπικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τη χρηματοδότηση μικρότερων επενδύσεων. Το επονομαζόμενο αυτό καθεστώς συνολικής δανειοδότησης χρησιμοποιείται για να ενισχυθεί η διαθεσιμότητα

μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης στις ΜΜΕ. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών, η μέγιστη μεμονωμένη καταβολή από την ΕΤΕπ ανέρχεται συνήθως στα 12,5 εκατομ. ευρώ (μέχρι 50% του κόστους επένδυσης), συνήθως όμως είναι πολύ μικρότερη. Γενικές πληροφορίες για την ΕΤΕπ μπορείτε να βρείτε στον δικτυακό της τόπο www.eib.org, όπου παρατίθενται οι ενδιάμεσοι φορείς μεταξύ ΕΤΕπ και ΜΜΕ στους οποίους μπορούν να υποβάλλουν αίτηση οι ΜΜΕ.

- Τα μέσα χρηματοδότησης κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων συνίστανται σε επενδύσεις ιδίων κεφαλαίων σε ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και σε εκκολαπτήρια επιχειρήσεων που στηρίζουν ΜΜΕ, ιδιαίτερα εκείνες που βρίσκονται σε στάδιο εκκίνησης και προσανατολίζονται στις νέες τεχνολογίες. Γενικές πληροφορίες για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων μπορείτε να βρείτε στον δικτυακό τόπο του ΕΤΕ, www.eif.org. Εκεί αναφέρονται οι ενδιάμεσοι φορείς κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών του ΕΤΕ, με τους οποίους μπορούν να επικοινωνήσουν οι ΜΜΕ για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και τη διαδικασία υποβολής αίτησης.

- Τα μέσα εγγυήσεων του ΕΤΕ συνιστούν ένα χαρτοφυλάκιο εγγυήσεων που παρέχεται σε ευρεία ομάδα συναφών φορέων (π.χ. τράπεζες, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, κ.λπ.). Οι φορείς αυτοί με τη σειρά τους καλύπτουν πιστώσεις προς ΜΜΕ. Γενικές πληροφορίες για τα χαρτοφυλάκια εγγυήσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων μπορείτε να βρείτε στον δικτυακό τόπο του ΕΤΕ, www.eif.org. Εκεί καταγράφονται οι εθνικοί ενδιάμεσοι φορείς και οι μηχανισμοί εγγυήσεων του ΕΤΕ.

- Ιδιαίτερα, πρέπει να σημειωθεί ότι το ΕΤΕ εφαρμόζει τα χρηματοδοτικά μέσα του Πολυετούς προγράμματος για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα της ΕΕ (MAP 2001-2005)¹²⁵. Τα χρηματοδοτικά μέσα είναι, μεταξύ άλλων :

¹²⁵ 2000/819/ΕΚ, ΟJ L 333, της 29.12.2000, σ. 84.

- ο Μηχανισμός Εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ για την εγγύηση (ή συνεγγύηση ή αντεγγύηση) των χαρτοφυλακίων δανείων των τραπεζών προς τις ΜΜΕ
- ο Μηχανισμός Εκκίνησης του ΕΜΤ για επενδύσεις σε ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών ή σε εκκολαπτήρια επιχειρήσεων που ειδικεύονται στη χρηματοδότηση ΜΜΕ στο αρχικό στάδιο της λειτουργίας τους.
- το Σχέδιο δράσης για τα προλειτουργικά κεφάλαια, το οποίο επιδιώκει να ενισχυθεί η πρόσληψη στελεχών διαχείρισης επενδύσεων στα ταμεία προλειτουργικών κεφαλαίων που χρηματοδοτεί το ΕΤΕ.
- Το ΕΤΕ χρησιμοποιεί τράπεζες, ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και ιδρύματα εγγυήσεων ως ενδιάμεσους φορείς προς τις ΜΜΕ. Λεπτομερείς πληροφορίες θα βρείτε στο δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:
(http://europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm)

